লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি

লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য
নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল, নগাঁও

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ)

প্ৰস্তুতকৰ্তা

লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (EDC)

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

আৰু

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কম্পেল', COMPELO)
[আই আই ই (IIE), আৰ জি ভি এন (RGVN) আৰু চি এম এল (CML)]

জুলাই, ২০১৬

Divisional Forest Officer
Nagaon Wildlife Division
Kaliabar, Nagaon, Assam

সংক্ষিপ্ত শব্দৰ সম্পূৰ্ণ নামৰ তালিকা

সংক্ষিপ্ত	সম্পূৰ্ণ নাম
এ চি এফ (ACF)	সহকাৰী বন সংৰক্ষক (এছিচটেণ্ট কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
এ এফ ডি (AFD)	এজেন্সি ফ্ৰেন্সাইজি ডি ডেভেলপমেণ্ট
এ পি এফ বি চি (APFBC)	বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটী কনজাৰভেচন)
এ পি এল (APL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ ওপৰৰ (এব'ভ প্ৰভাৰ্টী লাইন)
বি পি এল (BPL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ (বিল' প্ৰভাৰ্টী লাইন)
চি চি এফ (CCF)	মুখ্য বন সংৰক্ষক (চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি এফ (CF)	বন সংৰক্ষক (কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি এম এল (CML)	সূক্ষ্ম বিত্তীয় সাহায্য আৰু জীৱিকা কেন্দ্ৰ (চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'-ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহুড)
চি অ' এম পি ই এল অ' (COMPELO)	কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেনচিং লাইভলিহুড অপৰচুনিটিজ
ডি চি এফ (DCF)	উপ-বন সংৰক্ষক (ডেপুটী কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
ডি এফ অ' (DFO)	সাংমণ্ডলিক বন বিষয়া (ডিভিজনেল ফৰেষ্ট অফিচাৰ)
ই ডি চি (EDC)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ইক' ডেভেলপমেণ্ট ছ'চাইটী)
ই পি এ (EPA)	প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (এণ্ট্ৰি পইণ্ট এক্টিভিটী)
এফ চি এ (FCA)	বন (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৮১ (ফৰেষ্ট কনজাৰভেচন এক্ট, ১৯৮১)
এফ ডি (FD)	বন বিভাগ (ফৰেষ্ট ডিপাৰ্টমেণ্ট)
এফ আৰ এ (FRA)	বন অধিকাৰ আইন (ফৰেষ্ট ৰাইট্‌ছ এক্ট)
এফ ভি (FV)	বনগাঁও (ফৰেষ্ট ভিলেজ)
এফ ৱাই পি (FYP)	পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা (ফাইভ য়েৰ্ছ প্লেন)
জি এইচ জি (GHG)	সেউজ গৃহ গেছ (গ্ৰীণ হাউছ গেছ)
জি অ' আই (GoI)	ভাৰত চৰকাৰ (গভৰ্ণমেণ্ট অব্ ইণ্ডিয়া)
জি পি (GP)	গাঁও পঞ্চায়ত
এইচ এ (Ha)	হেক্টৰ
আই ই চি (IEC)	তথ্য শিক্ষা আৰু যোগাযোগ (ইনফৰমেচন এডুকেশ্যন এণ্ড কমিউনিকেশ্যন)

আই আই ই (IIE)	ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰ'প্ৰিনিঅ'ৰশ্বিপ)
জে এফ এম চি (JFMC)	যৌথ বন প্ৰৱন্ধন সমিতি (জইণ্ট ফৰেষ্ট মেনেজমেণ্ট কমিটী)
কাজিৰঙা নেচনেল পাৰ্ক (KAZIRANGA NATIONAL PARK)	কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান
কে টি আৰ (KTR)	কাজিৰঙা ব্যাঘ্ৰ ৰিজাৰ্ভ (কাজিৰঙা টাইগাৰ ৰিজাৰ্ভ)
এল বি (LB)	লাওখোৱা বুঢ়াচাপৰি
এম ডি আৰ (MDR)	প্ৰধান জিলা পথ (মেজৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোড্‌ছ)
এম জি এনৰেগা (MGNREGS)	মহাত্মা গান্ধী ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম্য নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (মহাত্মা গান্ধী নেচনেল ৰয়েল এমপ্লইমেণ্ট গেৰাণ্টি স্কিম)
এম অ' ই এফ চি চি (MoEFCC)	পৰিৱেশ, বন আৰু জলবায়ু পৰিৱৰ্তন মন্ত্ৰালয় (মিনিষ্ট্ৰী অব্ এনভাইৰ'নমেণ্ট, ফৰেষ্ট এণ্ড ক্লাইমেট চেঞ্জ)
এন টি এফ পি (NTFP)	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (নন টিম্বাৰ ফৰষ্টে প্ৰডিউচ)
অ' বি চি (OBC)	অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী (আদাৰ বেকৱাৰ্ড ক্লাছেছ)
অ' ডি আৰ (ODR)	অন্য জিলা পথ (আদাৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোড্‌ছ)
পি চি চি এফ (PCCF)	প্ৰধান মুখ্য বন সংৰক্ষক (প্ৰিন্সিপাল চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
পি এইচ চি (PHC)	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ (প্ৰাইমেৰী হেল্‌থ চেণ্টাৰ)
পি এম ইউ (PMU)	প্ৰকল্প নিৰীক্ষণ গোট (প্ৰজেক্ট মনিটৰিং ইউনিট)
পি আৰ এ (PRA)	অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাপ (পাৰ্টিচিপেটৰী ৰুৰেল এপ্ৰাইজেল)
আৰ ই ডি ডি + (REDD+)	ৰিডিউচিং ইমিছন ফ্ৰম ডি-ফৰেষ্টচন এণ্ড ফৰেষ্ট ডিগ্ৰেডেছন প্লাছ
আৰ জি ভি এন (RGVN)	ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি
আৰ অ' (RO)	বনাঞ্চলিক বিষয়া (ৰেঞ্জ অফিচাৰ)
এছ চি (SC)	অনুসূচিত জাতি (ছিডিউল কাষ্ট)
এছ ডি জি (SDG)	বহনক্ষম উন্নয়ন লক্ষ্য (ছাছটেইনেবল ডেভেলপমেণ্ট গ'ল্‌ছ)
এছ এল এফ (SLF)	বহনক্ষম জীৱিকা গঠন (ছাছটেইনেবল লাইভলিহুড ফ্ৰেমৱৰ্ক)
এছ পি পি (Spp)	স্পেচিছ
এছ টি (ST)	অনুসূচিত জনজাতি (ছিডিউল ট্ৰাইব)
এছ ডব্লিউ অ' টি (SWOT)	সবলতা, দুৰ্বলতা, সুবিধা আৰু ভাবুকি (ষ্ট্ৰেংথ, উইৰকনেছ, অ'পৰচুউনিটি এণ্ড থ্ৰেট)
টি ভি (TV)	ট্যাংগা গাঁও
টি ভি (TV)	টেলিভিছন
ডব্লিউ এল এছ (WLS)	বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য (ৱাইল্ড লাইফ ছেংচুৰী)
ডব্লিউ পি এ (WPA)	বন্যপ্ৰাণী (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৭২ (ৱাইল্ডলাইফ (প্ৰ'টেকচন) এক্ট-১৯৭২)
ডব্লিউ পি চি (WPC)	কৰ্মসূচী চক্ৰ (ৱৰ্কিং প্লেন চাৰ্কোল)

গছ, জোপোহা গছ, ঘাঁহ-বন-লতা আদিৰ স্থানীয় আৰু বৈজ্ঞানিক নাম

ক্ৰমিক নং	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
গছ		
১	বাঘনলা	লিউছেইছে বিফেৰা পাৰছ
২	আজাৰ	লেজেৰষ্ট্ৰ'মিয়াফ্ৰ'ড্ৰেগেঞ্চ পাৰছ
৩	জিয়া	লেনেইগ্ৰেণ্ডিগছ এ ৰিচ্চ্
৪	লাৰু-বন্ধা	মেল'মছফেজ'চুজিৰিয়াছ মুৰেগ এণ্ড আৰ্গ
৫	সৰুৰা	ষ্ট্ৰেব্লুচেছপাৰ লৌৰ
৬	ওদাল	ষ্টিৰ্ডিউলিয়াভিল'ছা ৰক্সৱ্।
৭	ক'লাজামু	ছিজিগিডমকিউমিনি (এল) স্কীলছ
৮	আমৰা	স্পনডিউমপিন্নেষ্টাল এল এফ কাৰজ
৯	খুদ জামু	ছেজিজইমছিজিছিঅ'হিডছ (মিক) মেৰিল
১০	ভোমোৰা	ষ্টাৰ্মিনালিয়াবেল্লিৰিকা ৰক্সৱ্
১১	শিলিখা	টাৰ্মিচনালিয়াচেবুলা ৰেইজ্
১২	তেতেলি	টামাৰিন্দুছিন্দিকা লিন্
১৩	ভেল্কৰ	ট্ৰিয়ামুডিফ্ল'ৰা লিন।
১৪	বগৰী	জিজিফুচমৌৰিটিয়ানা লেম
১৫	কদম	এন্থাচেফালুস্কেডাম্বা মিক্
১৬	গমাৰি	মেলিনিয়াৰ বৰিয়া লিন্
১৭	ধৃতমুৰি	হ'লাৰহেনানটিডাইচেণ্ট্ৰিকা ৱাল
১৮	চেলেং	চেমিউম বেক্কানাম ৰক্সৰ
১৯	বৰথেকেৰা	গাৰ্চিনিয়াপেডুকুলাটা ৰক্সৰ
২০	মদাৰ	এৰিথ্ৰিলাষ্ট্ৰিকতা ৰক্সৰ
২১	ঢেঁঙাবৰ	ফিউজজেন্নিকুলাটা কাৰ্জ

জোপোহা গছ		
১	হাত-থেংগা	কাছিয়া অক্সিডেণ্টেলিছ লিন
২	এৰাগছ	ৰিচিনুছ'মুনিছ লিন
৩	গৰখীয়া কৰৈ	হিবিস্কাছ এলেম'ছাছ লিন
৪	কুচিয়াকটা	মিব'ছা ৰুবিক'লিছ লেমক্
৫	পানী ভোটোৰা	ইপ'মিয়া কৰ্নিয়া জেক
৬	শন বৰলুৰা অথবা ছকামৰা	উৰেনাল'ব'টা লিন
৭	দীঘলতী	লিছেয়োছালিচিফ'লিয়া ৰক্সৱ।

জলজ উদ্ভিদ

১	নেক'ৰি	ইউৰিয়েলা ফেৰক্স ছালিব
২	বিহ মেটেকা	এইকৰিনাক্ৰাছিপছ গোৰ্ট, ছ'মছ
৩	সৰুপুণি	হাইড্ৰিলাভাৰ্টিচিল্লাটা কাস্প।
৪	কলমৌ	ইপ'মেয়াএকুৰাটিকা ফৰ্স্ক।
৫	তাল-জুৰিয়া	লুডউইংগিয়া এনস্কেনডেনছ (এল) হাৰা।
৬	পানী মেটেকা	মন'কৰিয়াহাষ্টাটা (এল) ছম'ছ।
৭	ভেট	নিমফেয়ানৌচোলি বাৰ্ম এফ ছিন।
৮	বৰপুণি	পিষ্টিয়াষ্ট্ৰেটিয়টেছ (লিন)
৯	শিঙৰি	ট্ৰাপানাটানছ্ (এল) ভাৰ
১০	সৰ্পিল বন	ভেলিলছনেৰিয়াস্পাইৰেলছ লিন
১১	পুণি	আজ'ভা প্ৰিমাটা আৰু বি আৰ

ঘাঁহ-বন-লতা আদি ঃ

১	কৌৰিমণি	কইক্সলেক্ৰিমা লিন
২	কেঞাবন	কইলেনিয়া ব্ৰেভিফ'লিয়া (ৰাইল্ড) স্প্ৰেং
৩	লোকোচা বন	হেমাৰমিয়াকম্প্ৰেছা (লি এফ আৰ বি আৰ)

৪	এৰালি বন	লৌৰাছিয়াহেক্সান্দ্ৰা ছোৰাৰ্টজ।
৫	ইকৰা	ফ্ৰেগমাইছৈকোৰ্কা (ৰেটছ) ট্ৰিন।
৬	উলু খেৰ	ইম্পেৰেটাচিলিন্দ্ৰিকা জ্বলিন) পি বি উড।
৭	সোণখেৰ	পল্লিনিয়াচিলাটা ট্ৰিন
৮	দল	আৰন্দ’ডোনেক্স লিন
৯	বিৰিণা	এৰিয়ানথাছ ৰেভেনেই (লিন) পি বিউভ
১০	দূবৰি বন	চিন’ভন ডক্টিলন পাৰ্ছ
১১	ওপঙা ঘাঁহ	হিগ্ৰাফিল্লা এৰিছটাটা গ্ৰাছ
১২	মূৰফুলা বন	চাইপাৰাছ ইৰিয়া লিন
১৩	বনগুটি	ক্ৰিছ’প’গ’ন এক্সিকুলাটাছ ট্ৰিন
১৪	বলচা বন	এলিউছাটন ইন্দিকা গেয়াৰ্ন
১৫	জাফা তৰা	চেন’প’ডিজুমালবায় লিন
১৬	মাটিকাদুৰী	ইউফ’ৰবিয়া হিট্ৰা লিন
১৭	চাউল-ধোৰল	এলহাইড্ৰাফ্লক্টুৰানছ লৌৰ
১৮	খুতুৰা জম	হাইড্ৰ’কটিলিঙিয়াছিয়াটিকা লিন
১৯	লাখুঁটি কণা	হাইড্ৰ’কটিলেছিবিহ’ৰপিঅ’ইডেছ লিমক্।
২০	শিমলু ভেতুৰা	ইমোপটিয়েনছ জুৰপিয়া এইচ কে এফ এণ্ড টি এইচ।
২১	শাক গো-নহৰু	ইলয়ক্ৰিছপা ৰাইল্ড
২২	দুধি বন	লিকাছলানাটা
২৩	হেলিচ বন	মাৰ্চিলিয়াকোৰাড্ৰিফ’লিয়া
২৪	মানিমুনি	মিম’ছা পুদিনা লিন
২৫	খাৰু	পলিগনাছাগ্লেবৰুম
২৬	মানিমুনি	ফেলাৰিছাৰন্দিনাচিয়া লিন
২৭	ডেম-ডেউকা	ৰামিনকুলুস্কেলেৰাটাছ লিন।

লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি

লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য

নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল, নগাঁও

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

সূচীপত্ৰ

অধ্যায়	শিৰোনাম	পৃষ্ঠা নং
	অধ্যায় - এক	
১	পৰিচয়	
২	এলেকাটোৰ সাধাৰণ বৰ্ণনা	
৩	গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা	
৪	জীৱিকাৰ সম্পদ আৰু স্পৰ্শকাতৰতা	
৫	উপলব্ধ আঁচনি আৰু কাৰ্যসূচী	
	অধ্যায় -দুই	
৬	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য, সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু ভাবুকি আৰু দূৰত্ব বিশ্লেষণ	
৭	গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা	
৮	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা	
৯	বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা	
১০	প্ৰয়োগৰ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট	
	অধ্যায় -তিনি	
	তালিকা, মানচিত্ৰ আৰু পৰিশিষ্ট	

Divisional Forest Officer
Nagaon Wildlife Division,
Katimari, Nagaon, Assam

লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি

লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য, নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল, নগাঁও

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

অধ্যায় - এক

১। পৰিচয়

১.১ : প্ৰকল্পৰ বিষয়ে ঃ

অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প (এ পি এফ বি চি)ৰ লক্ষ্য হৈছে 'বহুমুখী আঁচনিৰ জৰিয়তে অসমৰ বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু ব্যৱস্থাপনাৰ দীৰ্ঘম্যাদী আঁচনি কাৰ্যক্ষম কৰা আৰু আঁচনিৰ লক্ষ্যস্থানসমূহত বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সম্প্ৰদায়সমূহক অন্তৰ্ভুক্ত কৰা, যাতে বনজ আৰু অবনজ সম্পদসমূহৰ দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱন নিৰ্বাহ প্ৰক্ৰিয়াক উদগনি জনাব পাৰি।' এই প্ৰকল্পৰ লক্ষ্যক এনেদৰে উল্লেখ কৰা হৈছে— 'বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সম্প্ৰদায়সমূহৰ সহযোগত বনাঞ্চলৰ পৰিৱেশ ব্যৱস্থা পুনৰ আগৰ অৱস্থালৈ ঘূৰাই নিয়াৰ লগতে সম্প্ৰদায়সমূহৰ জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া উন্নত কৰিব পৰা যায়, যাতে জৈৱ বৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰ নিশ্চিত হয়।' অসম চৰকাৰৰ সহযোগত এই প্ৰকল্পৰ বাবে পুঁজিৰ যোগান দৰিছে এজেন্সি ফ্ৰান্সিজ ডি ডেভেলপমেণ্ট (এ এফ ডি) অৰ্থাৎ ফ্ৰান্স বিকাশ এজেন্সীয়ে। উল্লিখিত প্ৰকল্পৰ অধীনত পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সমন্বয় আৰু ব্যৱস্থাপনকে ধৰি সকলো কাম কৰিবলৈ অসম বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প ছ'চাইটী (এ পি এ বি চি ছ'চাইটী) বাধ্য।

১.২ ঃ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন

বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি মূল্য সংযোজনেৰে জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া প্ৰসাৰৰ বাবে এই প্ৰকল্পত ব্যৱসায়িক প্ৰচাৰ, উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰ ব্যৱস্থাৰ দৰে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিবলৈ আগ্ৰহী। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদৰ ওপৰত বৃদ্ধি পোৱা চাপৰ ফলত এনে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰাটো জৰুৰী হৈ পৰিছে। বৰ্তমানে উপলব্ধ বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সামগ্ৰী আৰু বজাৰ সেৱাসমূহৰ বজাৰৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি মূল্য সংযোজনৰ অনুসন্ধান কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। ইয়াৰ লগতে অবনজ নিৰ্ভৰশীল জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া অনুসন্ধান কৰি সম্প্ৰদায়সমূহৰ সদস্যসকলক দক্ষতা বিকাশ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে সফলতা বৃদ্ধি কৰা উচিত।

উক্ত প্ৰকল্পৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা বিকাশৰ আঁচনি ৰূপায়ণৰ বাবে ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰ'প্ৰেনিয়ৰশ্বিপ (আই আই ই) গুৱাহাটী, ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন) আৰু চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহুড ডেভেল'পমেণ্টৰে এক মহাজোঁট গঠন কৰা হৈছে। এই মহাজোঁটক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধি (কনছালটিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ' প্লেনিং এনহেন্সিং লাইভলিহুড অপৰ্চুনিটিজ)ৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট চমুকৈ কম্পেল' হিচাপে নামকৰণ কৰা হৈছে।

এই প্ৰকল্পৰ নিয়ম অনুসৰি সূক্ষ্ম পৰিকল্পনাত 'বিভিন্ন গাঁৱত অভিযান আৰু বন উন্নয়ন, বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল লোকসকলক জীৱিকা সমৰ্থন আৰু লক্ষ্য অনুসৰি দীৰ্ঘম্যাদী বন ব্যৱস্থাপনা' অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। ইয়াত বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা বিকাশ উভয়ে অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে।

১.৩ ঃ লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

অসমৰ নগাঁও জিলাত অৱস্থিত লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা এই তথ্যত প্ৰকাশ কৰা হৈছে। নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডলৰ অধীনত লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্যৰ এলেকাৰ ভিতৰত এই পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ই ডি চি) অৱস্থিত। সম্প্ৰদায়ৰ সবিশেষ পৰৱৰ্তী খণ্ডত উল্লেখ কৰা হৈছে।

২। অঞ্চলটোৰ সাধাৰণ বৰ্ণনা

২.১ ঃ সাধাৰণ বৰ্ণনা ঃ

নগাঁও জিলাৰ মুঠ ৭০.১ বৰ্গকিলোমিটাৰ দখল কৰি থকা লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য (এল ডব্লিউ এল এছ) অক্ষ্যাংশৰ ২৬°২৮'৩১.৮৫" বৰ্গকিলোমিটাৰ উত্তৰৰ পৰা ২৬°৩২'১৩.৯৫" বৰ্গকিলোমিটাৰ উত্তৰ আৰু দ্ৰাঘিমাংশৰ ৯২°৩৭'৫৭.৯১" বৰ্গকিলোমিটাৰ পূবৰ পৰা ৯২°৪৭'২৩.২৭" বৰ্গকিলোমিটাৰ পূবত অৱস্থিত।

লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য অসমৰ ইতিহাসপ্ৰসিদ্ধ সংৰক্ষিত অঞ্চল। কাজিৰঙা আৰু মানসৰ লগতে লাওখোৱা একে সময়তে সংৰক্ষিত বনাঞ্চল হিচাপে ঘোষণা কৰা হৈছিল। ১৯৮০ চনৰ আৰম্ভণিলৈ গঁড়ৰ বাবে এই বনাঞ্চলখন বিখ্যাত আছিল। গৰাজান হৈছে লাওখোৱাৰ একমাত্ৰ বনাঞ্চলিক। এই অভয়াৰণ্যখনৰ দক্ষিণ প্ৰান্তত প্ৰায় ৩০০ হেক্টৰ ভূমি বেদখল হৈছে। লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্যৰ ভিতৰত এখন বনগাঁও আৰু সাতখন ট্যাংগা গাঁও অৱস্থিত। এই গাঁওসমূহৰ মুঠ মাটিকালি হৈছে ৬৯৬.৫৭ হেক্টৰ। এই গাঁওসমূহক ইতিমধ্যে অনুসূচিত জনজাতি আৰু অন্যান্য পৰম্পৰাগত বনবাসী (বন অধিকাৰ চিনাক্ত) আইন, ২০০৬ৰ অধীনত সংস্থাপন অধিকাৰ প্ৰদান কৰা হৈছে।

এই অভয়াৰণ্যখনৰ উত্তৰ দিশৰ বাহিৰে আন সকলো দিশৰে সীমমূৰীয়া অঞ্চল মানৱ অধ্যুষিত। ইয়াৰ সীমামূৰীয়া অঞ্চলত মুঠ ৯খন গাঁও আছে। এই অভয়াৰণ্যখন নগাঁও জিলাৰ উত্তৰ সীমা আৰু শোণিতপুৰ জিলাৰ দক্ষিণ সীমাত অৱস্থিত। তদুপৰি, উত্তৰে বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য, লাওখোৱা সুঁতি (জলাশয়) হালদিয়া সুঁতি (জলাশয়) আৰু মৰাসুঁতি (জলাশয়), পূবে নগাঁও শিলঘাট গড়কাপ্তানি পথ, দক্ষিণে লেতেৰীজান (জলাশয়) আৰু পশ্চিমে বনপথে লাওখোৱাক আগুৰি আছে। বুঢ়াচাপৰি আৰু লাওখোৱা উভয়তে মুঠ এখন বনগাঁও, ৩৩খন সীমামূৰীয়া গাঁও আৰু সাতখন ট্যাংগিয়া গাঁও আছে।

এই গাঁওসমূহত গৰু-ম'হ-ছাগলী আদি পালন কৰা হয়। নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডলে ২০১৩ চনত চলোৱা এক সমীক্ষা অনুসৰি দুয়োখন অভয়াৰণ্যৰ সীমামূৰীয়া গাঁওসমূহত ২৪,৮৪৬টা গাইগৰু, ২৩,১৪২টা বলধ আৰু ১,০২৫টা ম'হ আছে। ভূ-সংস্থাপন অনুসৰি অভয়াৰণ্যখন মূলতঃ সমান ভূমি আৰু জলাশয়ৰ বাবে ভাঙি যোৱা পৰিৱৰ্তিত অংশৰে গঠিত। এই ভূমিখণ্ড দক্ষিণৰ পৰা উত্তৰলৈ আৰু পূবৰ পৰা পশ্চিমলৈ এঢলীয়া। এয়া ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাৰ অংশ।

২.২ ঃ অৱস্থান

লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্যৰ সীমামূৰীয়া লাওখোৱা বনগাঁৱত বসবাস কৰি থকা সম্প্ৰদায়সমূহক সামৰি লোৱাৰ উদ্দেশ্যে লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ই ডি চি) গঠন কৰা হৈছে। অভয়াৰণ্যখনৰ উত্তৰ-পূব প্ৰান্তত এই গাঁওখন অৱস্থিত। এই ই ডি চিৰ অন্তৰ্গত অঞ্চলসমূহ নগাঁও জিলাৰ লাওখোৱা উন্নয়ন খণ্ডৰ অন্তৰ্গত।

পৰিশিষ্ট-I আৰু IIত ই ডি চিৰ বাট-পথৰ মানচিত্ৰ দিয়া হৈছে।

২.৩ ঃ ভূমিৰ প্ৰকাৰ

এই অঞ্চলটো ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীয়ে বোৱাই অনা পলসুৱা ভূমিৰে গঠিত। এই অঞ্চলৰ মাটি যথেষ্ট সাৰুৱা। প্ৰকল্প ৰূপায়ণ কৰিবলগীয়া অঞ্চলটো ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীয়ে বাৰিষা কঢ়িয়াই অনা পলসুৱা মাটিৰ বাবে যথেষ্ট সাৰুৱা। সাৰুৱা হোৱা বাবে এই অঞ্চলটোৰ ভূমি বিভিন্ন কৃষিৰ বাবে উপযোগী।

২.৪ ঃ পানী

এই গাঁওখনৰ পৰা ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী মাত্ৰ ২ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত অৱস্থিত। অৱশ্যে এই অঞ্চলটোত লাওখোৱা মৰাসুঁতিৰ বাহিৰে পানীৰ অন্য কোনো গুৰুত্বপূৰ্ণ উৎস নাই। বনাঞ্চলখনত থকা একমাত্ৰ জলাশয়টো হৈছে পটুৱাকটা বিল।

২.৫ ঃ জলবায়ু

গ্ৰীষ্মৰ সময়ছোৱাত ইয়াৰ সৰ্বোচ্চ তাপমাত্ৰা হৈছে ৩৩.৮ ডিগ্ৰী চেলচিয়াছ। শীতকালত এই অঞ্চলটোৰ সৰ্বনিম্ন তাপমাত্ৰা হৈছে ৯.৬ ডিগ্ৰী চেলচিয়াছ। বাৰ্ষিক বৰষুণৰ পৰিমাণ প্ৰায় ২,০০০ মিলিমিটাৰ। ইয়াৰে দুই-তৃতীয়াংশ বৰষুণ বাৰিষাৰ সময়ছোৱাত (জুন-ছেপ্টেম্বৰ) হয়। অঞ্চলটোৰ আৰ্দ্ৰতা ৬৫-৯৫ শতাংশৰ ভিতৰত।

২.৬ ঃ পৰিৱেশতন্ত্ৰ আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য

লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্যৰ সীমামূৰীয়া লাওখোৱা বনগাঁও প্ৰাকৃতিক সম্পদ আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্যৰ ফালৰ পৰা যথেষ্ট চহকী। এই অঞ্চলটোত বম্বাক্‌ছ চিয়েবা, এলবিজিয়া প্ৰচেৰা, ট্ৰিউয়া নুডিফ্ল’ৰা, লাৰ্জাৰষ্ট্ৰ’য়েমিয়া ৰেজিনি আদি প্ৰজাতিৰ গছ পোৱা যায়। তদুপৰি, বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্যখনত মচলা, শাক-পাচলি, বাঁহ, ঘাঁহ, ফুল আদি কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন কৰাৰ যথেষ্ট থল আছে। ঘাঁহনি, জলাশয় আৰু বিভিন্ন নৈপৰীয়া হাবিৰ এক উৎকৃষ্ট সংমিশ্ৰণেৰে অভয়াৰণ্যখনৰ পৰিৱেশতন্ত্ৰ গঠিত। বহুকেইটা জলাশয়ে অভয়াৰণ্যখনৰ বনাঞ্চলসমূহক ভাগ ভাগ কৰাৰ লগতে সমগ্ৰ অভয়াৰণ্যখনত বিভিন্ন সিক্ত অঞ্চলৰ সৃষ্টি কৰিছে। জলাশয়সমূহত পোৱা কিছুমান সাধাৰণ জলজ উদ্ভিদৰ প্ৰজাতি হৈছে আইকৰনিয়া ক্ৰেছিপ্‌ছ, নেলুম্ব’ নুচিফেৰা, ইপ’মিয়া একুৱাটিকা, হেমাৰথ্ৰিয়া কম্প্ৰেছা, চিনড’ন ডেক্টিলন, লেমনা পাৰপুছিলা, ভেটভেৰিয়া জিজানিঅ’ ডেছ, পিষ্টিয়া ষ্ট্ৰেটিঅ’টৈছ আদি।

২.৭ ঃ লাওখোৱা অভয়াৰণ্যৰ জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ প্ৰত্যাহ্বান

- অভয়াৰণ্যৰ সীমামূৰীয়া অঞ্চলসমূহত অবৈধভাৱে গৰু-ম'হ চৰোৱা।
- গাঁওখনৰ লগতে অভয়াৰণ্য পৰিধিৰ ভিতৰত ইন্ধনৰ বাবে কাঠকটা কাৰ্যই অভয়াৰণ্যৰ বাসিন্দাৰ ক্ষতিসাধন কৰিছে।
- গাঁৱৰ ভিতৰে-বাহিৰে গৰু-ম'হৰ ঘাঁহৰ বাবে গছৰ ডাল-পাত কটা কাৰ্যয়ো অভয়াৰণ্যখনৰ ক্ষতি কৰিছে।
- বনাঞ্চল আৰু গাঁৱৰ পৰিধিৰ ভিতৰত মিম'ছা পুডিকা আৰু এইকৰনিয়া ক্ৰেছিপ্‌ছৰ দৰে অলাগতিয়াল প্ৰজাতিৰ দ্ৰুতগতিত বিস্তাৰ।
- স্থানীয় গাঁওবাসীয়ে কাঠ আৰু অন্যান্য ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ্য সামগ্ৰীৰ বাবে গছকটা কাৰ্য। দিনকদিনে এয়া অধিক ধ্বংসাত্মক হৈ পৰিছে। গৰু-ম'হৰ ঘাঁহ, ফল, পাত আদি সংগ্ৰহৰ বাবে গছৰ ডাল-পাত-ঠাল আদি গাঁওবাসীয়ে কাটি আহিছে।
- বেদখল ঃ কৃষিকৰ্ম আৰু গৰু-ম'হ চৰাবৰ বাবে কৰা বেদখলৰ ফলত বনাঞ্চলৰ ক্ষতি হৈছে।
- অত্যধিক আৰু অনিয়ন্ত্ৰিত মৎস্য চিকাৰ ঃ মৎস্য চিকাৰ আৰু শেহতীয়াভাৱে ইয়াৰ বাবে বিস্ফোৰক ব্যৱহাৰ কৰাৰ ফলত মাছ আৰু অন্যান্য জলজ জীৱৰ বিভিন্ন প্ৰজাতি বিলুপ্ত হৈছে।

৩। গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক পৰিচয় আৰু পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ই ডি চি)ৰ পৰিচয়

৩.১ পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ মূল তথ্য

২০০২ চনৰ ৬ মে'ত বন্যপ্ৰাণীৰ মুখ্য কাৰ্যালয়ৰ সংৰক্ষকে লাওখোৱা বনগাঁও ই ডি চিক পঞ্জীয়নৰ বাবে প্ৰথমে অনুমোদন দিয়ে। লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি কাজিৰঙা ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত অঞ্চলৰ পৰিধিৰ ভিতৰত নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডলৰ অধীনত লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি ২০১০ চনৰ ২০ জানুৱাৰীত পুনৰ পঞ্জীয়ন কৰা হয়। (পৰিশিষ্ট-IIIত পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ দিয়া হৈছে)। বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিখন একমাত্ৰ লাওখোৱা বনগাঁও বনগাঁৱেৰে গঠিত। ৩২টা পৰিয়ালেৰে ১৯৫৯ চনত এই বনগাঁও ট্যংগা গাঁও হিচাপে আৰম্ভ হৈছিল। ১৯৬৩ চনত লাওখোৱা ট্যংগা গাঁৱক লাওখোৱা বনগাঁও হিচাপে পুনৰ স্থাপন কৰা হয়। লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্যৰ ভিতৰত এই বনগাঁওখন অৱস্থিত। এই বনগাঁওখনৰ মুঠ মাটিকালি হৈছে ৪৯১ বিঘা ২ কঠা ১৫ লেচা। বন বিভাগৰ জমাবন্দী পঞ্জীয়ন অনুসৰি ১৯৫৯ চনত গাঁওখনত পৰিয়ালৰ সংখ্যা আছিল ৩২টা আৰু ইয়াৰে অধিকাংশ পৰিয়ালেই আছিল লালুং সম্প্ৰদায়ৰ। সম্প্ৰতি গৰাজান বনাঞ্চলিক কাৰ্যালয়ৰ তথ্য অনুসৰি গাঁওখনত বাস কৰা বৰ্তমান পৰিয়ালৰ সংখ্যা হৈছে ৬৪টা। ২০১৬ চনৰ মে' মাহত চলোৱা পৰিয়াল সমীক্ষা অনুসৰি লাওখোৱা বনগাঁৱত বৰ্তমান বাস কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা হৈছে ৭০টা। এই ই ডি চিৰ মূল্য তথ্যসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হৈছে—

তালিকা-ক ঃ পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ মূল তথ্য

ক্ৰমিক নম্বৰ	বিষয়	মূল তথ্য
১	ই ডি চিৰ নাম	লাওখোৱা বনগাঁও
২	বনগাঁৱৰ নাম	লাওখোৱা বনগাঁও
৩	গাঁও পঞ্চায়ত/ভি চি ডি চিৰ নাম	ভুৰবন্ধা গাঁওপঞ্চায়ত
৪	ৰাজহ চক্ৰৰ নাম	চামগুৰি
৫	মহকুমাৰ নাম	কলিয়াবৰ
৬	জিলাৰ নাম	নগাঁও
৭	বন সংমণ্ডলৰ নাম	নগাঁও
৮	বন আঞ্চলিকৰ নাম	গৰাজান
৯	বন লাটৰ নাম	লাওখোৱা
১০	গঠন হোৱা বছৰ	২০১০
(ক)	পঞ্জীয়ন নম্বৰ	ই ডি চি/ডব্লিউ এল এন/০৮
১১	ই ডি চিৰ সীমাৰ বৰ্ণনা	উত্তৰ ঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য, লাওখোৱা সুঁতি, হালদিয়া সুঁতি আৰু মৰাসুঁতি দক্ষিণ ঃ লেতেৰিজান পশ্চিম ঃ বনাঞ্চলৰ পথ পূব ঃ শিলঘাট গড়কাপ্টানি পথ
১২	বেংক একাউণ্ট নম্বৰ	০৭৮০০১০১২৪০৫৮

উৎস ঃ ই ডি চিৰ তথ্য আৰু ২০১৬ চনত লাওখোৱা বনগাঁৱত অনুষ্ঠিত পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত হোৱা আলোচনা।

৩.২ ঃ পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতিৰ সদস্যসকল

গাঁওখনৰ সকলো প্ৰাপ্তবয়স্ক ব্যক্তি সাধাৰণ সমিতিৰ সদস্য। কাৰ্যকৰী সমিতিত ৯জন সদস্য আছে, ইয়াৰে সদস্য সচিবজন বন বিভাগৰ। সমিতিখনত তিনিগৰাকী মহিলা সদস্যও আছে। সকলো সদস্যৰ বয়স ৫০ বছৰৰ তলত। তলত দিয়া তালিকাত লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ই ডি চি)ৰ কাৰ্যকৰী সমিতিৰ বিতং বিৱৰণ উল্লেখ কৰা হৈছে। (পৰিশিষ্ট-IV ঃ কাৰ্যকৰী সদস্যৰ তালিকা, পৰিশিষ্ট-V ঃ ই ডি চি সদস্যৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ।)

তালিকা-খ ঃ কাৰ্যকৰী সমিতিৰ বিতং বিৱৰণ

নাম	পিতৃ/স্বামী	পদবী	বয়স	শিক্ষাগত অৰ্হতা	যোগাযোগ নম্বৰ
বনজিৎ লালুং	প্ৰয়াত কুশল লালুং	সভাপতি	২৯	স্নাতক	৮০১১৩২২৮৭৮
এ কে নৌছাদ আহমেদ	মঃ লোকমান আলী	সদস্য সচিব	৩৫	স্নাতক	৯৯৫৪২-৭৬১৮১
অভিজিৎ শৰ্মা কোঁৱৰ	প্ৰয়াত গোলক শৰ্মা	সদস্য	২৪	উচ্চতৰ মাধ্যমিক	৯৬৭৮১৬১২৯৪
পুনা বৰদলৈ	অকণ বৰদলৈ	উপ-সভাপতি	৩৫	অষ্টম শ্ৰেণী	৮০১১৭৪১৫৩৩
ভাৰতী কোঁৱৰ	পেমেশ্বৰ কোঁৱৰ	সদস্য	৪৫	উচ্চ মাধ্যমিক	৯৯৫৭৬৫৮৩২০
জয়া কুটুম	প্ৰয়াত যোগেন কুটুম	সদস্য	৪০	নৱম শ্ৰেণী	৯৮৫৪৬৪৭৩৩২
সুচেন মণ্ডল	শশীকান্ত মণ্ডল	সদস্য (এ পি সদস্য)	৩৫	নৱম শ্ৰেণী	৯৯৫৭১৮৪৭২১
লখন চন্দ্ৰ মণ্ডল	ৰাজমোহন মণ্ডল	সদস্য (চৰকাৰী গাঁওবুঢ়া)	৫০	নৱম শ্ৰেণী	৮০১১৭৪১৩০৫
মনেশ্বৰ কোঁৱৰ	ফণীৰাম কোঁৱৰ	সদস্য	৪০	নৱম শ্ৰেণী	৮০১১৪৭২৪৭৭

উৎস ঃ পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ তথ্য।

৩.৩ ঃ পৰিয়াল আৰু জনসংখ্যা গাঁথনি

গাঁওখনত বাস কৰা মুঠ ৬৪টা পৰিয়ালৰ ভিতৰত ৪৮টা পৰিয়ালেই দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ।

তালিকা-গ ঃ ই ডি চিৰ জনসংখ্যাৰ বিৱৰণ

জাতি-সম্প্ৰদায়	পৰিয়াল	পুৰুষ	মহিলা	সৰ্বমুঠ
সাধাৰণ	০	০	০	০
অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী (অ' বি চি)	৩	৮	৭	১৫
অনুসূচিত জাতি (এছ চি)	১	৪	১	৫
অনুসূচিত জনজাতি (এছ টি)	৫৪	১৫২	১৩৯	২৯১
সংখ্যালঘু	০	০	০	০
অন্যান্য	৬	১৪	১০	২৪
সৰ্বমুঠ	৬৪	১৭৮	১৫৭	৩৩৫

গাঁওখনৰ মুঠ জনসংখ্যা হৈছে ৩৩৫জন। ইয়াৰে ১৭৮জন পুৰুষ আৰু ১৫৭গৰাকী মহিলা। গাঁওখন লালুং (অনুসূচিত জনজাতি) সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা নিয়ন্ত্ৰিত। গাঁওখনত মাত্ৰ এটা পৰিয়াল অনুসূচিত জাতিৰ। প্ৰতিঘৰ পৰিয়ালৰ গড় সদস্য সংখ্যা হৈছে ৫জন।

তালিকা-ঘ ঃ বয়স অনুপাতে লোকৰ সংখ্যা

বয়স-শ্ৰেণী	৫ বছৰৰ তলৰ	৫-৮ বছৰৰ ভিতৰত	১৮-৪৫ বছৰৰ ভিতৰত	৪৫-৬০ বছৰৰ ভিতৰত	৬০ বছৰৰ ওপৰৰ
পুৰুষ	৯	৬৯	৮৩	৩১	৮
মহিলা	১১	৪২	৪৭	২৮	৯
সৰ্বমুঠ	২০	১১১	১৩০	৫৯	১৭

অঞ্চলটোত মহিলাৰ তুলনাত পুৰুষৰ সংখ্যা অধিক। কিন্তু পাঁচ বছৰৰ তলৰ মহিলাৰ সংখ্যা পুৰুষৰ তুলনাত অধিক। গাঁওখনৰ অধিকাংশ জনসংখ্যাই হৈছে ১৮ৰ পৰা ৪৫ বছৰ বয়সৰ।

৩.৪ ঃ শিক্ষা আৰু দক্ষতা বিকাশ

পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিখনৰ শিক্ষাগত অৰ্হতাৰ বিৱৰণ তালিকা 'ঙ'ত উল্লেখ কৰা হৈছে—

তালিকা-ঙ ঃ শিক্ষাৰ বিৱৰণ

বয়স-শ্ৰেণী	কেজি নাৰ্ছাৰী	চতুৰ্থ শ্ৰেণীলৈ	৫ম-৭ম শ্ৰেণীলৈ	৮ম ১০ম শ্ৰেণীলৈ	১০ম- দ্বাদশ শ্ৰেণীলৈ	স্নাতক	স্নাতকোত্তৰ	অশিক্ষিত
২৫ বছৰৰ তলৰ	২০	১৬	৩৫	৫১	৬	১	০	৩১
২৫ বছৰৰ ওপৰৰ	০	০	৫৭	৪৮	২১	৩	১	৪৭
সৰ্বমুঠ	২০	১৬	৯২	৯৯	২৭	৪	১	৭৮

পুৰুষৰ তুলনাত প্ৰাপ্তবয়স্ক মহিলাৰ শিক্ষিতৰ হাৰ অত্যন্ত কম। অৱশ্যে কৈশোৰ বয়সৰ শ্ৰেণীৰ ভিতৰত দেখা যায় যে পুৰুষ আৰু মহিলাৰ সাক্ষৰতাৰ হাৰ প্ৰায় সমান। গাঁওখনৰ প্ৰায় ৭৬.৮৫ শতাংশ লোক শিক্ষিত। একেদৰে প্ৰায় ২৯ শতাংশ জনসংখ্যাৰ শিক্ষাগত অৰ্হতা মধ্যম পৰ্যায়ৰ। অৰ্থাৎ সপ্তম শ্ৰেণীৰ পৰা নৱম শ্ৰেণী উত্তীৰ্ণ।

সচৰাচৰ জীৱিকাৰ দক্ষতা দুই ধৰণে গ্ৰহণ কৰা হয়। আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক। পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ অঞ্চলত অনানুষ্ঠানিকৰ অৰ্থ হৈছে পৰম্পৰাগত নিয়ম অনুসৰি দক্ষতা বিকাশ। এই অঞ্চলৰ লোকসকলৰ তলত উল্লেখ কৰা ক্ষেত্ৰসমূহত পৰম্পৰাগতভাৱে দক্ষ ঃ

(১) বয়ন
(২) কাঠমিস্ত্ৰী
(৩) কৃষিকাৰ্য
(৪) বাঁহ
(৫) পশুধন পালন

সমগ্ৰ দেশৰ লগতে ৰাজ্যৰ বিভিন্ন স্থানতো চৰকাৰে আনুষ্ঠানিক দক্ষতা বিকাশ প্ৰচাৰত সক্ৰিয় হৈ আহিছে। গাঁওখনৰ জনজাতীয় মহিলাসকলৰ বাবে ২০১৬ চনত বিশ্ব বন্যপ্ৰাণী সংস্থা (ডব্লিউ ডব্লিউ এফ)ই বয়ন প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী অনুষ্ঠিত কৰিছিল। ১৯৯৫ চনতে ৰেচম বিভাগে তাত এটা বয়ন কেন্দ্ৰৰো ব্যৱস্থা কৰিছিল। অৱশ্যে বৰ্তমান এই বয়ন কেন্দ্ৰটো জৰাজীৰ্ণ অৱস্থাত আছে।

৩.৫ ঃ ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ

গাঁওবাসী মূলতঃ কৃষি আৰু পশুধন প্ৰতিপালনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। গাঁওখনত ভূমিৰ ব্যৱহাৰৰ ধৰণ তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ—

কৃষিভূমি ঃ ৫০ শতাংশ

গছ-গছনিৰে আবৃত অঞ্চল ঃ ৩৭ শতাংশ

বস্তি আৰু ঘৰুৱা বাগিচা ঃ ১৩ শতাংশ

৩.৬ ঃ ভূমি ধাৰণৰ ধৰণ

ভূমি ধাৰণৰ ধৰণ অনুসৰি পৰিয়ালসমূহৰ প্ৰকাৰ তলত দিয়াধৰণৰ—

* ৪০.৬২ শতাংশ পৰিয়াল উপান্ত কৃষক (২ হেক্টৰতকৈ কম)

* ৬.২৫ শতাংশ পৰিয়াল ক্ষুদ্ৰ কৃষক (২ৰ পৰা ১০ হেক্টৰ)

৩.৭ ঃ পশুধন

গাঁওখনৰ মুঠ পশুধনৰ সংখ্যা হৈছে ৮০৮টা। পৰিয়ালসমূহে প্ৰতিপালন কৰা পশুধন এনেধৰণৰ—

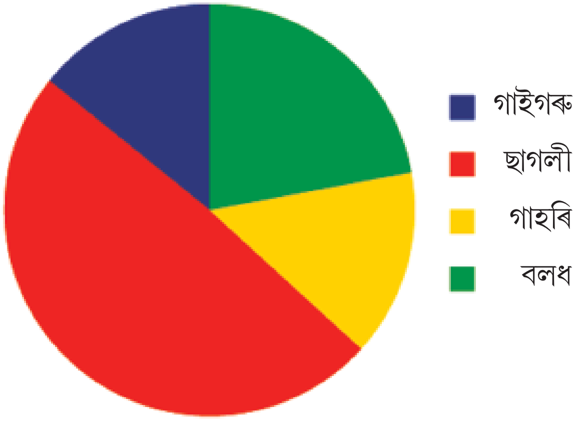

৩.৮ ঃ গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি

যিকোনো জনগোষ্ঠীতে সাধাৰণ আন্তঃগাঁথনিৰ উপলব্ধতাই জীৱিকাৰ বহনক্ষম উপায় বিকাশত সহায় কৰে। গাঁওখনত বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনিৰ অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনিৰ বৰ্তমানৰ অৱস্থা—

তালিকা— চ ঃ বস্তুনিষ্ঠ আন্তঃগাঁথনি

ক্ৰমিক নং	আন্তঃগাঁথনি	অৱস্থিতি (গাঁৱৰ ভিতৰত নে বাহিৰত)	সংখ্যা (যদি প্ৰযোজ্য)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিলোমিটাৰ হিচাপত)	মন্তব্য
১	মূল পথ			২০	ঘাইপথ
২	বাছ আস্থান	বাহিৰত	২	১	
৩	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	ভিতৰত	১		
৪	মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত	১	২	
৫	উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত	১	২	
৬	উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত	১	৮	
৭	মহাবিদ্যালয়	বাহিৰত	১	২০	
৮	বিজুলী	৪০টা পৰিয়াল			
৯	প্ৰাথমিক চিকিৎসা সেৱা	বাহিৰত	১	২	লাওখোৱা বনগাঁও প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ
১০	ৰন্ধন গেছ		১৬টা পৰিয়াল	২৫	চামগুৰি বিতৰক
১১	ৰাজহুৱা পৰিবহণ	বাহিৰত		১	
১২	ডাকঘৰ	বাহিৰত	২	১	
১৩	বেংক	বাহিৰত	২	৮	
১৪	খোৱাপানীৰ উৎস	ভিতৰত	৪৪টা দমকল		
১৫	অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ	ভিতৰত	১	—	শিশু সংসদ
১৬	গাঁও পঞ্চায়তৰ কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	২	ভূৰবন্ধা পঞ্চায়ত
১৭	ৰাজহ চক্ৰ কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	১৬	
১৮	আৰক্ষী থানা	বাহিৰত	১	৮	
১৯	বন লাট কাৰ্যালয়	ভিতৰত	১		লাওখোৱা লাট
২০	বন আঞ্চলিক কাৰ্যালয়	বাহিৰত		১৫	
২১	জিলা সদৰ	বাহিৰত		৩০	

২২	বিজুলী সংযোগ থকা গৃহ		৪৬		
২৩	মন্দিৰ	ভিতৰত			শিৱ মন্দিৰ
২৪	নামঘৰ	ভিতৰত			

উপৰোক্ত তালিকাখনৰ পৰা গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনি তলত দিয়া ধৰণে উল্লেখ কৰিব পাৰি—

বস্তুনিষ্ঠ আন্তঃগাঁথনি ঃ গাঁওখনৰ বাসিন্দাসকল প্ৰাথমিক আন্তঃগাঁথনি যেনে ভাল ৰাস্তা, বিজুলী, পানীযোগান, মোবাইল নেটৱৰ্ক আদিৰ পৰা বঞ্চিত।

শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্যৰ সুবিধা ঃ অঞ্চলটোত শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্যৰ ন্যূনতম সা-সুবিধা উপলব্ধ। ৰাজহুৱা পৰিবহণ ব্যৱস্থা উপলব্ধ নোহোৱা বাবে গাঁৱৰ লোকসকলে চাইকেলেৰে যাতায়াত কৰিবলগীয়া হয়।

চৰকাৰী কাৰ্যালয় ঃ চৰকাৰী কাৰ্যালয়সমূহ (যেনে আৰক্ষীচকী, গাঁও পঞ্চায়তৰ কাৰ্যালয়, ৰাজহ চক্ৰ কাৰ্যালয়, বন লাট কাৰ্যালয় আদি) গাঁওখনৰ পৰা যথেষ্ট দূৰৈত অৱস্থিত। একে সময়তে গাঁও অথবা সমীপৱৰ্তী অঞ্চলসমূহৰ পৰা নিয়মীয়া ৰাজহুৱা পৰিবহণ ব্যৱস্থাৰ সুবিধা নথকাৰ বাবে যথেষ্ট অসুবিধাৰ সন্মুখীন হৈ আহিছে।

বিত্তীয় সুবিধা ঃ বাসস্থানৰ পৰা বেংক আৰু ডাকঘৰৰ দৰে বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান ভালেখিনি দূৰত্বত অৱস্থিত। গাঁওখনৰ লোকসকলে তিনিটা বেংক ক্ৰমে অসম গ্ৰামীণ বিকাশ বেংক, ইউনাইটেড বেংক অৱ্ ইণ্ডিয়া আৰু ভাৰতীয় ষ্টেট বেংকৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।

৩.৯ ঃ কৃষি/শস্য

গাঁওখনত উৎপন্ন হোৱা মূল শস্যসমূহ হ'ল—

খাৰিফ শস্য ঃ শালি ধান, তৈলবীজ আৰু মৰাপাট

ৰবিশস্য ঃ শাক-পাচলি

গাঁওখনৰ অধিকাংশ লোক বড়োধান, মৰাপাট আৰু অন্যান্য শাক-পাচলিৰ উৎপাদনত নিয়োজিত হৈ আহিছে। গাঁওখনত উৎপাদিত কৃষিজাত শস্যৰ পৰিমাণ তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ—

(ক) বড়োধান ঃ প্ৰতিহেক্টৰত ২৪০০ কিলোগ্ৰামকৈ মুঠ ১৯,৬৪০ কিলোগ্ৰাম উৎপাদন।

(খ) শালি ধান ঃ প্ৰতিহেক্টৰত ৫,৪০০ কিলোগ্ৰামকৈ মুঠ ১,২২,০৪০ কিলোগ্ৰাম উৎপাদন।

(গ) মৰাপাট ঃ প্ৰতিহেক্টৰত ১২০০ কিলোগ্ৰামকৈ মুঠ ৪,৮০০ কিলোগ্ৰাম উৎপাদন।

৩.১০ ঃ পশু খাদ্যৰ উপলব্ধতা

পশু খাদ্যৰ বাবে গাঁওবাসী সমীপৱৰ্তী বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।

* বনাঞ্চল
* স্থানীয় গাঁৱৰ অঞ্চল

৩.১১ ঃ বজাৰ

গাঁওবাসীয়ে ব্যৱহাৰ কৰা মূল বজাৰসমূহ হ'ল—

* গেলামাল/পি ডি এছ ঃ ২ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত

* সাপ্তাহিক/তিনি দিনীয়া বজাৰ ঃ গাঁৱৰ সমীপত

* মূল বজাৰ ঃ ৮ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত

৩.১২ ঃ পানী

অঞ্চলটোৰ মূল পানীৰ উৎসসমূহ এনেধৰণৰ—

* ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী (বছৰজুৰি পানী উপলব্ধ)

* পটুৱাকটা বিল (বছৰজুৰি পানী উপলব্ধ)

৩.১৩ ঃ শক্তিৰ ব্যৱহাৰ

গাঁওখনৰ শক্তিৰ মূল উৎস তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ—

* কাঠখৰি ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ঃ ৪৫টা। উৎস ঃ স্থানীয় গাঁও, বনাঞ্চল

* কেৰাচিন ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ঃ ৪০টা। উৎস ঃ বজাৰ

* ৰন্ধন গেছ ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ঃ ১৫টা। উৎস ঃ গেছ এজেন্সী

৩.১৪ ঃ আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা

সামাজিক গঠন ঃ লাওখোৱা বনগাঁওখন মূলতঃ খিলঞ্জীয়া লালুং জনগোষ্ঠীৰে গঠিত জনজাতি গাঁও। লালুঙৰ উপৰি এই গাঁওখনত আন সম্প্ৰদায়ৰ লোকেও বাস কৰে। তেওঁলোক হ'ল অসমীয়া হিন্দু, নেপালী আৰু অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণীৰ সম্প্ৰদায়ৰ।

অৰ্থনৈতিক পৰিস্থিতি ঃ অৰ্থনৈতিক পৰিস্থিতি সন্তোষজনক নহয়। অধিকাংশ পৰিয়ালৰে বাৰ্ষিক আয় হৈছে ৯৬,০০০—১,৪৪,০০০ লৈ। জীৱন নিৰ্বাহৰ বাবে অধিকাংশ পৰিয়াল কৃষি, গাহৰি পালন, ছাগলী পালন আৰু দুগ্ধ উৎপাদনত জড়িত।

৪। জীৱিকা সম্পদৰ সবিশেষ আৰু দুৰ্বলতা প্ৰসংগ

গাঁৰৰ জীৱিকা সম্পদ আৰু এইবোৰৰ সাম্প্ৰতিক অৱস্থা সন্দৰ্ভত ইয়াত আলোচনা কৰা হৈছে। দুৰ্বলতা প্ৰসংগতো ইয়াত বিশ্লেষণ কৰা হৈছে।

৪.১ জীৱিকা সম্পদৰ বিশ্লেষণ

বহনক্ষম জীৱিকা ফ্ৰেমৱৰ্ক (এছ এল এফ) মতে, এখন গাঁৱত জীৱিকাৰ বিকাশৰ বাবে দৰকাৰী পাঁচটা সৰ্বাধিক গুৰুত্বপূৰ্ণ জীৱিকা সম্পদ হৈছে মানৱ সম্পদ, আৰ্থিক সম্পদ, সামাজিক সম্পদ, প্ৰাকৃতিক সম্পদ আৰু বস্তুনিষ্ঠ সম্পদ। এই পাঁচটা সম্পদৰ স্থিতি তলত আলোচনা কৰা হ'ল—

মানৱ সম্পদ ঃ মানৱ সম্পদৰ সমীক্ষাৰ বাবে ৬টা বিষয় বিবেচনা কৰা হৈছিল। সেইসমূহ হ'ল—

* কাম কৰিব পৰা বয়সৰ শ্ৰেণীৰ (১৮-৬০ বছৰ) জনসংখ্যাৰ শতকৰা হাৰ
* গাঁওখনৰ শিক্ষিতৰ শতকৰা হাৰ (শিক্ষিত জনসংখ্যা)
* গাঁওখনৰ শিক্ষাগত পৰ্যায় (উচ্চ মাধ্যমিক আৰু তাতোকৈ ওপৰৰ শ্ৰেণী উত্তীৰ্ণ লোকৰ শতকৰা হাৰ)
* লিংগ অনুপাত (প্ৰতি ১০০জন পুৰুষৰ বিপৰীতে মহিলাৰ সংখ্যা)
* দক্ষ লোকৰ সংখ্যা আৰু পৰ্যায়

এই বিষয়সমূহৰ বিশ্লেষণত প্ৰকাশ পোৱা অনুসৰি গাঁওখনত কাম কৰিব পৰা লোকৰ শতকৰা হাৰ যথেষ্ট বেছি (প্ৰায় ৬০%)। শিক্ষিতৰ হাৰো উচ্চ। গাঁওখনৰ প্ৰায় ৩৯ শতাংশ লোকে উচ্চ মাধ্যমিক আৰু তাৰ ওপৰৰ পৰ্যায়ৰ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছে। অৱশ্যে লাওখোৱা বনগাঁৱৰ লিংগ অনুপাত (৮৭ঃ২২ শতাংশ) কম পৰিমাণে নিম্নখাপৰ। পুৰুষ আৰু মহিলা উভয়ে খেতি, বয়ন আৰু বাঁহশিল্পৰ পৰম্পৰাগত দক্ষতাৰে দক্ষ। অৱশ্যে প্ৰশিক্ষণ আৰু প্ৰযুক্তিৰ জ্ঞানৰ অভাৱত তেওঁলোকৰ কাৰ্য এতিয়াও উন্নত পৰ্যায়ৰ নহয়। গাঁওখনৰ বহুসংখ্যক যুৱক কেৰালা আৰু বাংগালুৰুলৈ কামৰ বাবে প্ৰব্ৰজন কৰিছে। মূলতঃ ৰাজ্য দুখনত তেওঁলোকে সুৰক্ষা কৰ্মী হিচাপে নিয়োজিত। গাঁওখনৰ মানৱ সম্পদ মধ্যমৰ পৰা উচ্চ পৰ্যায়ৰ। প্ৰশিক্ষণ আৰু দক্ষতা বিকাশৰ জৰিয়তে এই ব্যৱধান নোহোৱা কৰি মানৱ সম্পদ অধিক উচ্চ পৰ্যায়লৈ নিয়াৰ যথেষ্ট সুযোগ আছে। এনে পদক্ষেপে গাঁওবাসীক উদগনিও যোগাব।

বস্তুনিষ্ঠ সম্পদ ঃ

গাঁওখনৰ বস্তুনিষ্ঠ আন্তঃগাঁথনিৰ সমীক্ষা যেনে বিদ্যালয়, মহাবিদ্যালয়, বাট-পথ, প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ, বেংক, অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ, খেলপথাৰ আদিৰ উপলব্ধতা আৰু গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব আৰু সাম্প্ৰতিক অৱস্থাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি সম্পন্ন কৰা হৈছে। গাঁওখনৰ পৰা প্ৰাথমিক আৰু মজলীয়া বিদ্যালয় ক্ৰমে ১ আৰু ৩ কিলোমিটাৰ পৰিধিৰ ভিতৰত অৱস্থিত। একেদৰে ১ৰ পৰা ২ কিলোমিটাৰ ভিতৰত ডাকঘৰ, প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ, বাছ আস্থান আদিৰ সুবিধা আছে। গাঁওখনৰ পৰা ৮ কিলোমিটাৰ ভিতৰত এটা বেংকৰ শাখাও আছে। গাঁওখনৰ সমীপতে মূল জিলা পথ আছে যদিও ইয়াৰ অৱস্থা শোচনীয়। গাঁওখনত এখন বৃহৎ খেলপথাৰ আৰু শ্মশান আছে। লাওখোৱা বনগাঁৱৰ ৪৪ শতাংশ ঘৰেই পকী অথবা আধাপকী। ৬৯ শতাংশ ঘৰতে বিজুলীৰ সুবিধা আছে। অৱশ্যে বজাৰসমূহ যথেষ্ট দূৰৈত। বৰ্তমানে অঞ্চলটোত উপলব্ধ বিদ্যালয়, প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ আৰু পথসমূহৰ উন্নীতকৰণৰ জৰিয়তে শোচনীয় আৰু নিম্ন মানদণ্ডৰ আন্তঃগাঁথনিৰ ফলত সৃষ্টি হোৱা ব্যৱধান নাইকিয়া কৰিব পৰা যায়।

প্ৰাকৃতিক সম্পদ ঃ গাঁওখন প্ৰাকৃতিক সম্পদত চহকী। প্ৰতিটো পৰিয়ালৰে প্ৰায় ১৫-২০ বিঘা কৃষিভূমি আছে। গাঁওখনৰ সমীপতে থকা বনাঞ্চল, কাঠখৰি, পশুধনৰ খাদ্য, খেৰ আৰু কাঠ ভিন্ন বনজ সম্পদত যথেষ্ট চহকী। যাৰ ফলত গাঁওবাসীৰ দৈনিক পুষ্টি আৰু জীৱিকাৰ প্ৰয়োজন যেনে পশুধনৰ খাদ্য আদি পূৰণৰ বাবে সহায়ক হয়। লাওখোৱা বনাঞ্চল জৈৱ বৈচিত্ৰ্যৰ দিশৰ পৰাও চহকী। এই বনাঞ্চলখনত ফুলৰ পৰা জন্তুলৈকে বিভিন্ন প্ৰকাৰ উপলব্ধ। অৱশ্যে বনাঞ্চলখনৰ হাতী আৰু বনগাহৰিয়ে প্ৰায়ে অঞ্চলটোৰ খেতিপথাৰ অনিষ্ঠ কৰাৰ লগতে মানুহৰ জীৱন আৰু সম্পত্তিৰ প্ৰতিও ভাবুকি কঢ়িয়াই আনিছে। অঞ্চলটোৰ দ স্থানসমূহ বাৰিষাকালত জলমগ্ন হোৱাৰ ফলত খেতি অনিষ্ট হোৱাৰ লগতে বিভিন্ন ৰোগৰ বীজাণু বিয়পায়। আনহাতে, জীৱ-জন্তুৰ উপদ্ৰৱৰ সমস্যা বিদ্যুতযুক্ত বেৰ আৰু বিকল্প শস্য ধাৰণৰ জৰিয়তে সমাধান কৰিব পাৰি। পৰিৱেশ-পৰ্যটন গ্ৰহণৰ জৰিয়তে প্ৰাকৃতিক সম্পদ ব্যৱহাৰ কৰি জীৱিকা উন্নয়ন সম্ভৱপৰ।

সামাজিক সম্পদ ঃ অঞ্চলটোৰ সামাজিক নেটৱৰ্ক, আত্মীয়তা আৰু পৰম্পৰাগত সামাজিক বান্ধোনেৰে সুদৃঢ় আৰু সমাজখনক একত্ৰিত কৰি ৰাখিছে। গাঁওখনৰ বাসিন্দাসকল একত্ৰিত আৰু শান্তিপূৰ্ণভাৱে বাস কৰি আহিছে। জনগোষ্ঠীটোৰ চহকী সাংস্কৃতিক ঐতিহ্য আছে। তেওঁলোকে সামূহিক অনুষ্ঠান আৰু উৎসৱসমূহত অংশগ্ৰহণ কৰে। একেদৰে জাতিগত বাচ-বিচাৰ নোহোৱাকৈ সকলো সম্প্ৰদায়ৰ লোকে ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানসমূহ একেলগে উদ্‌যাপন কৰি আহিছে। সকলো ধৰণৰ ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানলৈ সকলো সম্প্ৰদায়ৰ লোকে দান-বৰঙণি আগবঢ়ায়। গাঁওখনৰ বাসিন্দাসকলে একগোট হৈ গাঁও উন্নয়ন সমিতি পুঁজি নামেৰে এক সামূহিক পুঁজি সৃষ্টি কৰিছে। এই গাঁও উন্নয়ন সমিতিৰ অসম গ্ৰামীণ বিকাশ বেংকত এটা বেংক একাউণ্ট আছে। এই বেংকটো গাঁওখনৰ পৰা ৬ কিলোমিটাৰ দূৰৈত অৱস্থিত। গাঁওখনত সুৰাৰ ব্যৱহাৰ হৈ আহিছে। পূৰ্বতে গাঁওখনত মহিলাৰ শিক্ষাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হোৱা নাছিল যদিও বৰ্তমান এইক্ষেত্ৰত কিছু পৰিৱৰ্তন আহিছে। বিদ্যালয় আৰু মহাবিদ্যালয়ত নামভৰ্তি কৰা কন্যাৰ সংখ্যা বৃদ্ধি পাইছে।

বিত্তীয় সম্পদ ঃ গাঁওখনৰ বিত্তীয় সম্পদ মধ্যমীয়া। মাত্ৰ ৩টা বেংক প্ৰতিষ্ঠান আছে যদিও গাঁওখনৰ পৰা যথেষ্ট দূৰৈত। লাওখোৱা বনগাঁৱত ৫টা আত্মসহায়ক গোট আছে আৰু তেওঁলোক বয়ন আৰু সাৰ প্ৰস্তুতকৰণৰ কাৰ্যৰ জৰিয়তে উপাৰ্জন সৃষ্টিত নিয়োজিত। এই আত্মসহায়ক গোটৰ দক্ষতাৰ উন্নয়ন আৰু সঠিক বজাৰৰ যোগসূত্ৰৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছে। কিছুসংখ্যক মহিলাৰহে নিজৰ নামত বেংক একাউণ্ট আছে। আনহাতে, কিছুসংখ্যক লোকৰহে ছেভিংছ একাউণ্ট আছে। গাঁওখনত এটা সামূহিক পুঁজি আছে আৰু ইয়াৰ বেংক একাউণ্ট গাঁও উন্নয়ন সমিতি নামেৰে গাঁওখনৰ পৰা ৬ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত অৱস্থিত নলতলী অসম গ্ৰামীণ বিকাশ বেংকত আছে। গাঁওবাসীয়ে এই সামূহিক পুঁজিলৈ স্বেচ্ছামূলকভাৱে দান-বৰঙণি আগবঢ়ায়। আত্মসহায়ক গোট গঠন, জমা আৰু একাউণ্টৰ প্ৰয়োজনীয়তা সন্দৰ্ভত সজাগতা সৃষ্টিৰ জৰিয়তে বিত্তীয় সম্পদৰ ক্ষেত্ৰত সৃষ্টি হৈ অহা ব্যৱধান কম কৰিব পাৰি।

৪.২ ঃ জীৱিকা সম্পদ-পঞ্চভূজ (Pentagon)

সম্প্ৰতি জীৱন নিৰ্বাহৰ সম্পদৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি চলোৱা বিশ্লেষণ আৰু সমীক্ষা অনুসৰি গাঁওখনত জীৱিকাৰ পঞ্চভূজ নিৰ্ণয় কৰা হৈছে। কিন্তু এই জীৱিকাৰ পঞ্চভূজ ভাৰসাম্যহীন। ইয়াৰ মাজত থকা দূৰত্ব দূৰ কৰিবলৈ হ'লে গ্ৰাম্য বিকাশ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা বিকাশ পৰিকল্পনাত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ কৌশল আৰু কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰিব লাগিব।

৪.৩ ঃ দুৰ্বলতা প্ৰসংগ বিশ্লেষণ

গাঁওখনে দুই ধৰণৰ দুৰ্বলতাৰ সন্মুখীন হৈ আহিছে। প্ৰথমটো হৈছে গাঁওখনৰ পৰা ২ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত অৱস্থিত ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীৰ পৰা সৃষ্টি হোৱা বানপানী আৰু ইয়াৰ পৰা হোৱা ক্ষতি। গাঁওখনৰ প্ৰায় ১৭০ বিঘা ভূমি জলমগ্ন। আন এটা মূল ভাবুকি হৈছে বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ। গাঁওখনৰ পৰা লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য নিচেই ওচৰত অৱস্থিত হোৱাৰ বাবে বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱে যথেষ্ট ক্ষতিসাধন কৰি আহিছে। হাতী, বাঘ, বনৰীয়া ম'হ, বনগাহৰি আৰু অন্যান্য জীৱ-জন্তুৱে গাঁওখনত সঘনাই উপদ্ৰৱ চলায়। ইয়াৰ ভিতৰত হাতী, বনগাহৰি আৰু বনৰীয়া ম'হে সম্পত্তি আৰু শস্যৰ ব্যাপক অনিষ্ট কৰে। বিভিন্ন ধৰণৰ দুৰ্বলতাৰ ফলত আক্ৰান্ত হোৱা পৰিয়ালৰ সংখ্যা তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল—

দুৰ্বলতা মেট্ৰিক্স

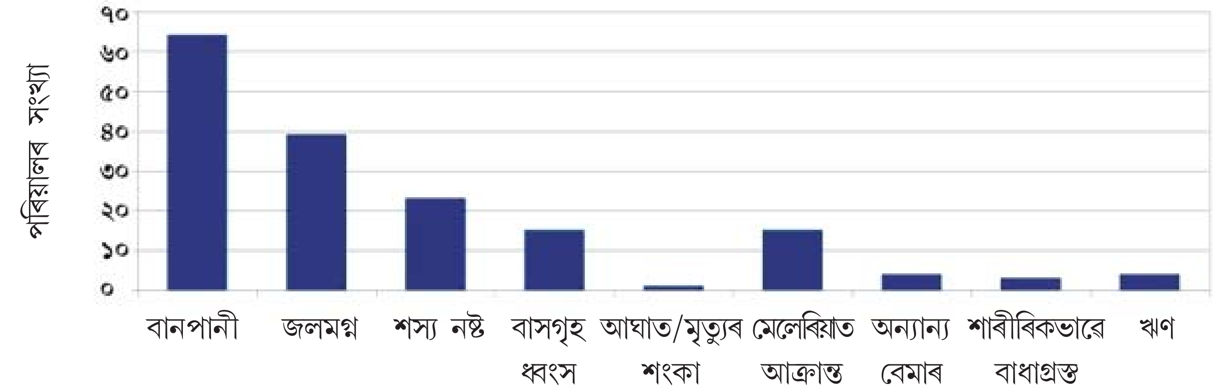

৪.৪ ঃ ঋতু অনুযায়ী কৃষিৰ দিনপঞ্জী

ঋতু অনুযায়ী কৃষিৰ দিনপঞ্জী শস্যৰ উৎপাদন, বানপানী আৰু হাতীৰ আক্ৰমণৰ ফলত হোৱা ক্ষতি আদিৰ ব্যৱহাৰিক দিশৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি তৈয়াৰ কৰা হয়। জানুৱাৰীৰ পৰা মে’ মাহলৈ বড়োধানৰ খেতি কৰা হয়। আনহাতে, ছেপ্টেম্বৰৰ পৰা ডিচেম্বৰ মাহলৈ শালিধানৰ খেতি কৰা হয়। অক্টোবৰৰ পৰা জানুৱাৰী মাহৰ ভিতৰত ৰবিশস্যসমূহৰ খেতি কৰা হয়। একেদৰে ফেব্ৰুৱাৰীৰ পৰা জুলাইলৈ মৰাপাট আৰু জানুৱাৰীৰ পৰা এপ্ৰিললৈ সৰিয়হৰ খেতি কৰা হয়।

অঞ্চলটো বানপানীৰ দ্বাৰা ক্ষতিগ্ৰস্ত হৈ আহিছে। বছৰটোৰ পাঁচমাহ বাঢ়নী পানীৰ স্তৰ বৃদ্ধি পায়। অঞ্চলটোৰ বিভিন্ন দ স্থানসমূহ দীৰ্ঘদিন ধৰি জলসমগ্ন হৈ থাকে। জুলাইৰ পৰা অক্টোবৰ মাহলৈ বাঢ়নী পানীয়ে শস্যপথাৰৰ অনিষ্ট সাধন কৰাৰ লগতে পথ যোগাযোগ ব্যৱস্থা ব্যাহত কৰে। বানপানীৰ ফলত বহু বাসগৃহও আক্ৰান্ত হয়। ধানখেতি পকিবলৈ আৰম্ভ কৰাৰ সময়তে হাতী আৰু বনগাহৰিৰ উপদ্ৰৱৰ ফলত শস্য নষ্ট হৈ আহিছে।

<table>
<tr><th>মাহ</th><th>জানু</th><th>ফেব্ৰু</th><th>মাৰ্চ</th><th>এপ্ৰিল</th><th>মে’</th><th>জুন</th><th>জুলাই</th><th>আগষ্ট</th><th>ছেপ্টে</th><th>অক্টো</th><th>নৱে</th><th>ডিচে</th></tr>
<tr><td rowspan="4">খেতি</td><td colspan="5">বড়োধান</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">সৰিয়হ</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td colspan="4">মৰাপাট</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">ৰবিশস্য</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td colspan="3">ৰবিশস্য</td></tr>
<tr><td rowspan="3">সংকট (বানপানী আৰু বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ)</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td colspan="5">বানপানী</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td colspan="5">হাতী</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td colspan="10">বনগাহৰি</td><td></td></tr>
</table>

৫। সাম্প্ৰতিক পৰিকল্পনা আৰু কাৰ্যসূচী

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত প্ৰত্যক্ষ প্ৰভাৱ পেলোৱা অন্য কিছু গুৰুত্বপূৰ্ণ পৰিকল্পনা আৰু ৰূপায়ণ পদ্ধতি আৰু প্ৰক্ৰিয়াৰ বিষয়ে ইয়াত আলোচনা কৰা হ'ব। তাৰ ভিতৰত প্ৰধান হৈছে ৰাজ্যৰ বনাঞ্চলত বন আৰু বন্যপ্ৰাণীৰ সংৰক্ষণ আৰু বহনক্ষম বিকাশৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা সামগ্ৰিক কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা। বন্যপ্ৰাণী এলেকাত এই পৰিকল্পনাক কোৱা হয় ব্যৱস্থাপনা পৰিকল্পনা আৰু ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত ইয়াক কোৱা হয় বাঘ সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা। তদুপৰি, অন্য কিছু আঁচনি অছে যেনে জনজাতি উপ-পৰিকল্পনা (টি এছ পি) আৰু অনুসূচিত জাতি পৰিকল্পনা (এছ চি পি), যিবোৰ বন বিভাগৰ জৰিয়তে বনগাঁওসমূহত ৰূপায়ণ কৰা হয়। অন্য কিছু বিভাগে স্বাস্থ্য, শিক্ষা, শক্তি, জলসিঞ্চন আৰু জীৱিকাৰ ব্যৱস্থা কৰে। এই বিভাগবোৰে প্ৰায়ে বনগাঁওসমূহত আঁচনি ৰূপায়ণ কৰে।

অসম যৌথ (ৰাইজৰ অংশগ্ৰহণ) বন ব্যৱস্থাপনা বিধি, ১৯৯৮ প্ৰণয়ন কৰাৰ পাছত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা আৰম্ভ কৰা হয় আৰু ২০০২ চনত জে এফ এম চি আৰু ই ডি চিসমূহ স্থাপন কৰা হয়। ইয়াৰ পূৰ্বে কিছু কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা চক্ৰ স্থাপনৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছিল। তদুপৰি, ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা সংকেত, ২০১৪ত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ ওপৰত জোৰ দিয়া হৈছিল আৰু ইয়াৰ বাবে সবিশেষ নীতি-নিৰ্দেশনাও প্ৰস্তুত কৰিছিল। এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা সংকেত (২০১৪)ৰ আধাৰত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

৫.১ ঃ পৰিৰেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ চমু ইতিহাস

১৯৯৫-৯৬ চনত ভাৰত চৰকাৰে পঞ্চবাৰ্ষিক পাইলট প্ৰজেক্ট হিচাপে ৭টা সংৰক্ষিত অঞ্চলত যেনে বাক্সা ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, পালামৌ ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, ৰান্থামব'ৰ ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, গিৰ ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান, পেঞ্চ ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, নাগৰহ'ল ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল আৰু পেৰিয়াৰ ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত ভাৰত পাৰিপাৰ্শ্বিক উন্নয়ন প্ৰকল্প (IEDP, আই ই ডি পি) ৰূপায়ণৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰে। ইয়াৰ মূল লক্ষ্য হৈছে অঞ্চলসমূহৰ সম্ভাৱনীয়তাক সুৰক্ষিত কৰা। আই ই ডি পিয়ে পাৰিপাৰ্শ্বিক বিকাশ এক কৌশল হিচাপে গ্ৰহণ কৰাৰ লগতে স্থানীয় লোকৰ সংৰক্ষিত অঞ্চলৰ ওপৰত প্ৰভাৱ তথা সংৰক্ষিত অঞ্চলৰ স্থানীয় লোকৰ ওপৰত প্ৰভাৱ উভয় সমস্যা সমাধানৰ জৰিয়তে জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ লক্ষ্য বান্ধি লৈছে। সংক্ষেপতে ভাৰতৰ ভিতৰত আই ই ডি পি হৈছে এক উল্লেখনীয় প্ৰকল্প। এক উচ্চাকাংক্ষী লক্ষ্যৰে আৰম্ভ হোৱা এই প্ৰকল্প নাগৰিক সমাজৰ দ্বাৰা সমালোচিত হোৱা সত্বেও লেহেমীয়া গতি, গভীৰভাৱে পুনৰ চিন্তন আৰু এম টি আৰৰ অৱয়ৰ সংক্ষিপ্তকৰণেৰে অৱশেষত প্ৰকল্পটোৱে লক্ষণীয় সফলতা লাভ কৰে (ব্যাঘ্ৰ প্ৰকল্প, ভাৰত-২০০৪)।

বৰ্তমান নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডলৰ অধীনত ২৮খন পঞ্জীয়নভুক্ত ই ডি চি আছে আৰু এইসমূহ কাজিৰঙা ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষণৰ এফ ডি এৰ প্ৰশাসনিক নিয়ন্ত্ৰণাধীন। অতিৰিক্তভাৱে নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডলৰ অধীনত আন ১০খন ই ডি চিৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে। কাজিৰঙা ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষণৰ অধীনৰ বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য আৰু সংৰক্ষিত বনাঞ্চলসমূহৰ সকলো সীমামূৰীয়া গাঁৱত পৰিৰেশ-উন্নয়ন সমিতি গঠন কৰা হ'ব। বাকী থকা ই ডি চিসমূহ গঠন হোৱাৰ লগে লগে সকলো ই ডি চিৰ প্ৰতিনিধিৰে ই ডি চি মহাসংঘ গঠন কৰা হ'ব। বিভিন্ন ধৰণৰ উপাৰ্জনমুখী কামৰ বাবে প্ৰত্যেকখন গাঁৱতে আত্মসহায়ক গোট গঠন কৰা হ'ব। অঞ্চলটোৰ সীমামূৰীয়া গাঁওসমূহৰ বিদ্যালয়সমূহত ৰাষ্ট্ৰীয় সেউজ বাহিনীৰ অধীনত বৰ্তমানে থকা পাৰিপাৰ্শ্বিক সংঘ (ইক'-ক্লাব)সমূহক প্ৰকৃতি সংঘলৈ পৰিৱৰ্তন কৰা হ'ব। পাৰিপাৰ্শ্বিক সংঘ নোহোৱা স্থানসমূহত এনে সংঘ গঠন কৰিবলৈ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰা হ'ব। একেদৰে পৰিৰেশ আৰু ইয়াৰ মূল্য সন্দৰ্ভত লোকসকলক শিক্ষা প্ৰদান কৰিবলৈ স্বতন্ত্ৰভাৱে গঠিত সংস্থা আৰু প্ৰতিষ্ঠানক প্ৰকৃতি সংঘসমূহত অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব পাৰি।

৫.২ ঃ পূৰ্বৰ বন পৰিকল্পনা

২০১১-১২ বৰ্ষত নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডলত ব্যাঘ্ৰ প্ৰকল্পৰ অধীনত গ্ৰহণ কৰা আঁচনি আৰু ইয়াৰ ব্যয়ৰ তথ্য দাঙি ধৰা হৈছে।

ক্ৰমিক নং	কামৰ প্ৰকাৰ	আবণ্টন			প্ৰকৃত		
		মুঠ ৰাশি (লাখত)	সংখ্যা	স্থান	মুঠ ৰাশি (লাখত)	সংখ্যা	স্থান
(১)	**আন্তঃগাঁথনি উন্নয়ন**						
(ক)	কালভাৰ্ট আৰু পথ	৫.০০	এল এছ	লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ	২.০০	এল এছ	লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ
(২)	**মানুহ-বন্যপ্ৰাণী সংঘাত**						
(ক)	ক্ষতিপূৰণ আৰু উপদ্ৰৱ ৰোধ কাৰ্য	১.০০	এল এছ	মুখ্য কাৰ্যালয়, লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ	১.০০	এল এছ	মুখ্য কাৰ্যালয়, লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ
(৩)	**পৰিৱেশ-উন্নয়ন আৰু ৰাজহুৱা সজাগতা ঃ সহাৰস্থান**						
(ক)	স্থানীয় লোকসকলৰ বাবে প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী	১২.০০	বাকী থকা ১২ ই ডি চিত	মুখ্য কাৰ্যালয় লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ	৭.০০ ই ডি চি	৬	মুখ্য কাৰ্যালয়, লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ
(খ)	ই ডি চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা অনুসৰি পৰিৱেশ-উন্নয়ন কাৰ্য	২৫.০০	৫খন ই ডি চি	মুখ্য কাৰ্যালয়, লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ			
(গ)	বনাঞ্চলৰ গাঁও (জনজাতি) ঃ পাৰাৰটিলাৰ, হস্ততাঁত ইত্যাদি	৫.০০	৮ খন গাঁও	মুখ্য কাৰ্যালয়, লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ			
(৪)	**গৱেষণা**						
(ক)	কৰ্মশালা, প্ৰশিক্ষণ আলোচনা-চক্ৰৰ আয়োজন	১.০০	এল এছ	মুখ্য কাৰ্যালয়, এল ডব্লিউ এল এছ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ			

(খ)	ক্ষেত্ৰ অধ্যয়ন, বন্যপ্ৰাণী অধ্যয়ন আৰু নিৰীক্ষণ	১.০০	এল এছ	মুখ্য কাৰ্যালয়, লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ			
(গ)	ফৰেনচিক সামগ্ৰী	০.০৫	এল এছ	মুখ্য কাৰ্যালয়, লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ, বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ			
(৫)	**কৰ্মচাৰীৰ বিকাশ আৰু সক্ষমতা সৃষ্টি**						
(ক)	পৰিৱেশ-পৰ্যটন উৎসাহ	৩.০০	এল এছ	মুখ্য কাৰ্যালয়, লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ			
	পৌনঃপৌনিক খৰচ						
	চোৰাং চিকাৰবিৰোধী কাৰ্য						
(১)	পহৰাত নিয়োজিত স্থানীয় সুৰক্ষা বাহিনীৰ মাননি	১০.৮০	৩টা বাহিনী প্ৰতিমাহে ৩০০০ টকাকৈ	মুখ্য কাৰ্যালয়, লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ	৭.২৬	৩টা বাহিনী	লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ
(২)	চোৰাংচোৰাক পুৰস্কাৰ	০.৫০	এল এছ	মুখ্য কাৰ্যালয়, লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ	০.১৫	এল এছ	মুখ্য কাৰ্যালয়, লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ
	মানুহ-বন্যপ্ৰাণী সংঘাত			মুখ্য কাৰ্যালয়, লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ			মুখ্য কাৰ্যালয়, লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ
(৩)	সজাগতা, শিক্ষা আৰু প্ৰশিক্ষণ	১.০০	এল এছ				
	পৰিৱেশ-উন্নয়ন আৰু ৰাজহুৱা সজাগতা সহাৰস্থান			মুখ্য কাৰ্যালয়, লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ			মুখ্য কাৰ্যালয়, লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ
(৪)	স্থানীয় লোকৰ বাবে মুকলি প্ৰদৰ্শন	১.০০	এল এছ	মুখ্য কাৰ্যালয়, লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অঃ বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অঃ			
(৫)	সজাগতা কাৰ্যসূচী, স্থানীয় লোকৰ বাবে সভা	০.৫০	এল এছ	সংমণ্ডল	০.৫০	এল এছ	সংমণ্ডল

লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি

লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য
নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল, নগাঁও

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

অধ্যায় - দুই

৬। ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য, সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা (SWOT) আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

৬.১ ঃ

গাঁও পৰ্যায়ৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা হৈছে প্ৰয়োজনভিত্তিক আৰু স্থানবিশেষ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা। এই পৰিকল্পনাৰ গোট যথেষ্ট সৰু হোৱা বাবে ইয়াক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা বুলি কোৱা হয়। ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ দ্বাৰা উপনীত হ'ব খোজা দুটা লক্ষ্য হৈছে—

(১) জীৱিকাৰ বিকাশ

(২) জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিক ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰা

ভাৰত চৰকাৰৰ দ্বাৰা গ্ৰহণ কৰা যুটীয়া বন ব্যৱস্থাপনা কাৰ্যসূচীৰ এক অবিচ্ছেদ্য অংগ হৈছে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা। সম্প্ৰদায়সমূহৰ লোকসকলৰ সক্ৰিয় অংশগ্ৰহণেৰে প্ৰস্তুত কৰা সাধাৰণ তথ্যই ইয়াৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা। সম্প্ৰদায় (গাঁও) হৈছে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ এটা গোট। এই তথ্যৰ লক্ষ্য হৈছে স্থানীয় প্ৰয়োজন অনুসৰি বনজ সম্পদ আৰু বন বিভাগৰ আঁচনিৰ লক্ষ্যৰ মাজত যোগসূত্ৰ স্থাপন কৰা। জে এফ এম বিধি, ২০০০ অনুসৰি গাঁৱত এক বিশদ পি আৰ এ অনুশীলনৰ অন্ততহে বন বিষয়া আৰ জে এফ এম চিয়ে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰিব লাগে। জে এফ এম চি আৰু ই ডি চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা বন বিভাগৰ কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাৰ সৈতে একে হোৱা উচিত। এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা সম্প্ৰদায়ৰ পুৰুষ আৰু মহিলা উভয় সদস্যৰ অংশগ্ৰহণেৰে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। ২০১৬ চনৰ মে' মাহত ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন)ৰ প্ৰতিনিধি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা গ্ৰহণ কৰা অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য মূল্যাংকন (পি আৰ এ)ৰ অন্তত এই তথ্য প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এইক্ষেত্ৰত গ্ৰহণ কৰা বিভিন্ন পদক্ষেপ তলত সংক্ষেপে দাঙি ধৰা হ'ল—

(ক) এই প্ৰকল্পৰ লক্ষ্যৰ বিষয়ে আলোচনা কৰাৰ লগতে সম্প্ৰদায়টোৰ সন্দৰ্ভত বিভিন্ন প্ৰয়োজনীয় তথ্য সংগ্ৰহ আৰু সহযোগিতা বিচাৰি ২০১৬ চনৰ মে' মাহত সভা অনুষ্ঠিত কৰা হৈছিল।

(খ) উপলব্ধ প্ৰক্ৰিয়া অনুসৰি সম্প্ৰদায়টোৰ প্ৰাৰম্ভিক তথ্য গ্ৰহণ।

(গ) পৰৱৰ্তী সময়ত গাঁৱত আলোচনাৰ জৰিয়তে সংগৃহীত তথ্যৰ সত্যাসত্য নিৰূপণ।

(ঘ) সম্প্ৰদায়টোত অংশগ্ৰহণ আৰু প্ৰতিক্ৰিয়া অনুসৰি কৰ্মসূচীৰ ৰূপৰেখা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

প্ৰকল্পৰ নীতি অনুসৰি ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ সংকলন কৰিছে আৰ জি ভি এনে। এই তথ্য সন্দৰ্ভত ই ডি চিৰ সদস্য আৰু স্থানীয় বন বিভাগৰ বিষয়াসকলৰ সৈতে আলোচনা কৰি ২০১৬ চনৰ জুলাইত সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা হৈছে।

৬.২ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

সম্পদ পুনৰীক্ষণ, দক্ষতা পুনৰীক্ষণ, জীৱিকা সম্পদ মেপিং আৰু দুৰ্বলতা পুনৰীক্ষণৰ ভিত্তিত উদ্দেশ্যধৰ্মী গোট আলোচনা, পি আৰ এ অনুশীলন, গাঁও পৰ্যায়ৰ আৰু পৰিয়াল পৰ্যায়ৰ জৰীপৰ জৰিয়তে প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ, ব্যৱধান বিশ্লেষণ আৰু সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা বিশ্লেষণ কৰা হয়। এই বিশ্লেষণৰ ভিত্তিত কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা, জীৱিকা, গাঁও উন্নয়ন কৌশল আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা ই ডি চিৰ কাৰণে প্ৰস্তুত কৰা হয়।

প্ৰশিক্ষণ প্ৰয়োজন সমীক্ষা ঃ

(ক) বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য, দীৰ্ঘম্যাদী বিকাশ, জলবায়ু পৰিৱৰ্তন বিষয়, লিংগ বৈষম্য, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি, পানী আৰু অনাময়ৰ প্ৰয়োজনীয়তা, ভূমি আৰু জল সংৰক্ষণ, বানপানী ব্যৱস্থাপনা আদি বিষয়ত নিয়মীয়া সজাগতা কাৰ্যসূচী অনুষ্ঠিত কৰি সম্প্ৰদায়টোৰ সক্ষমতা সৃষ্টি কৰিব পাৰি। গ্ৰাম্য বিকাশৰ কৰ্মসূচীতো একেধৰণৰ এক ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ প্ৰস্তাৱ ৰখা হৈছে।

(খ) দক্ষতা বিকাশ ঃ

জীৱন নিৰ্বাহৰ প্ৰক্ৰিয়া উন্নত কৰা বাবে দক্ষতা বিকাশ আৰু যন্ত্ৰ-পাতিৰ ব্যৱহাৰৰ প্ৰশিক্ষণ, প্ৰক্ৰিয়া আৰু পদ্ধতি সন্দৰ্ভত নিয়মীয়া পুনৰীক্ষণ ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ বাবে কৰ্মসূচীত প্ৰস্তাৱ ৰখা হৈছে।

ব্যৱধান বিশ্লেষণ ঃ

আন্তঃগাঁথনিৰ অভাৱ।

বানপানীৰ বাবে উপযুক্ত প্ৰতিৰোধ ব্যৱস্থাৰ অভাৱ।

শোচনীয় পথ যোগাযোগ।

শোচনীয় পানী আৰু অনাময় ব্যৱস্থা।

৬.৩ ঃ সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা (এছ ডব্লিউ অ' টি) বিশ্লেষণ

সম্প্ৰদায়টোৰ পুৰষ-মহিলাৰ অংশগ্ৰহণেৰে এই বিশ্লেষণ সম্পন্ন কৰা হৈছে।

সবলতা ঃ

(১) কম জনসংখ্যা।

(২) পৰম্পৰাগত দক্ষতা

(৩) একে সম্প্ৰদায়ৰ লোক।

(৪) জনসংখ্যাৰ তুলনাত কৃষিভূমিৰ অধিক পৰিমাণ।

দুৰ্বলতা ঃ

(১) সুৰাৰ মধ্যমীয়া ব্যৱহাৰ।

(২) বজাৰৰ অভাৱ।

(৩) দুৰ্বল দক্ষতা।

(৪) পুৰুষ জনসংখ্যাৰ নিষ্ক্ৰিয়তা।

(৫) বেংক ঋণৰ সুবিধা আদায়ৰ অভাৱ।

সুযোগ ঃ

(১) বয়ন সম্প্ৰসাৰণ

(২) গাহৰি পালনৰ আধুনিকীকৰণ

(৩) যুৱ উদ্যোগী

(৪) আচাৰ-ধূপকাঠী প্ৰস্তুতকৰণ আদিৰ দৰে ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগ স্থাপন

শংকা ঃ

(১) বানপানী
(২) বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ (হাতী)
(৩) বজাৰৰ মূল্যবৃদ্ধি
(৪) পৰম্পৰাগত সামাজিক ৰক্ষণশীলতা
(৫) গাঁওখনৰ ভিতৰুৱা অৱস্থিতি

৬.৪ ঃ অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য মূল্যাংকন (PRA) অনুশীলন

লাওখোৱা বনগাঁৱত গুৱাহাটীস্থিত আৰ জি ভি এনৰ দল উপস্থিত হৈ পি আৰ এ অনুশীলন কৰে।

তাৰিখ ঃ ১৭-০৫-২০১৬

স্থান ঃ লাওখোৱা বনগাঁও

উপস্থিতিৰ সংখ্যা ঃ ৩০

উপস্থিত থাকে ঃ পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ বিষয়া, গাঁওবুঢ়া, গাঁওখনৰ সদস্যসকল, বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আদি। পি আৰ এ আৰু এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত লোকৰ তালিকা পৰিশিষ্ট-VI আৰু VIIত দিয়া হৈছে। পৰিশিষ্ট-VIII-কৰ পৰা VIII-ঘলৈ পি আৰ এ মানচিত্ৰ গাঁঠি দিয়া হৈছে।

এই সন্দৰ্ভত বিশদ বিৱৰণ আৰু পুংখানুপুংখ অধ্যয়নৰ পূৰ্বে গাঁও পৰ্যায়ত সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচী অনুষ্ঠিত কৰা হয়। এই কাৰ্যসূচীত সামৰি লোৱা মূল বিষয়সমূহ হৈছে ঃ

(১) অংশগ্ৰহণমূলক পৰিকল্পনা
(২) অংশগ্ৰহণমূলক কাৰ্যসম্পাদন আৰু পদ্ধতি
(৩) ক্ষুদ্ৰ ঋণৰ প্ৰয়োজনীয়তা আৰু ই ডি চি-জে এফ এম চিৰ ভূমিকা
(৪) পৰিৱেশ সম্পৰ্কীয় বিষয়
(৫) জলবায়ু পৰিৱৰ্তন
(৬) পাৰিপাৰ্শ্বিক ভাৰসাম্য আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিক ব্যৱস্থাপনা (পৰম্পৰাগত আৰু বৈজ্ঞানিক)
(৭) বহনক্ষম জীৱিকা ফ্ৰেমৱৰ্ক
(৮) জীৱিকা সম্পদৰ পঞ্চভূজ আৰু সামাজিক সম্পদৰ গুৰুত্ব
(৯) আত্মসহায়ক গোট আৰু ক্লাষ্টাৰ গঠন, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ
(১০) বজাৰ আৰু মূল্য সংযোজন
(১১) উন্নয়নৰ সূচী আৰু পৰিৱেশ তথা পাৰিপাৰ্শ্বিক ভাৰসাম্যৰে ইয়াৰ সম্পৰ্ক
(১২) লিংগজনিত বিষয় আৰু লিংগ সমতা

পৰ্যবেক্ষণ ঃ সম্প্ৰদায়সমূহে আলোচনা আৰু পি আৰ এ অনুশীলনত সক্ৰিয়ভাৱে অংশগ্ৰহণ কৰে। তলত উল্লেখ কৰা গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়সমূহ পোহৰলৈ আহে।

(১) পুঁজি আৰু প্ৰকল্পৰ অভাৱত ইয়াৰ পূৰ্বে ই ডি চি আৰু জে এফ এম চি সক্ৰিয় নাছিল বুলি লোকসকলে অৱগত কৰায়।
(২) অতীতত ই ডি চি আৰু জে এফ এম চিত মাত্ৰ কেইটামান সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচী অনুষ্ঠিত হৈছিল।

(৩) ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ গুৰুত্বক তেওঁলোকে উৎসাহিত কৰাৰ লগতে সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়াটোত সম্পূৰ্ণ সমৰ্থন আৰু সহযোগিতা আগবঢ়ায়।

(৪) বহুসংখ্যক এন জি অ'ই ই ডি চি-জে এফ এম চিসমূহ পৰিদৰ্শন কৰি কেৱল তথ্যহে সংগ্ৰহ কৰে। অঞ্চলটোত কোনো ধৰণৰ উন্নয়নমূলক আঁচনি গ্ৰহণ নকৰে।

(৫) প্ৰথমবাৰৰ বাবে এ পি বি এফ চিৰ অধীনত আৰ জি ভি এনে সম্প্ৰদায়টোৰ সৈতে মত বিনিময় কৰাৰ লগতে প্ৰকল্পটোৰ বিষয়ে সজাগতাৰ সৃষ্টি কৰে। লগতে বিকাশ আৰু উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত পৰিৱেশ আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিক দিশকে ধৰি বিভিন্ন উন্নয়নমূলক বিষয়তো সজাগতা সৃষ্টি কৰে।

(৬) পৰিৱেশ, বনানিকৰণ আৰু কীট-পতংগ নিয়ন্ত্ৰণ, পোহনীয়া জীৱ-জন্তু চোৰা-চিতা আদিৰ দৰে জীৱিকাৰ বিষয়সমূহত সম্প্ৰদায়টো পৰম্পৰাগত আৰু স্থানীয় জ্ঞানেৰে সমৃদ্ধ।

(৭) বতৰ পৰিৱৰ্তন আৰু ইয়াৰ ফলত কৃষি তথা স্বাস্থ্যৰ ওপৰত পৰা প্ৰভাৱক লৈ সম্প্ৰদায়টোৱে শংকা ব্যক্ত কৰে। লগতে বতৰ পৰিৱৰ্তন সন্দৰ্ভত বৈজ্ঞানিক জ্ঞান আহৰণৰ বাবে তেওঁলোকে আগ্ৰহ প্ৰকাশ কৰে।

(৮) বনাঞ্চল সুৰক্ষিত কৰি বতৰ পৰিৱৰ্তনৰ কাৰণসমূহ নিয়ন্ত্ৰণ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁলোকৰ ভূমিকা সন্দৰ্ভত সম্প্ৰদায়টোৰ এক জনসচেতনতা পৰিলক্ষিত হৈছিল।

ৰাইজৰ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ ঃ পি আৰ এ অনুশীলন, দলীয় আলোচনা, গাঁওবাসী, ই ডি চিৰ সদস্য, বনকৰ্মী আৰু আন অংশীদাৰসকলৰ সৈতে মত-বিনিময়ৰ অন্তত গ্ৰাম্য উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা গ্ৰহণ কৰা হৈছে। অংশগ্ৰহণমূলকভাৱে সম্প্ৰদায়টোৰ প্ৰয়োজনীয়তা পুনৰীক্ষণ সম্পন্ন কৰা হয়। লোকসকলৰ প্ৰায়োজনীয়তা তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে শ্ৰেণীভুক্ত কৰিব পাৰি।

(১) গঠনমূলক প্ৰয়োজনীয়তা

(২) অগঠনমূলক প্ৰয়োজনীয়তা

এই প্ৰয়োজনীয়তাসমূহক পুনৰ দীৰ্ঘ্যমাদী আৰু হ্ৰস্বম্যাদী প্ৰয়োজনীয়তা হিচাপে দুটা ভাগত বিভক্ত কৰিব পাৰি। সম্প্ৰদায়ৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ সবিশেষ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনাত উল্লেখ কৰা হৈছে।

লোকসকলৰ গঠনমূলক প্ৰয়োজনীয়তাৰ প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষভাৱে জীৱিকা উন্নয়নৰ সৈতে সম্পৰ্ক আছে। পথ, বিদ্যালয়, স্বাস্থ্যসেৱা, খোৱাপানী যোগান ব্যৱস্থা, কুঁৱা, শৌচাগাৰ নিৰ্মাণ, সামূহিক প্ৰেক্ষাগৃহ নিৰ্মাণ, বজাৰ গৃহ নিৰ্মাণ আদিৰ দৰে আন্তঃগাঁথনি উন্নয়নমূলক কাম-কাজ ইয়াত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে।

আনহাতে, অগঠনমূলক প্ৰয়োজনীয়তাৰ ভিতৰত আছে দক্ষতা প্ৰশিক্ষণ, পশুপালন, স্বাস্থ্য সেৱা, ভ্ৰাম্যমাণ চিকিৎসকৰ দল, গাঁৱৰ বিদ্যালয়সমূহত শিক্ষক, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণৰ প্ৰশিক্ষণ তথা সজাগতাৰ সক্ষমতা সৃষ্টি, আত্মসহায়ক গোট গঠন, ই ডি চিৰ বাবে উন্নয়ন পুঁজি, কেঁচামালৰ ব্যৱস্থা, পৰম্পৰাগত সামগ্ৰীসমূহৰ মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰ ব্যৱস্থা ইত্যাদি।

৭। গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা ঃ

গাঁও উন্নয়নৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে বহুসংখ্যক প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী গ্ৰহণৰ প্ৰস্তাৱ দিয়ে। প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীৰ ভিতৰত আছে আন্তঃগাঁথনি উন্নয়ন আৰু দক্ষতা বিকাশ। এই দুয়োটাৰে মাজত প্ৰত্যক্ষ সম্পৰ্ক আছে। সামগ্ৰিক বিকাশৰ বাবে সম্প্ৰদায়টোৰ সদস্যসকলে পৰিকল্পনা কৰা পদক্ষেপসমূহ এনেধৰণৰ—

(১) পৰিয়ালসমূহৰ অনাময় ব্যৱস্থা অত্যন্ত শোচনীয় আৰু অপৰিষ্কাৰ হোৱা বাবে শীঘ্ৰে প্ৰত্যেক পৰিয়ালতে শৌচাগাৰ আৰু খোৱাপানীৰ সুবিধা উপলব্ধ কৰোৱাটো অত্যন্ত জৰুৰী। ইয়াৰ ফলত গাঁওখনৰ স্বাস্থ্যৰ মান উন্নত হ'ব।

(২) স্বাস্থ্যকেন্দ্ৰ আৰু বিদ্যালয় আদিৰ দৰে গুৰুত্বপূৰ্ণ কেন্দ্ৰসমূহ আৰু বজাৰ সংযোগী পথসমূহ (বন লাট কাৰ্যালয়ৰ পৰা অকণ বৰদলৈৰ বাসগৃহলৈ পকী ৰাস্তা নিৰ্মাণ) উন্নত কৰাটো জৰুৰী। বৰ্তমান এই অঞ্চলটোৰ পথ আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থা অত্যন্ত শোচনীয়। যাৰফলত বিগত বছৰসমূহত অঞ্চলটোৰ আৰ্থ-সামাজিক উন্নয়ন বাধাপ্ৰাপ্ত হৈ আহিছে।

(৩) গাঁওখনত সঘনাই জীৱ-জন্তুৰ উপদ্ৰৱ চলি আহিছে। সেয়েহে সৌৰ ষ্ট্ৰীট লাইটৰ ব্যৱস্থা কৰিলে বাসিন্দাসকল উপকৃত হ'ব। তদুপৰি, গাঁওখনত যিহেতু বিজুলী যোগানৰ উপযুক্ত ব্যৱস্থা নাই, গতিকে প্ৰতিটো পৰিয়ালতে বিকল্প বৈদ্যুতিকৰণত ই সহায়ক হ'ব।

(৪) একেদৰে গাঁওখনৰ অধিকাংশ লোকেই কৃষিকাৰ্যৰ সৈতে জড়িত। সেয়েহে পাম্পছেট আদিকে ধৰি জলসিঞ্চনৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিলে অঞ্চলটোত বড়োধান আৰু শাক-পাচলি আদি ৰবিশস্যৰ উৎপাদন বৃদ্ধিত সহায় কৰিব।

উপৰোক্ত বিষয়সমূহৰ উপৰি প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (ই পি এ)ৰ জৰিয়তে গাঁওবাসীয়ে নিৰ্বাচন কৰা আন কিছুমান উন্নয়নমূলক পদক্ষেপ ৭.১ নম্বৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হৈছে।

৭.১ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (ই পি এ)ৰ স্থানাংক

স্থানাংক	স্থানাংক অনুযায়ী ই পি এ	অৱস্থিতি/প্ৰয়োজন
১	বয়ন/চিলাইৰ প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ	বনগাঁও প্ৰাথমিক বিদ্যালয়, স্থানাংক- ২৬°৩২'২.৪" উত্তৰ ৯২°৪৭'৪.১" পূব, আকাৰ-৫০×৪০ বৰ্গফুট
২	প্ৰতিটো পৰিয়ালত অনাময় ব্যৱস্থা	প্ৰতিটো পৰিয়ালক পকী শৌচাগাৰ নিৰ্মাণৰ ব্যৱস্থা কৰা
৩	ৰন্ধন গেছৰ সংযোগ	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ পৰিয়াল
৪	গাঁৱৰ পথ উন্নয়ন	লাট কাৰ্যালয়ৰ পৰা গাঁৱৰ শেষ মূৰলৈ (১.৫ কিলোমিটাৰ)
৫	মানৱ-বন্যপ্ৰাণী সংঘাত নিৰাময়ৰ পদক্ষেপ	বনাঞ্চল আৰু গাঁৱৰ সীমাৰ মাজত বিদ্যুতযুক্ত বেৰৰ প্ৰয়োজন (৩ কিলোমিটাৰ)
৬	বানপানী ৰোধৰ ব্যৱস্থা	বানপানীৰ সময়ত আশ্ৰয় গ্ৰহণৰ বাবে গাঁৱৰ ভিতৰত ২০০ বৰ্গমিটাৰৰ দুখন ওখ স্থানৰ প্ৰয়োজন। অৱস্থিতি ঃ এখন নামঘৰৰ ওচৰত এখন দ্বিতীয়টো মূল ৰাস্তাৰ দ্বিতীয় ভাঁজৰ ওচৰত
৭	ই ডি চিৰ কাৰ্যালয়সহ সামূহিক সভাঘৰ	নামঘৰৰ ওচৰত, ২৬°৩২'০৬" উত্তৰ, ৯২°৪৭'৩০" পূব আকাৰ ঃ ৫০×৪০ বৰ্গফুট
৮	সৌৰ ষ্ট্ৰীট লাইট	গাঁওখনৰ ভিতৰত
৯	নামঘৰৰ মেৰামতি	মজিয়া আৰু বেৰৰ পুনৰ নিৰ্মাণ, ২৬°৩২'০৬" উত্তৰ, ৯২°৪৭'৩০" পূব

Divisional Forest Officer
Nagaon Wildlife Division
...mari, Nagaon, Assam

৮। জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

গাঁওখনৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা কৰাৰ সময়ত ই ডি চিৰ সদস্য আৰু আৰ জি ভি এনৰ সহযোগত বনাঞ্চলৰ সীমামূৰীয়া গাঁওসমূহত আৰ্থ-সামাজিক সমীক্ষা আৰু পি আৰ এ অনুশীলন কৰা হৈছে। পি আৰ এ আৰু দলীয় আলোচনাৰ জৰিয়তে বিভিন্ন উপাৰ্জন সৃষ্টি কাৰ্য (আই জি এ) চিনাক্ত কৰা হয়। সম্প্ৰদায়টোৱে চিনাক্ত কৰা কিছুমান গুৰুত্বপূৰ্ণ উপাৰ্জন সৃষ্টি কাৰ্য হৈছে— মৎস্য পালন, পাচলি খেতি, হাঁহ-কুকুৰা পালন, দুগ্ধ উৎপাদন, মৌপালন, কাঠফুলা খেতি, নাৰ্চাৰী, চিলাই, ক্ষুদ্ৰ শিল্প, মৰাপাট শিল্প, বাঁহশিল্প, মমবাতি প্ৰস্তুতকৰণ, ধূপকাঠি নিৰ্মাণ, আচাৰ প্ৰস্তুতকৰণ ইত্যাদি। উৎপাদনৰ পিছত পেকেজিং, বটলিং আৰু বৃত্তিমূলক লেবেলিঙৰ জৰিয়তে সামগ্ৰীসমূহৰ মূল্য সংযোজন কৰিব পৰা যায়। আই জি এৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় কেঁচা সামগ্ৰী, যন্ত্ৰ-পাতি চিনাক্ত কৰা হৈছে। ‘ভ্ৰাম্যমাণ বজাৰ’ৰ জৰিয়তে উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহৰ প্ৰদৰ্শন আৰু বিক্ৰীৰ জৰিয়তে এক মাৰ্কেটিং প্লেটফৰ্ম প্ৰদানৰ বাবে জে এফ এম চি-ই ডি চিয়ে প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰিছে।

৮.১ ঃ জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন স্থানাংক

(১) গাহৰি পালন

(২) বয়ন

(৩) চিলাই আৰু হস্তশিল্প

(৪) দুগ্ধ উৎপাদন

(৫) কম্পিউটাৰ প্ৰশিক্ষণ

(৬) গাড়ী চালনা

(৭) পৰিৱেশ-পৰ্যটন

৮.২ ঃ জীৱিকাৰ সুযোগ

জীৱিকাৰ সুযোগসমূহ তলত দিয়া ধৰণে চিনাক্ত কৰা হৈছে।

* কৃষি আৰু উদ্যান শস্য
* পশুধন
* দক্ষতা বিকাশ
* ঋণৰ সুবিধা

৮.৩ ঃ কৃষি আৰু উদ্যান শস্য

কৃষি আৰু উদ্যান শস্যৰ ক্ষেত্ৰৰ মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ হ’ল—

(ক) কম উৎপাদন

(খ) বজাৰৰ সুবিধাৰ অভাৱ

(গ) কীট-পতংগ আৰু বেমাৰৰ আক্ৰমণ

সুযোগসমূহ হ’ল—

(ক) কৃষি-শস্যৰ বাণিজ্যিকীকৰণ

(খ) উদ্যান শস্যৰ উৎপাদন বৃদ্ধি কৰাৰ লগতে কৃষি-শস্য বিশেষকৈ তৈলবীজকে ধৰি অন্যান্য বিভিন্ন ধৰণৰ শস্যৰ খেতি।

(গ) জৈৱিক খেতি।

৮.৪ ঃ পশুধন

প্ৰতিবন্ধকতা ঃ

(ক) বানপানী

(খ) পশুখাদ্যৰ অভাৱ

(গ) পশু চিকিৎসা সেৱাৰ অভাৱ

(ঘ) বানপানীৰ পিছত হোৱা বেমাৰ

সুযোগসমূহ ঃ

(ক) আধুনিক গাহৰি পালন

(খ) দুগ্ধ উৎপাদন

(গ) হাঁহ আৰু কুকুৰা পালন

৮.৫ ঃ কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন

মূল প্ৰতিবন্ধকতা

(ক) মূল্য সংযোজন, সংশাধন আৰু পেকেজিং গোটৰ অভাৱ

(খ) বজাৰৰ যোগসূত্ৰৰ অভাৱ

(গ) সংৰক্ষিত অঞ্চলৰ ভিতৰত ই ডি চি

সুযোগসমূহ ঃ

ক) মূল্য সংযোজিত উৎপাদন

খ) উপাৰ্জন সৃষ্টিকাৰী কামৰ সুবিধা

গ) বিভিন্ন ঔষধ প্ৰস্তুতত ঔষধি গছসমূহ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি

৮.৬ ঃ বিশেষ দক্ষতা

মূল প্ৰতিবন্ধকতা ঃ

(ক) শোচনীয় পৰম্পৰাগত দক্ষতা

(খ) নিষ্কৰ্মা পুৰুষ জনসংখ্যা

(গ) আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতিৰ ব্যৱহাৰৰ অভাৱ

সুযোগসমূহ ঃ

(ক) যুৱ উদ্যোগী

(খ) ধূপকাঠি, আচাৰ প্ৰস্তুতকৰণৰ দৰে ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগ স্থাপন

(গ) বয়ন সম্প্ৰসাৰণ

৮.৭ ঃ ঋণ সুবিধা

মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ

ক) ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় সংস্থা সম্পৰ্কে সজাগতাৰ অভাৱ

খ) বেংক ঋণৰ সুবিধাৰ অভাৱ

গ) ঋণ সম্পৰ্কীয় চৰকাৰী আঁচনিৰ বিষয়ে জ্ঞান আৰু সজাগতাৰ অভাৱ

ঘ) জনগোষ্ঠীটোৰ শোচনীয় অৱস্থা

মূল সুবিধাসমূহ

ক) ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান

খ) আত্মসহায়ক গোট গঠনৰ বাবে উৎসাহ

গ) বিভিন্ন চৰকাৰী আঁচনিৰ অধীনত সামৰি লোৱা

ঘ) পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিসমূহক উদ্যোগ স্থাপনৰ বাবে পুঁজি যোগান

৮.৮ কৌশলগত ব্যৱস্থা

তলৰ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাসমূহৰ বাবে ওপৰৰ পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচীসমূহক কৌশলগত ব্যৱস্থা হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

ক) গাহৰি পালন

খ) বয়ন

গ) চিলাই আৰু হস্তশিল্প

ঘ) দুগ্ধ উৎপাদন

চ) কম্পিউটাৰ

ছ) গাড়ীচালনা

জ) পৰিৱেশ পৰ্যটন

৮.৯ ঃ উপাৰ্জনৰ উৎস সৃষ্টিৰ কাৰ্যসূচী

গাঁওখনত পৰিকল্পনা কৰা মূল উপাৰ্জন সৃষ্টিকাৰী কাৰ্যসূচী হ'ল—

(১) গাহৰি পালন

(২) বয়ন

(৩) চিলাই আৰু হস্তশিল্প

(৪) দুগ্ধ উৎপাদন

৮.১০ঃ আত্মসহায়ক গোটৰ কাৰ্য

আত্মসহায়ক গোটসমূহে গাঁওখনত তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ কাম কৰিব পাৰে

(১) বয়ন

(২) চিলাই আৰু এম্ব্ৰইডাৰী

(৩) হস্তশিল্প

(৪) গাহৰি পালন

৮.১১ ঃ প্ৰশিক্ষণমূলক ভ্ৰমণ (Exposure Trips)

নিম্নোক্ত প্ৰশিক্ষণমূলক ভ্ৰমণসমূহ পৰিকল্পনা কৰা হৈছে ঃ

১) ত্ৰিপুৰা-যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিসমূহৰ অঞ্চল (চুৰাইবাৰী)

২) উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চল আৰু ভাৰতৰ অন্য ৰাজ্যৰ নিদৰ্শনমূলক কাম/পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতিৰ পৰিকল্পনা গ্ৰহণ

৩) ট্ৰাইফেড (TRIFED)ৰ দ্বাৰা আয়োজিত বিভিন্ন প্ৰদৰ্শনী আৰু 'সৰস' (SARAS)ৰ দৰে মেলা আদিত অংশগ্ৰহণ

৪) বাঁহ আৰু হস্তশিল্প/ফাৰ্ণিচাৰ প্ৰস্তুতকৰণৰ প্ৰশিক্ষণৰ বাবে সমীপৱৰ্তী দেশলৈ ভ্ৰমণ

সংপৃক্তকৰণ ঃ

পৰিকল্পিত পদক্ষেপসমূহ ভাৰত চৰকাৰৰ তলত উল্লিখিত আঁচনিসমূহেৰে সংপৃক্ত কৰিব পাৰি ঃ

ক) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (National Rural Employment Guarantee Scheme) — গ্ৰাম্য নিয়োগৰ কাৰণে

খ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা (Rashtriya Krishi Vikas Yojana) — কৃষি আৰু সংলগ্ন ক্ষেত্ৰৰ বিকাশৰ বাবে।

গ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি সিঞ্চন যোজনা (Rashtriya Krishi Sinchay Yojana) — পানীৰ উৎস উন্নয়ন সহিতে জলসিঞ্চনৰ কাৰণে

ঘ) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযান (National Rural Livelihoods Mission)

ঙ) দক্ষতা বিকাশ যোজনা (Skills Development Schemes)

চ) প্ৰধান মন্ত্ৰী উজ্জ্বলা যোজনা (Prime Minister Ujjwala Yojana)

ছ) এন আৰ এল এম (NRLM)

জ) এন আৰ এইচ এম (NRHM)

ঝ) বাঁহ অভিযান (Bamboo Mission)

ঞ) গ্ৰাম্য উন্নয়ন আৰু জীৱিকাৰ বাবে সঠিক অন্য আঁচনি।

উপৰোক্ত সংপৃক্তকৰণে বৰ্তমানৰ পৰিকল্পনাক সহায় কৰাৰ লগতে ভৱিষ্যৎ প্ৰকল্পতো সহায় কৰিব।

৯। লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ বাবে বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা ঃ

এই বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা বন বিভাগ আৰু লাওখোৱা বনগাঁও ই ডি চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ অংশ হিচাপে গাঁও পৰ্যায়ত কৰা সবিশেষ পি আৰ এ অনুশীলনৰ ভিত্তিত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই পৰিকল্পনাৰ মূল লক্ষ্য হৈছে বনাঞ্চল আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ। লগতে সম্প্ৰদায়টোৰ জীৱন নিৰ্বাহৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় পদক্ষেপ গ্ৰহণেৰে এক দীৰ্ঘম্যাদী পৰিকল্পনা গ্ৰহণো ইয়াৰ আন এটা উদ্দেশ্য। নিম্নোক্ত ভূমিৰ প্ৰকাৰসমূহ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ বাবে বিবেচনা কৰা হৈছে—

ক) ই ডি চিৰ সমীপৱৰ্তী অভয়াৰণ্যৰ ভূমি আৰু অনুন্নত আৱাসৰ মানদণ্ড উন্নত কৰাৰ বাবে দায়িত্ব অৰ্পণ কৰিব পাৰে (কিন্তু বিভাগীয় মুৰব্বীৰ মতে অভয়াৰণ্যখনৰ সীমামূৰীয়া অঞ্চলসমূহ অনুন্নত কৰি ৰখা উচিত)।

খ) সম্প্ৰদায়সমূহৰ ভূমি আৰু অভয়াৰণ্যখনৰ বাহিৰৰ অঞ্চলৰ ভূমিত বৃক্ষ ৰোপণ কৰিব লাগে।

৯.১.১ঃ পূৰ্বৰ বনগাঁও ব্যৱস্থাপনা— নাই

৯.১.২ঃ বনজ সামগ্ৰীৰ ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ

পৰিয়ালৰ প্ৰয়োজনীয়তা অনুসৰি স্থানীয় সম্প্ৰদায়ে নিৰ্ভৰ কৰা বনজ সম্পদসমূহৰ বিষয়ে তলৰ তালিকাত প্ৰকাশ কৰা হৈছে—

তালিকা ১ (ক) ঃ লাওখোৱা বনগাঁও ই ডি চিৰ প্ৰতিটো পৰিয়ালে ঘৰুৱা চাহিদা অনুসৰি ব্যৱহাৰ কৰা বনজ সামগ্ৰী

বনজ সামগ্ৰীৰ নাম	বৰ্তমান ক'ৰ পৰা পায়	মন্তব্য
কাঠখৰি	অভয়াৰণ্য আৰু বাসস্থান	অবৈধ সংগ্ৰহ
ঘৰসজা কাঠ	অভয়াৰণ্য আৰু বজাৰ	অবৈধ সংগ্ৰহ
বাঁহ-বেত	অভয়াৰণ্য আৰু বাসস্থান	অবৈধ সংগ্ৰহ
পশু খাদ্য	অভয়াৰণ্য অঞ্চল আৰু বাসস্থান	অবৈধ সংগ্ৰহ
কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন	অভয়াৰণ্য অঞ্চল	অবৈধ সংগ্ৰহ
খেৰ	অভয়াৰণ্য অঞ্চল আৰু বজাৰ	
অন্যান্য	অভয়াৰণ্য অঞ্চল আৰু বজাৰ	অবৈধ সংগ্ৰহ

তালিকা ১ (খ) ঃ লাওখোৱা বনগাঁও ই ডি চিৰ সকলো পৰিয়ালক প্ৰয়োজনীয় মুঠ বনজ সামগ্ৰী

বনজ সামগ্ৰীৰ নাম	পৰিয়াল অনুসৰি প্ৰয়োজন	সম্প্ৰদায়টোৰ প্ৰয়োজন প্ৰতিবছৰ কিঃগ্ৰাঃ হিচাপত	বজাৰ মূল্য
কাঠখৰি	—	৫২৫৬ কুইন্টল	—
ঘৰসজা কাঠ	—	—	—
ঘৰুৱা সামগ্ৰীৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—
বাঁহ-বেত	—	—	—
পশু খাদ্য	—	৪৩৮০ কুইন্টল	—
কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন, খেৰ	—	—	—
অন্যান্য	—	—	—

৯.২ ঃ বন সুৰক্ষা বিষয়

৯.২.১ঃ সুৰক্ষাৰ সমস্যা

লাওখোৱা বনগাঁও ই ডি চি সুৰক্ষা ব্যৱস্থাৰ সমস্যাসমূহ তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ

তালিকা-২ ঃ লাওখোৱা বনগাঁও ই ডি চিৰ সুৰক্ষা সমস্যা

সমস্যাৰ প্ৰকাৰ	প্ৰাসংগিক (হয়/নহয়)	গুৰুত্বপূৰ্ণ (হয়/নহয়)
স্থানীয় জীৱ-জন্তুৰ চৰণীয়া স্থান	হয়	হয়
অন্যান্য অঞ্চলৰ জীৱ-জন্তুৰ চৰণীয়া স্থান	হয়	হয়
অবৈধ গছকটা কাৰ্য	হয়	নহয়
কাঠৰ চোৰাং ব্যৱসায়	হয়	নহয়
আকস্মিক অগ্নিকাণ্ড	নহয়	নহয়
বনাঞ্চলৰ ভূমিত বেদখল	হয়	নহয়
অন্যান্য		

৯.২.২ঃ বনাঞ্চল হ্ৰাসৰ কাৰণ

লাওখোৱা বনগাঁও ই ডি চিৰ বনাঞ্চল হ্ৰাসৰ মূল কাৰণ হৈছে অবৈধ চৰণীয়া স্থান আৰু অবৈধভাৱে গছকটা কাৰ্য।

৯.৩ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ উপাদানসমূহ

তলৰ উপ-শাখাবোৰত লাওখোৱা বনগাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ উপাদানসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। এই উপাদানসমূহৰ ভিতৰত সুৰক্ষা পৰিকল্পনা, বাসস্থান উন্নয়ন, জলাশয় সংৰক্ষণ, মানুহ-বন্যপ্ৰাণীৰ সংঘাত নিৰাময়, পৰিৱেশ পৰ্যটন পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন (পৰামৰ্শ), নাৰ্চাৰী উন্নয়ন, পৰিচালনা আৰু অন্যান্য দিশসমূহ সামৰি লোৱা হৈছে।

৯.৩.১ বন সুৰক্ষা

লাওখোৱা বনগাঁও ই ডি চিৰ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা দুই প্ৰকাৰৰ। প্ৰথম বন্যপ্ৰাণী সুৰক্ষা আৰু দ্বিতীয়তে বনাঞ্চল সুৰক্ষা। অবৈধ চৰণীয়া স্থান আৰু গছ কটা কাৰ্য নিয়ন্ত্ৰণ প্ৰসংগৰ বিবেচনাৰে এনেধৰণে ভাগৰ কৰা হৈছে।

বন্যপ্ৰাণী সুৰক্ষা ঃ

লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য সুৰক্ষাৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা পদক্ষেপ সন্দৰ্ভে তলত দিয়া সুৰক্ষা পৰিকল্পনাত আলোচনা কৰা হৈছে। বনাঞ্চলৰ সীমামূৰীয়া গাঁওসমূহৰ যুৱ সদস্যৰে বন বিভাগে স্থানীয় সুৰক্ষা বাহিনী (এল পি এছ) গঠন কৰিছে। সদস্যসকলৰ নিযুক্তি প্ৰতি তিনি মাহৰ মূৰে মূৰে পুনৰীক্ষণ কৰা হয় আৰু তেওঁলোক অস্থায়ী শ্ৰমিক। গৃহৰক্ষী হিচাপে ধৰা নাযায়। বন সুৰক্ষাত নিয়োজিত অংশকালীন কৰ্মচাৰী হিচাপে তেওঁলোকক বিবেচনা কৰা হয়। বিভিন্ন ই ডি চিৰ সদস্যসকলে স্থানীয় সুৰক্ষা বাহিনীৰ অধীনত সুৰক্ষাৰ কৰ্তব্য ত্যাগ কৰিছে। অৱশ্যে এই ক্ষেত্ৰত থকা কিছু বিষয় হৈছে—

* দৰমহা আৰু মাননীৰ অনিয়মীয়া আদায়
* ইউনিফৰ্ম (পোছাক) আৰু জোতাৰ সমস্যা
* প্ৰশিক্ষণ আৰু দক্ষতাৰ সমস্যা
* বৈজ্ঞানিক পদ্ধতিৰ অভাৱ আদি

লাওখোৱা অভয়াৰণ্যৰ সমীপৱৰ্তী বুঢ়াচাপৰি বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্যলৈ গঁড়ৰ স্থানান্তৰকৰণে জীৱ-জন্তুৰ প্ৰতি সংকট কেইবাগুণো বৃদ্ধি কৰিছে। অদূৰ ভৱিষ্যতে বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্যসমূহত গঁড়ৰ সংখ্যা বৃদ্ধিৰ বাবে বন বিভাগে গ্ৰহণ কৰা এই পদক্ষেপে সুৰক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত অধিক চাপৰ সৃষ্টি কৰিছে। লগতে ইয়াৰ ফলত ২-৩ বছৰৰ ভিতৰত স্থানীয় সুৰক্ষা বাহিনীৰ দায়িত্ব অধিক বৃদ্ধি পাব। বৰ্তমান স্থানীয় সুৰক্ষা বাহিনী অত্যন্ত দুৰ্বলভাৱে সজ্জিত আৰু গঁড়ৰ চোৰাং চিকাৰৰ দৰে প্ৰত্যাহ্বান গ্ৰহণ কৰিবলৈ সাজু নহয়। সেইবাবে উপৰোক্ত বিশ্লেষণৰ পৰা তলৰ পৰামৰ্শসমূহ দাঙি ধৰা হ'ল—

* ন্যূনতম দৰমহা/মাননীৰ ব্যৱস্থা কৰা
* এই বাহিনী গৃহৰক্ষীৰ সমপৰ্যায়ৰ কৰা উচিত
* নিশাৰ ভাগত দৃশ্যমান হোৱা সৰঞ্জামসহ অন্যান্য যন্ত্ৰ-পাতি আৰু অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰৰে এই বাহিনীক সজ্জিত কৰিব লাগে
* স্থানীয় সুৰক্ষা বাহিনীৰ বাবে নিয়মীয়া প্ৰশিক্ষণ-উদগনিমূলক শিবিৰ অনুষ্ঠিত কৰিব লাগে
* প্ৰতিমাহে স্থানীয় সুৰক্ষা বাহিনীৰ যুৱকসকলৰ প্ৰদৰ্শন আৰু কাম ই ডি চিৰ দ্বাৰা নিৰীক্ষণ
* স্থানীয় সুৰক্ষা বাহিনীৰ সদস্যসকলৰ ইচ্ছানুসাৰে ফ্ৰণ্টলাইন ষ্টাফত অস্থায়ী শ্ৰমিক হিচাপে ভৱিষ্যতে নিযুক্তিৰ ব্যৱস্থা কৰা।

বন সুৰক্ষা ঃ

পি আৰ এত প্ৰকাশ পোৱা অনুসৰি সম্প্ৰদায়টো কাঠখৰি, জীৱ-জন্তু চৰোৱা আৰু অন্যান্য প্ৰয়োজনৰ বাবে সম্পূৰ্ণৰূপে অভয়াৰণ্যখনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। ইয়াৰ ফলত অভয়াৰণ্যখনৰ ব্যাপক ক্ষতিসাধন হৈছে। এই অভয়াৰণ্যখনৰ জীৱ-জন্তুৰ বাসস্থানৰ অধিক অৱনতি প্ৰতিৰোধ কৰাৰ বাবে গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া পদক্ষেপ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল—

(১) ই ডি চিৰ সকলো পৰিয়ালকে ৰন্ধন কাৰ্যৰ বাবে ৰন্ধন গেছৰ যোগান

(২) পোহৰ আদিৰ বাবে ই ডি চিৰ পৰিয়ালসমূহক বিকল্প শক্তিৰ উৎস যেনে সৌৰশক্তি যোগান ধৰা

(৩) চৰণীয়া কাৰ্যৰ বাবে ক্ৰমাগতভাৱে পৰিকল্পনা গ্ৰহণ কৰি বনাঞ্চলত গৰু-ম'হ চৰোৱা কাৰ্য হ্ৰাস কৰা

(৪) অনুমতি অবিহনে বনাঞ্চলত গাঁও অথবা বাহিৰৰ লোকসকলক বনাঞ্চলৰ ভিতৰত প্ৰৱেশ কৰা সকলৰ বিৰুদ্ধে কঠোৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব লাগে ই ডি চিয়ে

(৫) অভয়াৰণ্যখনৰ ভিতৰত মাছ ধৰা কাৰ্য সম্পূৰ্ণৰূপে বন্ধ কৰাৰ বাবে ই ডি চিয়ে কঠোৰ নিয়ম বলৱৎ কৰিব লাগে।

(৬) অভয়াৰণ্যখনত কাঠ কটা কাৰ্য বন্ধ কৰাটো নিশ্চিত কৰিব লাগে পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে আৰু যিসকলে এই নিয়ম ভংগ কৰিব তেওঁলোকক জৰিমনা বিহিব লাগে

(৭) অভয়াৰণ্যখনৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত অঞ্চলসমূহ পুনৰ উজ্জীৱিত কৰাৰ লগতে জীৱ-জন্তুৰ বসতিস্থান উন্নয়নৰ বাবে বন বিভাগে গ্ৰহণ কৰা সকলো আঁচনিত সমীতিয়ে সক্ৰিয় অংশগ্ৰহণ কৰিব লাগে। সম্প্ৰদায়সমূহে অংশগ্ৰহণ কৰিব পৰা এক বাসস্থান উন্নয়ন পৰিকল্পনা সন্দৰ্ভত পৰৱৰ্তী অধ্যায়ত আলোচনা কৰা হৈছে।

বাসস্থান উন্নয়ন পৰিকল্পনা ঃ

বাসস্থান হিচাপে লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য এটা সময়ত অত্যন্ত চহকী আছিল। ১৯৮০ চনৰ আৰম্ভণিলৈ এই অভয়াৰণ্যত গঁড়ৰ সংখ্যা আছিল প্ৰায় ১০০টা। কিন্তু অভয়াৰণ্যখনত বৰ্তমান এটাও গঁড় নাই। তদুপৰি, আন বন্যপ্ৰাণীৰ সংখ্যাও হ্ৰাস পাইছে। সেয়েহে বন্যপ্ৰাণী পুনৰ সংস্থাপনৰ বাবে অভয়াৰণ্যখনত বাসস্থান উন্নয়ন কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা উচিত। এবাৰ অঞ্চলটোৰ বাসস্থানৰ বিকাশ আৰু বন্যপ্ৰাণী পুনৰ বৃদ্ধিৰ লগে লগে অভয়াৰণ্যখনত পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনা যথেষ্ট বৃদ্ধি পাব। আনহাতে, পৰ্যটকৰ আকৰ্ষণ বৃদ্ধিৰ লগে লগে পৰিৱেশ-পৰ্যটনৰ বিকাশ ঘটিব আৰু সম্প্ৰদায়সমূহক নতুন জীৱিকাৰ পথ দিব। লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্যৰ সীমাতে গাঁওখন অৱস্থিত। মথাউৰিৰ দক্ষিণপাৰে আটাইকেইখন গাঁও অৱস্থিত। ইয়াত কেইবাটাও জলাশয় আৰু খালী স্থান আছে। অঞ্চলটোত পানী মেটেকা আৰু পানীভোটোৱা দ্ৰুতগতিত বৃদ্ধি পায়। উক্ত আলোচনাৰ ভিত্তিত বাসস্থান উন্নয়ন কাৰ্যৰ বাবে ই ডি চিৰ সহায়ত গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া পদক্ষেপ এনেধৰণৰ—

(১) অভয়াৰণ্যখনৰ অন্তৰ্গত সকলো অঞ্চল বেদখলমুক্ত কৰা

(২) বেদখল হোৱা আৰু ক্ষতিগ্ৰস্ত অঞ্চলসমূহত অভয়াৰণ্যখনত উপযুক্ত বিভিন্ন গছৰ প্ৰজাতি ৰোপণ কৰা

(৩) মথাউৰি আৰু গ্ৰামাঞ্চলসমূহত গৰু-ম'হৰ ঘাঁহ আৰু কাঠখৰিৰ বাবে ব্যাপক হাৰত গছ ৰোপণ

(৪) কাঠখৰিৰ প্ৰজাতিসমূহ ১০-১৫ বছৰৰ মূৰে মূৰে সলনি কৰিব পাৰি। অৱশ্যে প্ৰতিবাৰে নতুন প্ৰজাতি ৰোপণৰ সময়ত ই ডি চিৰ সৈতে আলোচনা কৰা উচিত। অন্তৰ্ৱতীকালীন অৱস্থা ই ডি চিৰ সৈতে আলোচনা কৰিব লাগে

(৫) অলাগতিয়াল ঘাঁহ-বন উভলা আৰু বালি নিষ্কাশন কাৰ্যকে ধৰি সকলোধৰণৰ বাসস্থান উন্নয়নৰ কামত ই ডি চি জড়িত হ'ব লাগে

নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা ঃ

বন নিৰ্ভৰ কাৰ্যকলাপৰ বাহিৰে নাৰ্ছাৰী এক উৎকৃষ্ট জীৱিকাৰ উৎস হ'ব পাৰে। পৰামৰ্শসমূহ—

১) পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে পুলি উৎপাদনৰ বাবে ০.২৫ হেক্টৰ নাৰ্ছাৰী স্থাপন কৰিব লাগে।

২)	প্ৰতিটো পুলি সমীপৰ সংমগুলত ৫-৮ টকা দৰত আৰু তাতকৈও কিছু অধিক দৰত আন ঠাইত বিক্ৰী কৰিব পাৰে। এই সন্দৰ্ভত ডি এফ অ' অথবা বন বিভাগৰ সৈতে ই ডি চিয়ে এখন বুজাবুজি চুক্তি সম্পন্ন কৰিব পাৰে।

৩)	নাৰ্ছাৰীত ফলৰ গছ, গুৰুত্বপূৰ্ণ উদ্ভিদ আৰু ঔষধি গছৰ পুলি উৎপাদন কৰিব লাগে।

জলাশয় সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা ঃ

মথাউৰিৰ উত্তৰ আৰু দক্ষিণফালে কেইবাটাও জলাশয় আছে। এসময়ত এই জলাশয়সমূহ গঁড়, বনৰীয়া ম'হ আৰু হাতীৰ বাবে বিশেষভাৱে উপযুক্ত বাসস্থান আছিল। অৱশ্যে মানুহৰ হস্তক্ষেপ আৰু জৈৱিক কাৰণত ক্ৰমশঃ এই জলাশয়সমূহৰ পৰিৱেশ বিনষ্ট হয়।

মথাউৰিৰ দক্ষিণফালৰ জলাশয়সমূহ কোনো বাধা অবিহনে মানুহে অবৈজ্ঞানিক মৎস্য চিকাৰৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰি আহিছে। তেনেদৰে উত্তৰপাৰৰ জলাশয়সমূহত মাছধৰাৰ লগতে চৰণীয়া স্থান হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰি আহিছে। একেদৰে বছৰি বানপানীৰ ফলত জলাশয়সমূহ বালিয়ে পুতি পেলোৱাৰ ফলত ইয়াৰ জলধাৰণ ক্ষমতা কমি আহিছে। আনহাতে, অভয়াৰণ্যখনৰ সীমামূৰীয়া অঞ্চলত মানুহে বসতিস্থান হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰাৰ ফলত ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বানপানী ৰোধ কৰিবলৈ কেইবাটাও মথাউৰি নিৰ্মাণ কৰা হৈছে। বানপানী মানুহৰ বাবে সৰ্বনাশী হ'লেও বন্যপ্ৰাণী আৰু অভয়াৰণ্যখনৰ বাবে এয়া আশীৰ্বাদস্বৰূপ। লাওখোৱাৰ পূব আৰু দক্ষিণৰ সীমামূৰীয়া গাঁৱৰ লোকসকলে অভয়াৰণ্যখনৰ 'প্ৰাকৃতিক সীমা' লেট্ৰিজান নৈ বেদখল কৰিছে। যাৰফলত কেইবাটাও প্ৰাকৃতিক পুখুৰীৰ সৃষ্টি হৈছে। কিন্তু লেট্ৰিজান আৰু বৰষুণৰ পানীৰ সোঁত অঞ্চলটোত বন্ধ হৈ পৰিছে। লাওখোৱা অভয়াৰণ্যৰ দক্ষিণ সীমাস্বৰূপ মূল লাওখোৱা সুঁতি সম্পূৰ্ণৰূপে বন্ধ হৈ পৰিছে। ইয়াৰ কাৰণ হৈছে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ শান্তিবাৰা অঞ্চলত বান্ধ আৰু মথাউৰি নিৰ্মাণ। সেয়েহে জলাশয় সংৰক্ষণ, বেদখল উচ্ছেদ আৰু নদীসমূহৰ সোঁত পুনৰ আগৰ অৱস্থালৈ নিয়াটো জৰুৰী।

উক্ত নিৰীক্ষণ অনুসৰি জলাশয় সংৰক্ষণ (বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণ আইন আৰু বিধি)ৰ বাবে তলত দিয়া পৰামৰ্শসমূহ আগবঢ়োৱা হ'ল—

১)	গাঁৱৰ জলাশয়সমূহৰ পৰা বালি উঠোৱা।

২)	গাঁৱৰ জলাশয়ত কেৱল থলুৱা মাছ পোহা।

৩)	মাছমৰা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে নিয়ন্ত্ৰণ কৰা আৰু সকলো আয় সমিতিৰ একাউণ্টত জমা কৰা।

৪)	সিঞ্চন জলসিঞ্চন পদ্ধতি ব্যৱহাৰ কৰা।

৫)	কম পানী ব্যৱহৃত শস্যৰ খেতি কৰা আৰু জৈৱিক সাৰ ব্যৱহাৰ কৰা।

৬)	মথাউৰিৰ উত্তৰে থকা জলাশয়ৰ পৰা বালি আঁতৰ কৰা।

৭)	গাঁৱৰ বাহিৰত আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ ভিতৰত মাছমৰা কাৰ্যত পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে বাধা দিয়া। অমান্য কৰাসকলক জৰিমনা বিহাৰ ব্যৱস্থা কৰা।

বন্যপ্ৰাণী-মানুহৰ সংঘাত নিৰ্মূল পৰিকল্পনা ঃ

হাতী, বনৰীয়া ম'হ, বনগাহৰি আৰু অন্য বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ সাধাৰণতে দেখা যায়। বন্যপ্ৰাণীৰ সৈতে হোৱা সংঘৰ্ষত মানৱ জীৱন আৰু সম্পত্তিৰ হানি হোৱাৰ সম্ভাৱনা থাকে। বন্যপ্ৰাণী-মানুহৰ সংঘাত নিৰ্মূলৰ বাবে ল'ব পৰা ব্যৱস্থাসমূহ—

১) বন্যজন্তুৰ ওপৰত নজৰ ৰখা আৰু বিপথগামী জন্তুক বাধা দিবৰ বাবে বন বিভাগে টঙীঘৰ সাজি দিব লাগে। টঙীঘৰত গাঁওখনৰ মানুহ সলাই সলাই থাকিব লাগিব।

২) পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধী স্কোৱাড গঠন কৰি দিব লাগে।

৩) বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধী স্কোৱাডক টৰ্চ, ফটকা আৰু কেৰাচিন তেল বন বিভাগে নিয়মীয়াকৈ যোগান ধৰিব লাগে।

৪) পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধী স্কোৱাডৰ ওপৰত চকু ৰাখিব।

৫) সকলো শস্যৰ নিয়মীয়াকৈ বীমা কৰোৱাব লাগে।

৬) সকলো ব্যক্তিকে প্ৰধান মন্ত্ৰী সুৰক্ষা বীমা যোজনাই সামৰি লোৱা উচিত।

৭) বন বিভাগে এককালীন সাহায্য দিব লাগে।

৮) এককালীন সাহায্য দিয়া পদ্ধতি সহজ কৰিব লাগে যাতে আক্ৰান্ত পৰিয়ালে ক্ষতিপূৰণৰ বাবে বেছিদিন অপেক্ষা কৰিবলগা নহয়।

৯) পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সভাপতিৰ প্ৰমাণ-পত্ৰই সাহায্য লাভৰ ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট হ'ব লাগে।

চৰণীয়া স্থানৰ পৰিকল্পনা ঃ

লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য গৰু-ম'হ চৰোৱাৰ বাবে উচ্চ হাৰত প্ৰভাৱান্বিত হৈ আহিছে। ইয়াক নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে ল'বলগীয়া পদক্ষেপসমূহ এনেধৰণৰ—

১) গৰু-ম'হ চৰোৱা কাৰ্য নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে ই ডি চিয়ে কিছুমান প্ৰক্ৰিয়া গ্ৰহণ কৰা উচিত। উদাহৰণস্বৰূপে চৰাবলৈ নিয়া গৰু-ম'হৰ সংখ্যা নিৰ্ধাৰণ অথবা বন সংৰক্ষণৰ নিয়ম অনুসৰি বিশেষ অঞ্চল চৰণীয়া স্থান হিচাপে ঘোষণা কৰিব পাৰে।

২) উচ্চ উৎপাদনক্ষম গৰু-ম'হৰ প্ৰজাতি স্থানান্তৰণৰ জৰিয়তে ক্ৰমশঃ বৰ্তমান থকা গৰু-ম'হৰ সংখ্যা হ্ৰাস কৰিব পাৰি। ইয়াৰ বাবে যথোপযুক্ত আঁচনি গ্ৰহণ কৰিব লাগিব। যেনে উচ্চ উৎপাদনক্ষম গৰু-ম'হৰ বিক্ৰেতাক উচিত ক্ষতিপূৰণ দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব।

৩) ই ডি চিয়ে বৃহৎসংখ্যক গৰু-ম'হ পালন কৰা পৰিয়ালৰ ওপৰত বিত্তীয় নিৰুৎসাহজনক ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব লাগে। উদাহৰণস্বৰূপে অভয়াৰণ্যৰ ভিতৰত গৰু-ম'হ চৰোৱাৰ বিনিময়ত মূল্য নিৰ্ধাৰণ কৰিব পাৰে।

৪) বন বিভাগে গোশালা ব্যৱস্থা প্ৰৱৰ্তন কৰিব লাগে।

৫) উচ্চ দুগ্ধ উৎপাদন ক্ষমতাসম্পন্ন গৰু পালনেৰে ই ডি চিয়ে দুগ্ধ বিকাশ কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰিব পাৰে।

৬) প্ৰতিবছৰে গৰু-ম'হ চৰোৱা কাৰ্য নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে ই ডি চিয়ে সচেতনতামূলক আঁচনি গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

৭)	সকলো গৰু-ম'হকে টীকাকৰণ কৰিব লাগে আৰু ই ডি চিয়ে ইয়াৰ নিৰীক্ষণ কৰিব লাগে। টীকাকৰণ নকৰা জন্তুক অভয়াৰণ্যখনত চৰাবলৈ অনুমতি দিব নালাগে।

৮)	তথ্য, যোগাযোগ আৰু প্ৰযুক্তি (আই চি টি)ৰ জৰিয়তে চৰণীয়া পথাৰৰ প্ৰকাৰ অধ্যয়ন কৰি শুদ্ধ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিব পাৰি।

পৰিৱেশ-পৰ্যটন পৰিকল্পনা

বৰ্তমান লাওখোৱা অভয়াৰণ্যত বন্যপ্ৰাণীৰ সংখ্যা যথেষ্ট কম হোৱা বাবে অভয়াৰণ্যখনত বন্যপ্ৰাণী পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনীয়তা যথেষ্ট কম। অৱশ্যে বন বিভাগে শেহতীয়াভাৱে গ্ৰহণ কৰা বন্যপ্ৰাণী স্থানান্তৰকৰণ আঁচনিৰ জৰিয়তে আৰু আৱাসীসকলৰ সুৰক্ষাৰ জৰিয়তে অহা পাঁচ বছৰত অভয়াৰণ্যখনত পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনীয়তা গঢ়ি তুলিব পাৰি। বৰ্তমান ইয়াত পৰ্যটন আন্তঃগাঁথনি অত্যন্ত শোচনীয়। পৰিৱেশ-পৰ্যটনৰ বাবে গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া পদক্ষেপসমূহ এনেধৰণৰ—

১।	লাওখোৱাত শিক্ষামূলক পৰ্যটনৰ বৃহৎ সম্ভাৱনীয়তা আছে। বন বিভাগে ইয়াৰ বাবে প্ৰচাৰ চলোৱা উচিত।

২।	ই ডি চি সদস্যসকলৰ ঘৰত পৰ্যটক থকাৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ বাবে এতিয়াৰে পৰা পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰা উচিত।

৩।	গাঁওখনৰ সম্প্ৰদায়সমূহৰ ঘৰত পৰ্যটক থকাৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ বাবে বিভাগে পুঁজি যোগান ধৰিব লাগে।

৪।	বন বিভাগ আৰু স্থানীয় সম্প্ৰদায়ৰ সহযোগত পৰিৱেশ-পৰ্যটন পথ সৃষ্টি কৰিব লাগে।

৫।	এই পৰিৱেশ-পৰ্যটন পথসমূহ বন বিভাগে প্ৰচাৰ কৰা উচিত।

৬।	পৰ্যটন আৰু বিদেশী ভাষাত স্থানীয় পৰ্যটক সহায়ক (টুৰিষ্ট গাইড)ক প্ৰশিক্ষণ দিয়া উচিত।

৭।	বাণিজ্যিক পৰ্যটন বন্ধ কৰিব লাগে।

৮।	অভয়াৰণ্য দৰ্শনৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিবলগীয়া বাহনসমূহ ই ডি চি অথবা বন বিভাগৰ মালিকনাধীন হ'ব লাগে।

১০। প্ৰয়োগৰ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট

১০.১.১ নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা

তিনিটা উপ-পৰিকল্পনা ক্ৰমে জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। প্ৰত্যেকটো উপ-পৰিকল্পনাৰ বাবে পৃথক পৃথককৈ প্ৰস্তুত কৰা নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	পৰিকল্পনা	কৰ্মশক্তি	প্ৰশিক্ষণ	পুঁজি	উৎপাদন আৰু মূল্য সংযোজন	মাৰ্কেটিং	এম এণ্ড ই
ই ডি চি	✓	✓			✓	✓	✓
এন জি অ'	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
দক্ষতা সংস্থা	✓	✓	✓		✓		
বন বিভাগ	✓	✓		✓		✓	✓
সংশ্লিষ্ট বিভাগ	✓	✓		✓			✓

গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	ই ডি চি	বনবিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ'	প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠা	ভাৰত চৰকাৰ/কৰ্পৰেট
সৌৰশক্তি	✓	✓	✓	✓	✓	✓
সৌৰ, হাইব্ৰীড ষ্ট্ৰীট লাইট	✓	✓	✓	✓	✓	✓
সিঞ্চন জলসিঞ্চন	✓	✓	✓			
ৰন্ধন গেছ	✓	✓		✓		✓
পাৱাৰ পাম্প	✓	✓	✓	✓		✓
প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ	✓	✓		✓	✓	✓
সামূহিক সভাঘৰ আৰু ই ডি চি কাৰ্যালয়	✓	✓				
পথ	✓	✓	✓			
জল আৰু অনাময়	✓	✓	✓	✓		✓
বিদ্যালয়	✓					
স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি	✓	✓	✓	✓	✓	✓
জৈৱিক কৃষি/ কেঁচু সাৰ	✓	✓	✓	✓	✓	✓

বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	ই ডি চি	বন বিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ'	প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান	জিলা প্ৰশাসন
বন সুৰক্ষা	✓	✓		✓		
বন্যপ্ৰাণী সুৰক্ষা	✓	✓		✓	✓	
বাসস্থান উন্নয়ন	✓	✓		✓		
নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন	✓	✓		✓	✓	
জলাশয় সংৰক্ষণ	✓	✓		✓		✓
বন্যপ্ৰাণী-মানুহ সংঘাত	✓	✓		✓		
চৰণীয়া স্থান নিয়ন্ত্ৰণ	✓	✓	✓	✓		
পৰিৱেশ-পৰ্যটন	✓	✓	✓			

১০.২ বিত্ত আৰু বাজেট

তিনিটা উপ-পৰিকল্পনা জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গাঁও পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাৰ্ষিক প্ৰয়োজন অনুসৰি ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ বাজেট প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

ক্ৰমিক নং	পৰিকল্পনা	মুঠ ধন (টকাত)	মন্তব্য
১	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
২	গ্ৰাম্য উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
৩	বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
	মুঠ		

একত্ৰীকৰণ তালিকা তলত উল্লেখ কৰণ হ'ল—

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্ৰমিক নং	কামৰ বিৱৰণ	মুঠ ধনৰাশি (টকাত)	মন্তব্য
১	দক্ষতা বিকাশ আৰু প্ৰশিক্ষণ		
২	দুগ্ধ পালন		
৩	মৎস্য পালন, হাঁহ-কুকুৰা পালন		
৪	কম্পিউটাৰ		
৫	বাণিজ্য আৰু ব্যৱসায়		
৬	হস্তশিল্প		
৭	যন্ত্ৰপাতি		
৮	মূল্য সংযোজন আৰু প্ৰমাণ-পত্ৰকৰণ		
৯	পেকিজিং আৰু মাৰ্কেটিং		
১০	প্ৰশিক্ষণমূলক ভ্ৰমণ		
১১	আত্মসহায়ক গোট/যুটীয়া দায়বদ্ধ গোট/ক্লাষ্টাৰ গঠন আৰু ঋণ		
১২	পৰ্যটক সহায়ক		
১৩	পৰিৱেশ পৰ্যটন আৰু গৃহ পৰ্যটন		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্ৰমিক নং	কামৰ বিৱৰণ	মুঠ ধনৰাশি (টকাত)	মন্তব্য
১	সৌৰশক্তি		
২	সৌৰ, হাইব্ৰীড ষ্ট্ৰীটলাইট		
৩	সিঞ্চন জলসিঞ্চন		
৪	ৰন্ধন গেছ		
৫	পাৱাৰ পাম্প		
৬	প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ		
৭	সামূহিক সভাঘৰ আৰু ই ডি চি কাৰ্যালয়		
৮	পথ		
৯	জল আৰু অনাময়		
১০	স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি		
১১	ওখ ভূমি (বানপানীৰ সময়ত আশ্ৰয়)		
১২	গাঁৱৰ সীমাত বিদ্যুতযুক্ত বেঁৰ		
১৩	নামঘৰৰ মেৰামতি		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্ৰমিক নং	কামৰ বিৱৰণ	মুঠ ধনৰাশি (টকাত)	মন্তব্য
১	০.২৫ হেক্টৰ নাৰ্চাৰী		
২	৫০-১০০ হেক্টৰ কাঠখৰি ৰোপণ		
৩	ই ডি চিৰ পাঁচজন যুবকৰ স্থানীয় সুৰক্ষা বাহিনীত খৰচ (দৰমহা গাঁথনি) ২৮০ টকা প্ৰতিদিনে ৫জনক বছৰৰ ৩৬৫ দিন	৫,১১,০০০.০০	
৪	ইউনিফৰ্ম (পোছাক) আৰু যন্ত্ৰপাতিৰ ব্যয়	৬০,০০০.০০	
৫	স্থানীয় সুৰক্ষা বাহিনীৰ প্ৰশিক্ষণ	৫,০০০.০০	
৬	জলাশয়সমূহৰ বালি নিষ্কাষণ	৫,০০,০০০.০০	
৭	বন্যপ্ৰাণী আক্ৰমণ প্ৰতিৰোধ বাহিনী	৫,০০০.০০	
৮	টঙীঘৰ নিৰ্মাণ (সাময়িক)	৫০,০০০.০০	
৯	শস্য বীমা	১,০০,০০০.০০	
১০	জীৱন বীমা	২,০০,০০০.০০	
১১	পশুধন বীমা	৫০,০০০.০০	
	মুঠ		

১০.৩ কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা আৰু কৌশল ঃ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ লক্ষ্যত উপনীত হোৱাৰ বাবে তিনিওটা উপ-পৰিকল্পনা মূলতঃ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ কিছুমান হ্ৰস্বকালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা কৌশল থাকিব লাগিব। হ্ৰস্বকালীন কৌশল ০-৫ বছৰৰ বাবে আৰু দীৰ্ঘকালীন কৌশল ৫-১০ বছৰৰ বাবে গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

জীৱিকা উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা ঃ

জীৱিকা কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা তিনিটা ভাগত ভগাব পাৰি— দক্ষতা, উৎপাদন আৰু বিপণন-মূল্য সংযোজন। ৰাইজৰ বাবে প্ৰথমে অতিশয় দৰকাৰী দক্ষতা। দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন মূল পৰ্যায় আৰু অগ্ৰগতি পৰ্যায় হিচাপে চাব পাৰি। এবাৰ বাণিজ্য আৰু দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন পূৰণ হোৱাৰ পাছত পুৰুষ-মহিলাসকলোৰে বাবে পৰ্যায়ক্ৰমে মূল দক্ষতা এবছৰৰ ভিতৰত প্ৰদান কৰিব লাগে। এই সময়ছোৱাত কিছু প্ৰশিক্ষাৰ্থীয়ে উৎপাদন আৰম্ভ কৰিব পাৰে। গুণগত মান আৰু মূল্যৰ ক্ষেত্ৰত উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বজাৰযোগ্য মূল্যায়ন আৰু ব্ৰেণ্ড সৃষ্টি কৰিবৰ বাবে উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহ উপলব্ধ বজাৰলৈ নিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

গাঁও উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা ঃ

গাঁও উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাক হ্ৰস্বকালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন দুভাগত ভগাব পাৰি। হ্ৰস্বকালীন পদক্ষেপত সৌৰ বিদ্যুতৰ ব্যৱস্থা, এল পি জি সংযোগ, ৰাজহুৱা সভাঘৰ আৰু প্ৰশিক্ষণ গৃহ নিৰ্মাণ, পানী, অনাময় ব্যৱস্থাৰ উপলব্ধতা আদিক সামৰি ল'ব লাগে। কৃষি উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে জলসিঞ্চন, শক্তিচালিত পাম্প আদি সঁজুলিৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

বন উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা ঃ বন উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা হ্ৰস্বকালীন পৰিকল্পনা আৰু দীৰ্ঘকালীন পৰিকল্পনাৰে গঠিত। হ্ৰস্বকালীন পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত বন সুৰক্ষা স্কোৱাডৰ গঠন আৰু সুৰক্ষা, নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, জলাশয়ৰ পৰা বালি আঁতৰ কৰা, বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধী স্কোৱাড, টঙীঘৰ নিৰ্মাণ আৰু খৰিৰ বাবে গছ ৰোপণ আদি অন্তৰ্ভুক্ত। দীৰ্ঘকালীন পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত বৃক্ষৰোপণ, শস্যৰ উন্নতি আৰু বাসস্থান উন্নতি সামৰি লোৱা হৈছে।

১০.৪ প্ৰতিষ্ঠান নিৰ্মাণ, নেটৱৰ্কিং আৰু অংশীদাৰিত্ব

পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ই ডি চি) ঃ আন্তঃগাঁথনিৰ সম্পদ সৃষ্টি আৰু গাঁও আৰু বনভূমি উন্নয়নৰ কাৰণে সমল কেন্দ্ৰ হিচাপে ই ডি চিক গঢ়ি তুলিব লাগিব। প্ৰস্তাৱিত ই ডি চি কাৰ্যালয়ত ৰাজহুৱা সভাগৃহৰ লগতে আধুনিক সা-সুবিধা যেনে কম্পিউটাৰ, টিভি, জেনেৰেটৰ আদি থাকিব লাগিব। কম্পিউটাৰ ব্যৱহাৰ, তথ্য/হিচাপ ৰখা আৰু আপডেট কৰা আদি কামৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে ই ডি চি সদস্যসকলৰ দক্ষতা বৃদ্ধি কৰিব লাগে। ই ডি চি কাৰ্যালয়টো সমল কেন্দ্ৰ আৰু প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰলৈ উন্নত কৰিব লাগে। ই ডি চিৰ সদস্যসকলৰ নেটৱৰ্কিং দক্ষতা উন্নত কৰা আৰু চৰকাৰী আঁচনি সন্দৰ্ভত সজাগতা গঢ়াৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ লগতে অংশীদাৰিত্বৰ বিষয়ে তথ্য প্ৰদান কৰিব লাগে।

লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি

লাওখোৱা বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য, নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল, নগাঁও

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭ লৈ)

অধ্যায় - তিনি

পৰিশিষ্ট তালিকা

পৰিশিষ্ট নম্বৰ	শিৰোনাম
i (ক)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ ভাৰতৰ মানচিত্ৰত অৱস্থিতি
i (খ)	লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ অৱস্থিতি মানচিত্ৰ
ii	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিলৈ যাব পৰা ব্যৱস্থা
iii (ক)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ
iii (খ)	বুজাবুজিৰ চুক্তি/প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতিলিপি
iv	লাওকোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কাৰ্যকৰী সদস্য
v	লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যৰ দলীয় ফটো
vi (ক)	পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত উপস্থিত সদস্যৰ তালিকা (স্বাক্ষৰ তালিকা)
vi (খ)	এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত সদস্যৰ তালিকা (স্বাক্ষৰ তালিকা)
vii (ক)	নতুন লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সম্প্ৰদায়ৰ মানচিত্ৰ
vii (খ)	নতুন লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সম্পদ মানচিত্ৰ
vii (গ)	নতুন লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ পি আৰ এ-দুৰ্যোগ মানচিত্ৰ
vii (ঘ)	ভেন ডায়েগ্ৰাম
viii	নতুন লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী
ix (ক)	নতুন লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (প্ৰস্তাৱিত)
ix (খ)	চিলাইৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (সমাপ্ত)
ix (গ)	বয়নৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (সমাপ্ত)
x	আলোকচিত্ৰ
xi	জি পি এছ স্থানাংক
xii	এছ ডি পি প্ৰতিবেদন

পৰিশেষ — I (ক)
পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ ভাৰতৰ মানচিত্ৰত অৱস্থিতি

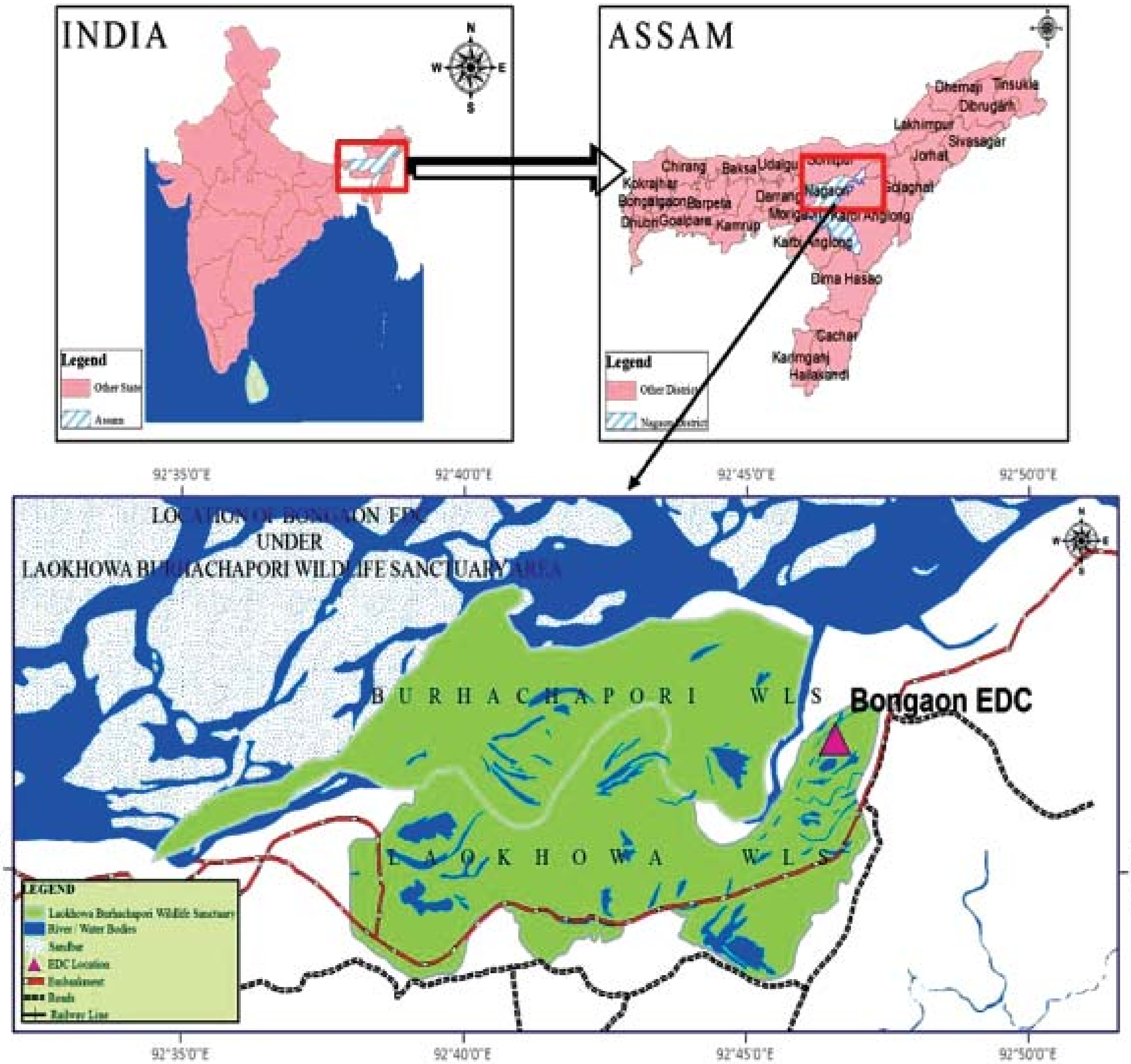

পৰিশেষ— I (খ)

লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ অৱস্থিতি মানচিত্ৰ

LOCATION OF EDC'S OF LAOKHOWA BURHACHAPORI WILDLIFE SANCTUARY

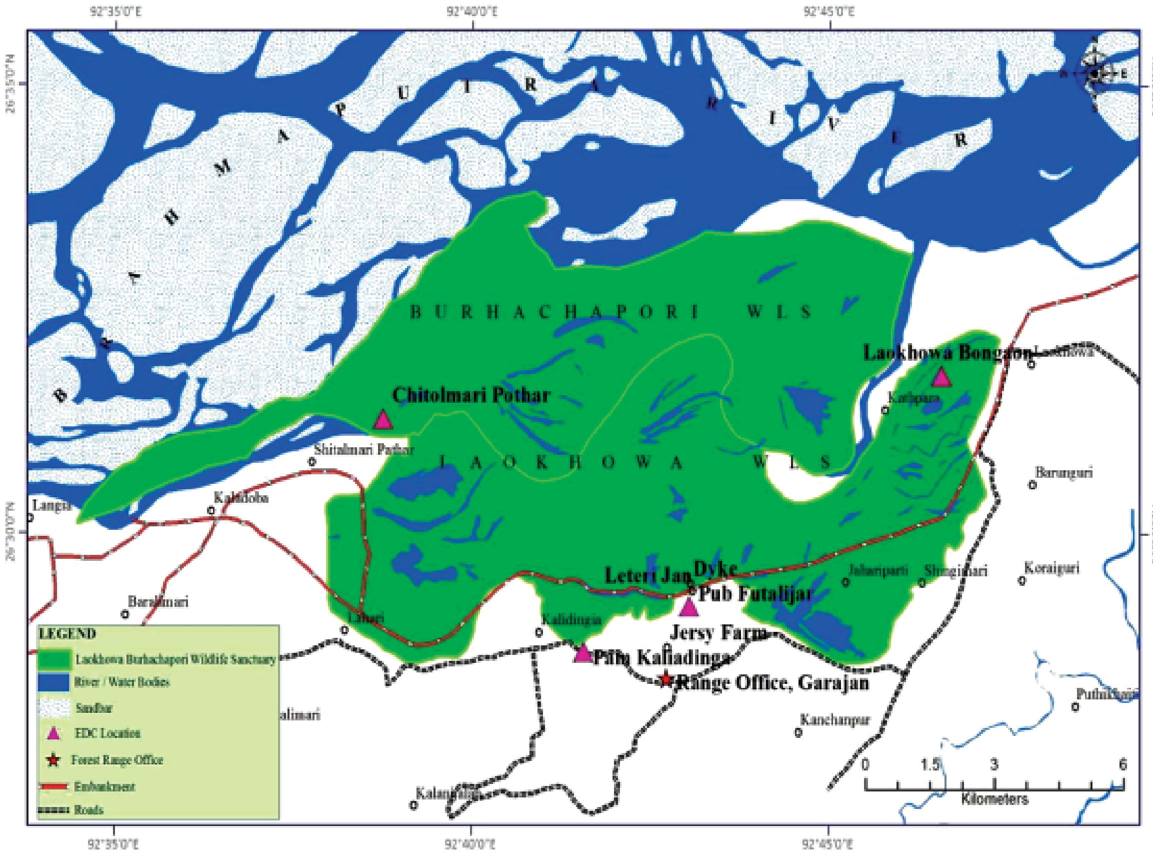

পৰিশেষ — II
পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিলৈ যাব পৰা ব্যৱস্থা

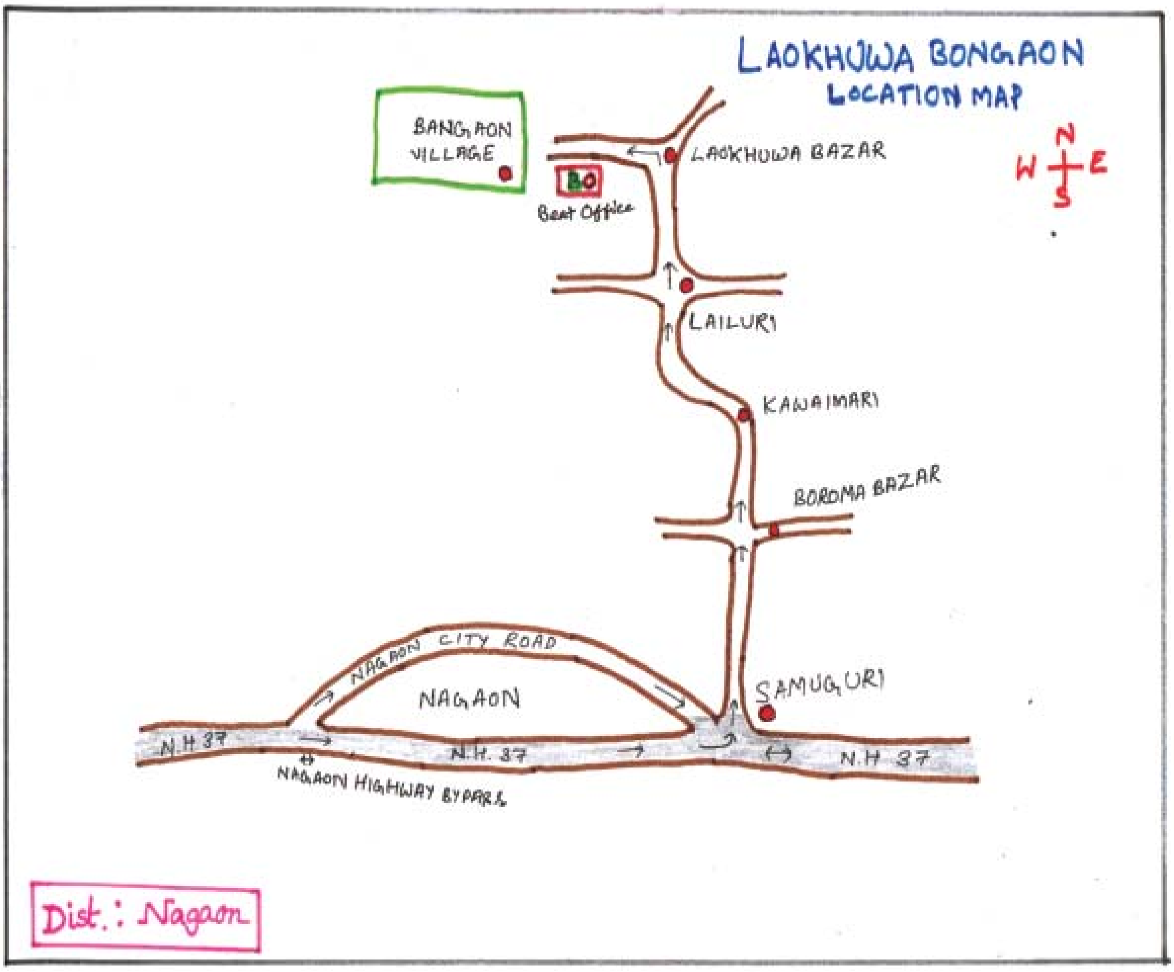

পৰিশেষ— III (ক)
পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ

Memo No. KNP/FG.440/EDC/Nagaon WL Divn. Dated Bokakhat the 20th Jan. 2010.

GOVERNMENT OF ASSAM

OFFICE OF THE DIRECTOR
KAZIRANGA TIGER RESERVE
BOKAKHAT, ASSAM

CERTIFICATE OF REGISTRATION OF EDC

Registration No. EDC/WLN/ 08 / 2009

Hereby certified that *LAOKHOWA BONGAON* **Eco Development Committee** of Village **LAOKHOWA BONGAON** which was approved by Conservator of Forests (HQ) Wildlife as forwarded vide letter no. A/WLN/Eco-Dev.Committee/247 dated Nagaon, the 6th May/2002 , under the provision of rule 7 (VII) of Assam Joint (peoples participation) Forest Management Rules – 1998, has been re-registered under **Nagaon Wildlife Division, Nagaon** in jurisdiction of the **Kaziranga Tiger Reserve.**

The registration of the committee has been done to encourage peoples participation in conservation, protection and implementation of developmental works in the fringe villages of the **Laokhowa / Burhachapori** Wildlife Sanctuaries.

Recommended by	Approved by
D.F.O. Nagaon Wildlife Division Nagaon cum **C.E.O.** Nagaon Wildlife Divisional Forest Development Agency	**Director** Kaziranga Tiger Reserve Bokakhat cum **Chairman** Nagaon Wildlife Divisional Forest Development Agency

N:B: Please read carefully the rules written overleaf.

পৰিশেষ— III (খ)
বুজাবুজিৰ চুক্তি/প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতিলিপি

সাধাৰণ সভাৰ কাৰ্যবিৱৰণী

[illegible] সময়ঃ [illegible]

[illegible] প্ৰাথমিক বিদ্যালয় ।

আজি ইংৰাজী [illegible] তাৰিখে [illegible] ই ডি ছিৰ কাৰ্যকৰী [illegible] নিৰ্বাচনৰ বাবে এখনি সাধাৰণ সভা আহ্বান কৰা হয়। সভাখন আহ্বান কৰে [illegible] দেৱে।

ই ডি ছিৰ সভাপতি শ্ৰী/মা [illegible] ৰ উপস্থিতিত আজিৰ সভাৰ কাম নিয়াৰীকৈ [illegible] বাবে শ্ৰী/মা [illegible] ক চেয়াৰপাৰ্চন হিচাপে নিৰ্বাচিত কৰে। তেওঁৰ নামটো প্ৰস্তাৱ [illegible] শ্ৰী/মা [illegible] দেৱে আৰু সমৰ্থন কৰে [illegible] দেৱে।

চেয়াৰপাৰ্চনৰ আসন গ্ৰহণৰ পাছত সভাৰ উদ্দেশ্য ব্যাখ্যা কৰে সদস্য সচিব/আহ্বায়ক ---------------- দেৱে।

উদ্দেশ্য ব্যাখ্যা কৰি সদস্য সচিবে কয় যে ই ডি ছি সমূহক অধিক সক্ৰিয় কৰি তুলিবলৈ [illegible] নিৰ্দেশনা অনুযায়ী কিছু কাৰ্য্যবাহী সদস্য নিৰ্বাচনৰ জৰিয়তে অন্তৰ্ভুক্ত কৰি সমিতি সমূহ গতিশীল কৰাটো [illegible] সভাৰ মূল উদ্দেশ্য। লগতে বিগত দিনবোৰত সমিতিৰ কাম-কাজ আৰু আগন্তুক দিনত সমিতিৰ ভূমিকা [illegible] আলোচনা কৰা।

চিনাকী পৰ্ব সমাধান হোৱাৰ পাছত সভাৰ চেয়াৰপাৰ্চনে ইতিমধ্যে নিৰ্বাচিত সভাপতি পদটোৰ [illegible] উপ-সভাপতি এজন আৰু (৬) ছয়জন কাৰ্য্যবাহী সদস্য নিৰ্বাচন প্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ কৰিবলৈ পৰামৰ্শ দিয়াত [illegible] ব্যক্তি সকলক নিৰ্বাচিত কৰা হয়। চৰকাৰী গাঁওবুঢ়া আৰু পঞ্চায়তৰ নিৰ্বাচিত স্থানীয় এজন প্ৰতিনিধি [illegible] এক্স অফিছিঅ' সদস্য হ'ব, যেয়ে তালিকাত তেওঁলোকৰ নাম সংস্লিষ্ট কৰা হয়।

	সম্পূৰ্ণ নাম	প্ৰস্তাৱক	সমৰ্থক
উপ-সভাপতি-(এজন)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
কাৰ্য্যবাহী সদস্য (১)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
কাৰ্য্যবাহী সদস্য (২)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
কাৰ্য্যবাহী সদস্য (৩)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
কাৰ্য্যবাহী সদস্য (৪)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
কাৰ্য্যবাহী সদস্য (৫)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
কাৰ্য্যবাহী সদস্য (৬)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
চৰকাৰী গাঁওবুঢ়া	[illegible]		
পঞ্চায়ত প্ৰতিনিধি	[illegible]		

[illegible]

সভাৰ চেয়াৰপাৰ্চনৰ চহী

Contd......

উপস্থিত সভ্যৰ তালিকা

……[illegible]…………………… ই,ডি,ছিৰ সাধাৰণ সভা

তাৰিখঃ- [illegible]

স্থানঃ- [illegible]

ক নং---------- সম্পূৰ্ণ নাম---------- চহী/টিপ চহী----------

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

সদস্য সচিবৰ চহী

সভাৰ চেয়াৰপাৰ্চনৰ চহী

Contd......

উপস্থিত সভ্যৰ তালিকা

লাউখোৱা বনাঞ্চল .... ই,ডি,ছিৰ সাধাৰণ সভা

তাৰিখঃ- ১৭/১১/০৯

স্থানঃ- লাউখোৱা বনাঞ্চল প্ৰাথমিক বিদ্যালয়।

ক্ৰমিক নং---- সম্পূৰ্ণ নাম---- চহী/টিপ চহী----

১ শ্ৰীকুলাই বড়াকৈ

Sri Binoy Khound

শ্ৰীপ্ৰণয় বৰদলৈ।

শ্ৰী প্ৰদীপ কোঁৱৰ

Kamla Konwar

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

শ্ৰী [illegible]

শ্ৰী [illegible]

শ্ৰী [illegible]

শ্ৰী বিনীতা কোঁৱৰ

শ্ৰী নিজৰা কোঁৱৰ

সোণালী কোঁৱৰ

[illegible]

[illegible]

সদস্য সচিবৰ চহী

[illegible]

সভাপতি [illegible]

Contd......

উপস্থিত সভ্যৰ তালিকা

......নাহঁৰখোৱা বলগাঁও...... ই,ডি,ছিৰ সাধাৰণ সভা

তাৰিখঃ- ১৭/১১/০৯

স্থানঃ- নাহঁৰখোৱা বলগাঁও প্ৰাথমিক বিদ্যালয়।

নং——— সমপূৰ্ণ নাম——— চহী/টিপ চহী———

[illegible] কোঁৱৰ

[illegible] কোঁৱৰ

শ্ৰী [illegible] কোঁৱৰ

শ্ৰী [illegible] কলিতা

[illegible]

[illegible] (সম্পাদক)

[illegible]

[illegible]

[illegible] কোঁৱৰ

শ্ৰী [illegible] কোঁৱৰ

শ্ৰী [illegible] কোঁৱৰ

শ্ৰী [illegible] কোঁৱৰ

শ্ৰী [illegible] কোঁৱৰ

শ্ৰী [illegible] বৰদলৈ

শ্ৰী [illegible] কোঁৱৰ

[illegible] Konwar

শ্ৰী [illegible] বৰদলৈ

Mukul Konwar

[illegible]

সদস্য সচিবৰ চহী

সভাৰ চেয়াৰপাৰ্চনৰ চহী

পৰিশেষ— IV
লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৰেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কাৰ্যকৰী সদস্য

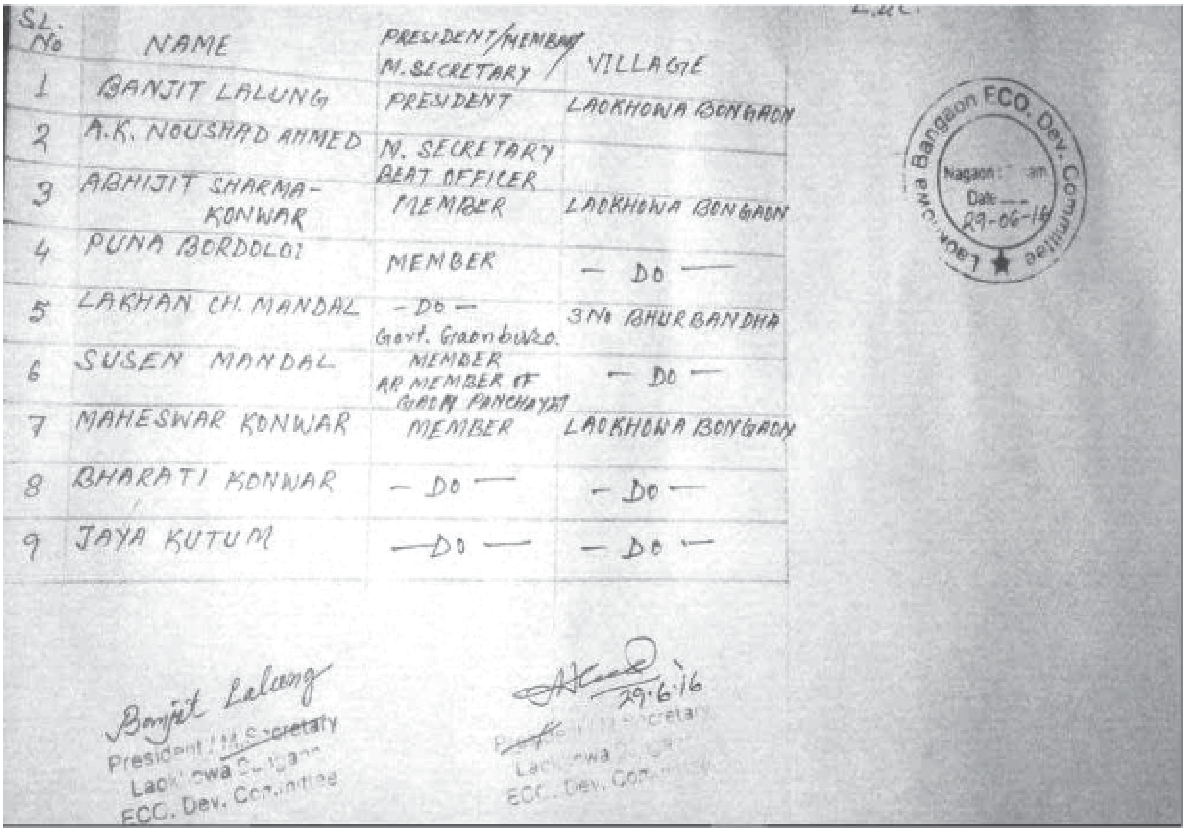

SL. No	NAME	PRESIDENT/MEMBER/ M. SECRETARY	VILLAGE
1	BANJIT LALUNG	PRESIDENT	LAOKHOWA BONGAON
2	A.K. NOUSHAD AHMED	M. SECRETARY BEAT OFFICER	
3	ABHIJIT SHARMA-KONWAR	MEMBER	LAOKHOWA BONGAON
4	PUNA BORDOLOI	MEMBER	— DO —
5	LAKHAN CH. MANDAL	— DO — Govt. Gaonburo.	3 No BHURBANDHA
6	SUSEN MANDAL	MEMBER AR MEMBER OF GAON PANCHAYAT	— DO —
7	MAHESWAR KONWAR	MEMBER	LAOKHOWA BONGAON
8	BHARATI KONWAR	— DO —	— DO —
9	JAYA KUTUM	— DO —	— DO —

Banjit Lalung
President / M. Secretary
Laokhowa Bongaon
ECO. Dev. Committee

29.6.16
President / M. Secretary
Laokhowa Bongaon
ECO. Dev. Committee

পৰিশেষ— V
লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৰেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যৰ দলীয় ফটো

কাৰ্যকৰী সদস্যৰ নাম (বাঁওফালৰ পৰা সোঁফাললৈ) ঃ

১) অভিজিৎ শৰ্মা কোঁৱৰ ২) বনজিৎ লালুং ৩) এ কে নৌছাদ আহমেদ ৪) পোণা বৰদলৈ
৫) লখন মণ্ডল ৬) সুচেন মণ্ডল ৭) মহেশ্বৰ কোঁৱৰ ৮) ভাৰত কোঁৱৰ ৯) জয়া কুটুম

পৰিশেষ— VI (ক)

পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত উপস্থিত সদস্যৰ তালিকা (স্বাক্ষৰ তালিকা)

PRA

Member Present: Venue:- Lowkhoa Bongaon

Date:- 17/5/2016, Timing:- 10:45

Sl.No.	Name/Organization	Designation	Contact No.	Signature
1	Banjit Lalung	F.D.C. President	9011322878	[illegible]
2	A.K. Noushad Ahmed, Forest Department	Member Secty LO EDC	9954276131	[illegible]
3	Bharat Konwar		9957858920	[illegible]
4	Rama Bordoloi	E.D.C. Member	8011745533	[illegible]
5	Pabitra moni Bordoloi	E.D.C. Member	7896137741	[illegible]
6	Pramod Nath	E.D.C. Member	8011012471	[illegible]
7	Banjit Lalung	E.D.C. President	8011322878	[illegible]
8	Janoj Konwar			[illegible]
9	Jonali Bordoloi			[illegible]
10	Manashi Borua		9486101349	[illegible]
11	Sima Konwar			[illegible]
12	জয় kalum	E.D.C Member	9864547332	kalum
13	Rubi konwar		9678270507	Rubi konwar
14	Immi Bordoloi			[illegible]
15				[illegible]
16	Hemali Bordoloi			[illegible]
17	[illegible] Konwar			[illegible]
18	[illegible]			[illegible]
19	[illegible]			[illegible]
20	[illegible]			[illegible]
21	[illegible]			[illegible]
22	Bijoy Doloi			Bijay doloi
23	[illegible]			[illegible]
24	Sri Buddhadev Lalung			Buddhadev lalung
25	[illegible]			[illegible]
26	Sri Tadah kunwar			[illegible]
	[illegible]	[illegible]	7896919921	[illegible]
	Dipukan Kalita	RGVN		[illegible]
	Manoj Saikia	RGVN		[illegible]
	R... Dolaiy	"		[illegible]

পৰিশেষ— VI (খ)

এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত সদস্যৰ তালিকা (স্বাক্ষৰ তালিকা)

FGD

MINUTES OF THE MEETING LAOKHOWA BONGAON EDC -

classmate Date 16/05/2016

Venue - Namghar, Bongaon

S.l.No.	Name	Organization	Designation	Signature
1.				
2.	A.K. Noushad Ahmed	Member secty LEDC	Forester-I	[illegible]
3	Sri Kanthesowar Konwar	Service		[illegible]
4	Mrs Marami Bora	President SHG		Mrs Marami Bora
5	Aditya Konowar			[illegible]
6.	Jadab Konwar			[illegible]
7.	Maheswar Konwar	E.D.C.	Member	[illegible]
8.	Puna Bordolai	Pancha jyoti club and Librari	President	[illegible]
9.	Pranab Bordolai L.P.S.	L.P.S.		[illegible]
10.	Bijoy Bordolai	Pancha jyoti club and Library	Member.	[illegible]
11.	Palash Bordolai	- Do -	Member.	[illegible]
12.	Anjan Jyoti Konwar	Pancha jyoti club and Librari	Member	[illegible]
13.	Nitul Bordolai	- Do -	- Do -	[illegible]
14.	Biju Konwar	- Do -	- Do -	[illegible]
15.	Biswojit Konwar	- Do -	- Do -	[illegible]
16.	Arop Konwar	- Do -	- Do -	Bisajit
17.	Rupjyoti Konwar	- Do -	- Do -	Arop
18.	Himjyoti Konwar	- Do -	- Do -	Rupjyoti
19.	Pollob Konwar	- Do -	- Do -	Pollob
20.	Jitu Bordolai	- Do -	- Do -	[illegible]
21.	Amrit Konwar	- Do -	- Do -	Amrit Konwar
22.	Deepjyoti Bordolai	- Do -	- Do -	Deepjyoti
23.	Buddhadev Lalung			Buddhadev L
24.	Babdhon Bordolai			[illegible]
25.	Baliram Konwar			[illegible]
26.	Aloka Bordolai			[illegible]
27.	Junali Konwar	SHG	President	Junali Konwar
28.	Chandramika Bordolai	SHG	Secretary	Chandramika Bordolai
29.	Pallab Jyoti Bora			Pallab Jyoti Bora
30.	Bharati Konwar	E.D.C	Member -	Bharati Konwar

পৰিশেষ— VI (খ) *(ক্ৰমশ...)*

এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত সদস্যৰ তালিকা (স্বাক্ষৰ তালিকা)

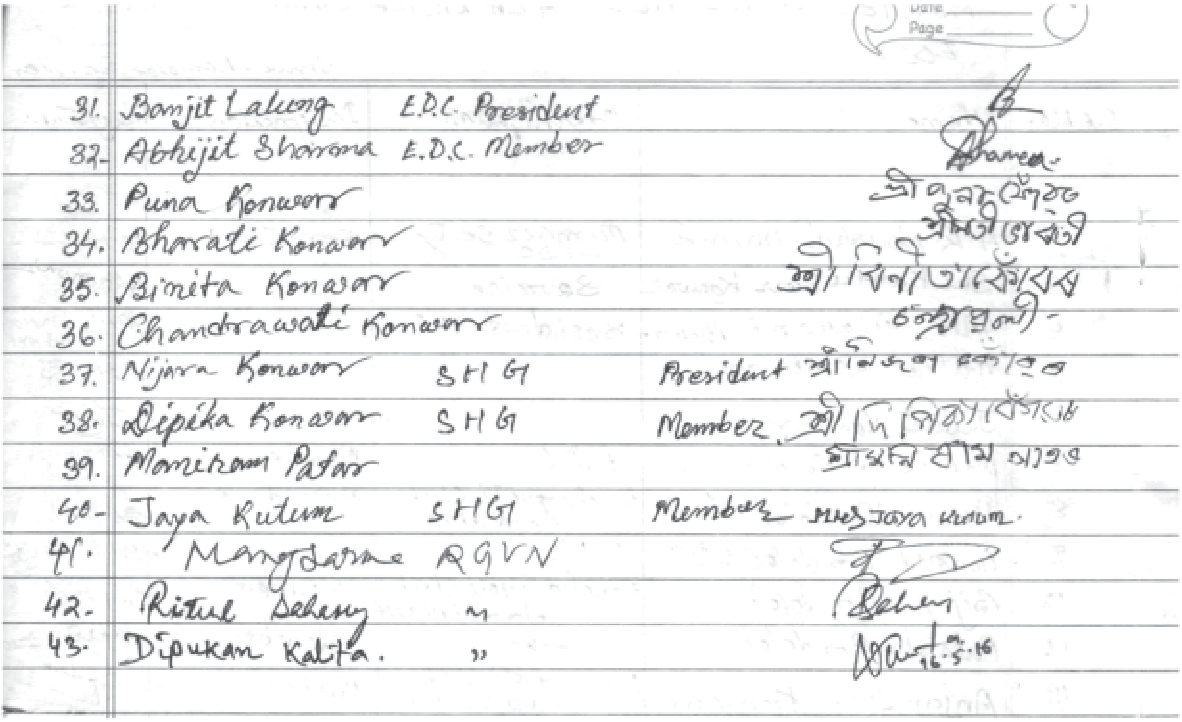

31.	Banjit Lalung	E.D.C. President	
32.	Abhijit Sharma	E.D.C. Member	
33.	Puna Konwar		
34.	Bharati Konwar		
35.	Binita Konwar		
36.	Chandrawati Konwar		
37.	Nijara Konwar	SHG	President
38.	Dipika Konwar	SHG	Member
39.	Maniram Patar		
40.	Jaya Kutum	SHG	Member
41.	Mangdarme	RGVN	
42.	Ritul Sehany	"	
43.	Dipukan Kalita.	"	

পৰিশেষ— VII (ক)
নতুন লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সম্প্ৰদায়ৰ মানচিত্ৰ

Name of the facilitator

1. Manoj Sarma, S/O K.C Sarma , Phn No – 9401581233.
2. Ritul Sahary, S/O Lt Jew Ram Boro, Phn No – 9864211676.
3. Bonjit Lalung, S/O Lt Kushal Lalung 801132878
4. Abhijit Sarma, S/O Golok Sarma, 9678161294

*Detail list of participants during PRA mapping is given in Appendix IV

পৰিশেষ— VII (খ)
নতুন লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সম্পদ মানচিত্ৰ

Name of the facilitator

1. Manoj Sarma, S/O K.C Sarma , Phn No – 9401581233.
2. Ritul Sahary, S/O Lt Jew Ram Boro, Phn No – 9864211676.
3. Bonjit Lalung, S/O Lt Kushal Lalung 801132878
4. Abhijit Sarma, S/O Golok Sarma, 9678161294

*Detail list of participants during PRA mapping is given in Appendix IV

পৰিশেষ— VII (গ)

নতুন লাওখোৰা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ পি আৰ এ-দুৰ্যোগ মানচিত্ৰ

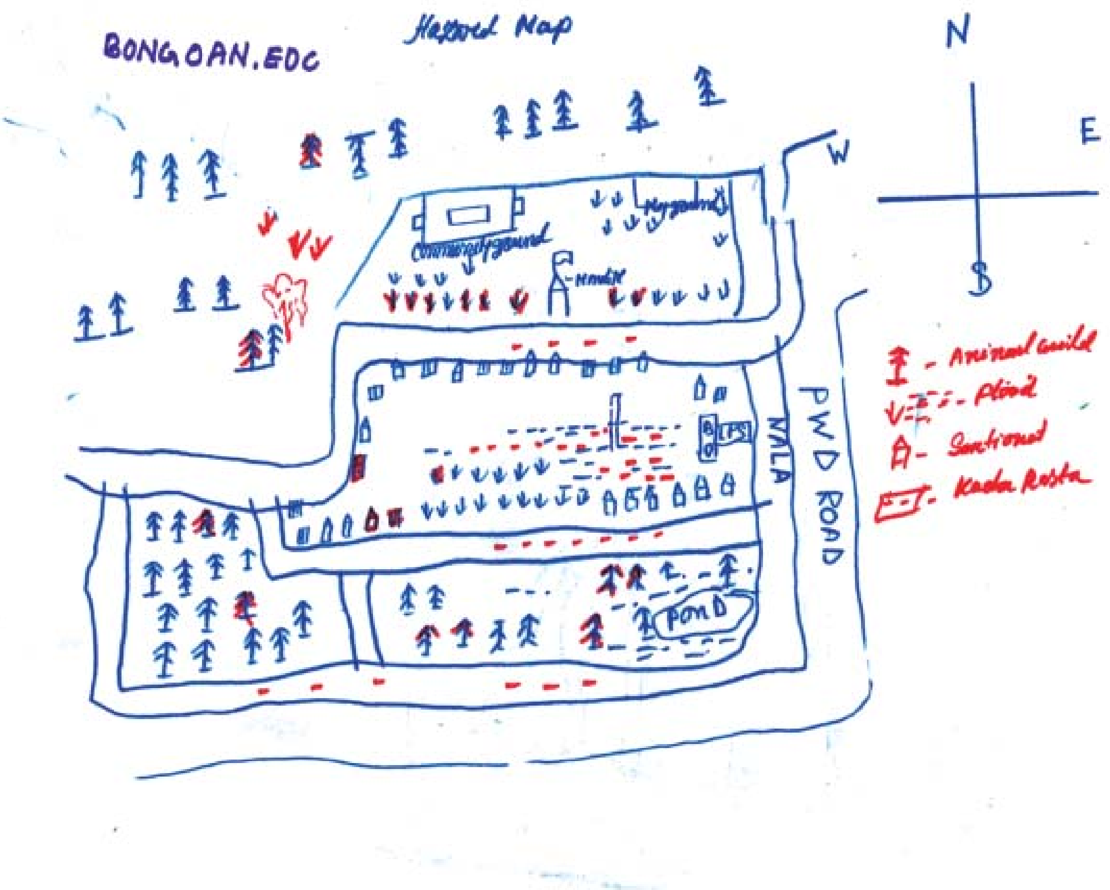

Name of the facilitator

1. Manoj Sarma, S/O K.C Sarma , Phn No – 9401581233.
2. Ritul Sahary, S/O Lt Jew Ram Boro, Phn No – 9864211676.
3. Bonjit Lalung, S/O Lt Kushal Lalung 801132878
4. Abhijit Sarma, S/O Golok Sarma, 9678161294

*Detail list of participants during PRA mapping is given in Appendix IV

পৰিশেষ— VII (ঘ)

লাওখোৱা বনগাঁৱৰ ভেন ডায়েগ্ৰাম

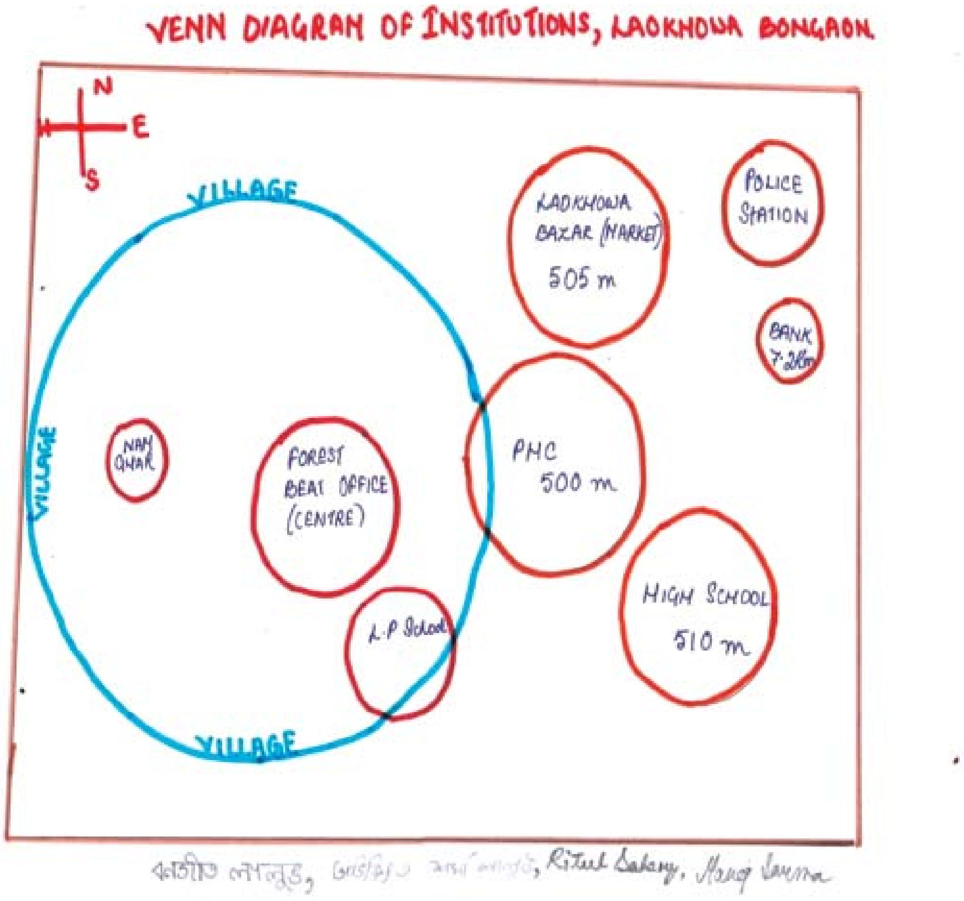

Name of the facilitator

1. Manoj Sarma, S/O K.C Sarma , Phn No – 9401581233.
2. Ritul Sahary, S/O Lt Jew Ram Boro, Phn No – 9864211676.
3. Bonjit Lalung, S/O Lt Kushal Lalung 801132878
4. Abhijit Sarma, S/O Golok Sarma, 9678161294

*Detail list of participants during PRA mapping is given in Appendix IV

পৰিশেষ— VIII

নতুন লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী

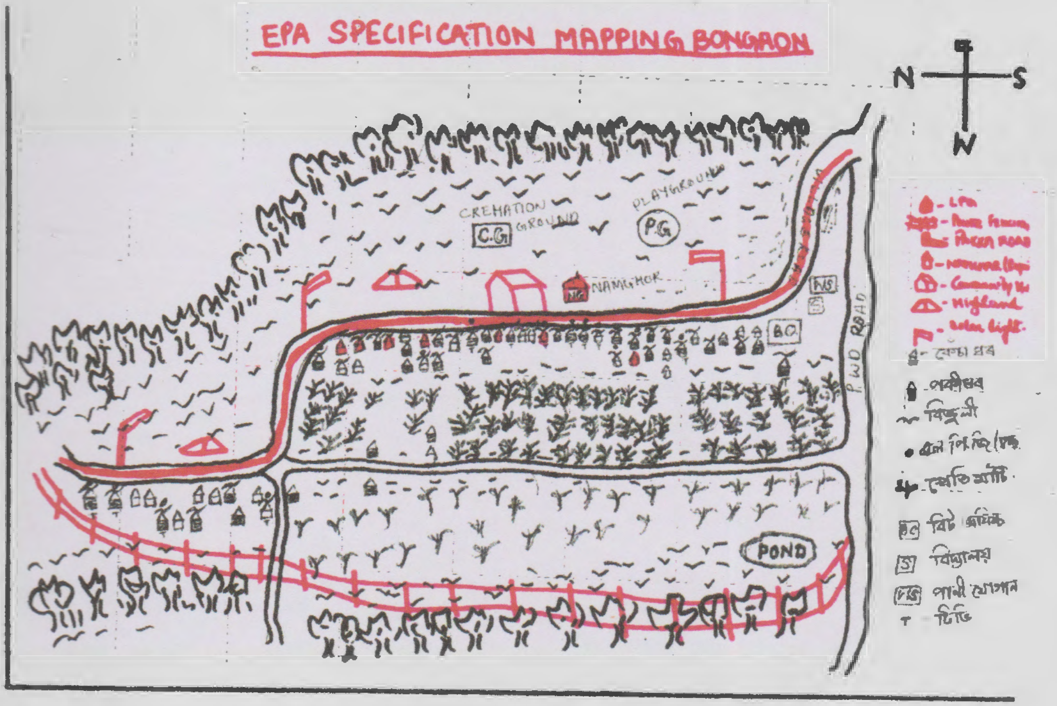

প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (ই পি এ)ৰ স্থানাংক

স্থানাংক	স্থানাংক অনুযায়ী ই পি এ	অৱস্থিতি/প্ৰয়োজন
১	বয়ন/চিলাইৰ প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ	বনগাঁও প্ৰাথমিক বিদ্যালয়, স্থানাংক- ২৬°৩২'২.৪" উত্তৰ ৯২ ৪৭'৪.১" পূব, আকাৰ-৫০×৪০ বৰ্গফুট
২	প্ৰতিটো পৰিয়ালত অনাময় ব্যৱস্থা	প্ৰতিটো পৰিয়ালক পকী শৌচাগাৰ নিৰ্মাণৰ ব্যৱস্থা কৰা
৩	ৰন্ধন গেছৰ সংযোগ	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ পৰিয়াল
৪	গাঁৱৰ পথ উন্নয়ন	লাট কাৰ্যালয়ৰ পৰা গাঁৱৰ শেষ মূৰলৈ (১.৫ কিলোমিটাৰ)
৫	মানৱ-বন্যপ্ৰাণী সংঘাত নিৰাময়ৰ পদক্ষেপ	বনাঞ্চল আৰু গাঁৱৰ সীমাৰ মাজত বিদ্যুতযুক্ত বেৰৰ প্ৰয়োজন (৩ কিলোমিটাৰ)
৬	বানপানী ৰোধৰ ব্যৱস্থা	বানপানীৰ সময়ত আশ্ৰয় গ্ৰহণৰ বাবে গাঁৱৰ ভিতৰত ২০০ বৰ্গমিটাৰৰ দুখন ওখ স্থানৰ প্ৰয়োজন। অৱস্থিতি ঃ এখন নামঘৰৰ ওচৰত এখন দ্বিতীয়টো মূল ৰাস্তাৰ দ্বিতীয় ভাঁজৰ ওচৰত
৭	ই ডি চিৰ কাৰ্যালয়সহ সামূহিক সভাঘৰ	নামঘৰৰ ওচৰত, ২৬ ৩২'০৬" উত্তৰ, ৯২ ৪৭'৩০" পূব আকাৰ ঃ ৫০×৪০ বৰ্গফুট
৮	সৌৰ ষ্ট্ৰীট লাইট	গাঁওখনৰ ভিতৰত
৯	নামঘৰৰ মেৰামতি	মজিয়া আৰু বেৰৰ পুনৰ নিৰ্মাণ, ২৬°৩২'০৬"

al Forest Officer
Wildlife Division
Nagaon, Assam

পৰিশেষ— IX (ক)

নতুন লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (প্ৰস্তাৱিত)

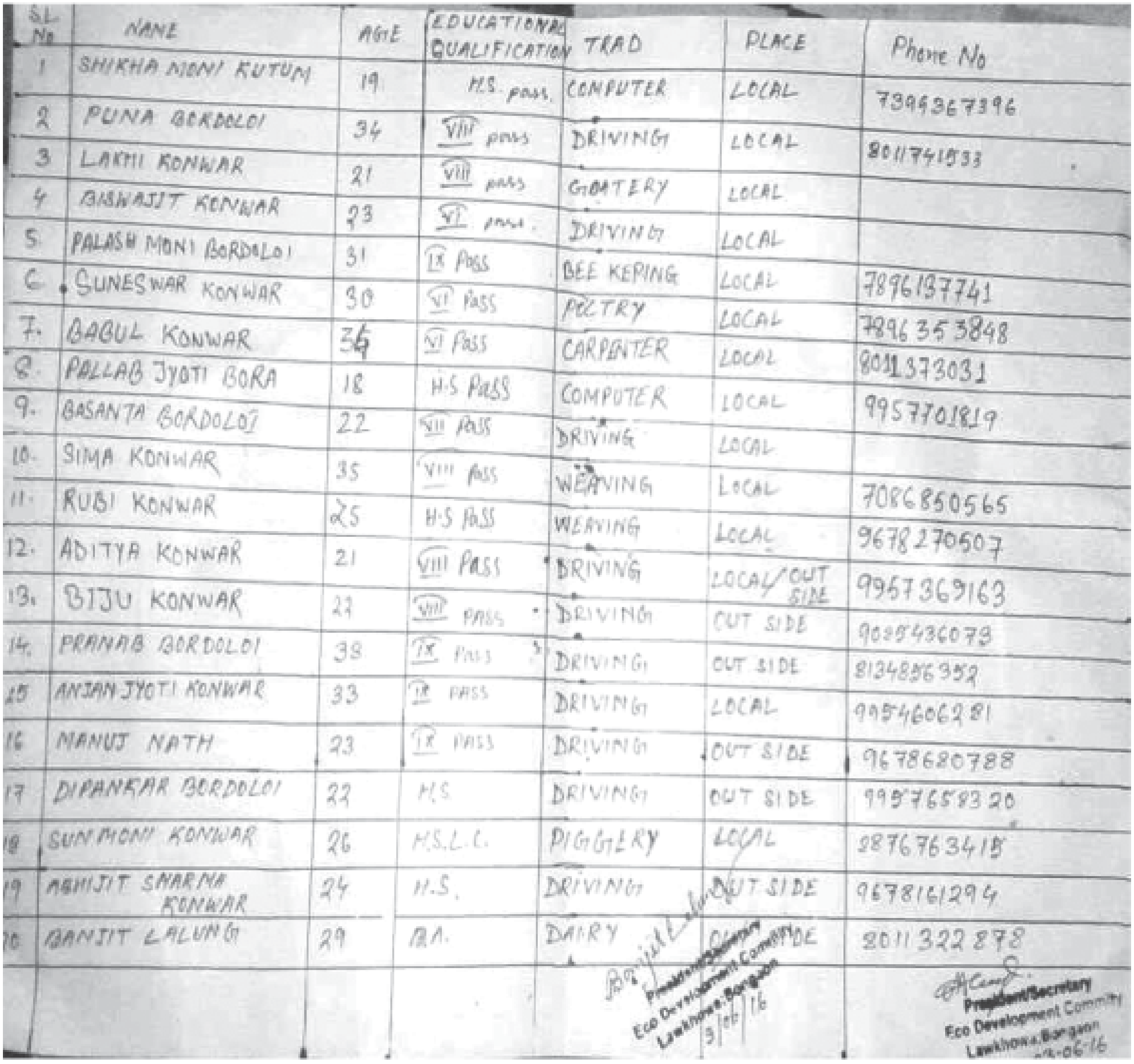

SL No	NAME	AGE	EDUCATIONAL QUALIFICATION	TRAD	PLACE	Phone No
1	SHIKHA MONI KUTUM	19	H.S. pass.	COMPUTER	LOCAL	7399367396
2	PUNA BORDOLOI	34	VIII pass	DRIVING	LOCAL	8011741533
3	LAKHI KONWAR	21	VIII pass	GOATERY	LOCAL	
4	BISWAJIT KONWAR	23	VI pass.	DRIVING	LOCAL	
5.	PALASH MONI BORDOLOI	31	IX Pass	BEE KEPING	LOCAL	
6.	SUNESWAR KONWAR	30	VI Pass	POLTRY	LOCAL	7896137741
7.	BABUL KONWAR	36	VI Pass	CARPENTER	LOCAL	7896353848
8.	PALLAB JYOTI BORA	18	H.S Pass	COMPUTER	LOCAL	8011373031
9.	BASANTA BORDOLOI	22	VII PASS	DRIVING	LOCAL	9957701819
10.	SIMA KONWAR	35	VIII PASS	WEAVING	LOCAL	
11.	RUBI KONWAR	25	H.S PASS	WEAVING	LOCAL	7086850565
12.	ADITYA KONWAR	21	VIII PASS	DRIVING	LOCAL/OUT SIDE	9678270507
13.	BIJU KONWAR	22	VIII PASS	DRIVING	OUT SIDE	9957369163
14.	PRANAB BORDOLOI	39	IX PASS	DRIVING	OUT SIDE	9085436079
15	ANJAN JYOTI KONWAR	33	IX PASS	DRIVING	LOCAL	8134856352
16	MANUJ NATH	23	IX PASS	DRIVING	LOCAL	9954606281
17	DIPANKAR BORDOLOI	22	H.S	DRIVING	OUT SIDE	9678680788
18	SUNMONI KONWAR	26	H.S.L.C.	PIGGERY	OUT SIDE	9957658320
19	ABHIJIT SHARMA KONWAR	24	H.S.	DRIVING	LOCAL	8876763415
20	RANJIT LALUNG	29	B.A.	DAIRY	OUT SIDE	9678161294

President/Secretary
Eco Development Commity
Lawkhowa, Bongaon
3/06/16

President/Secretary
Eco Development Commity
Lawkhowa, Bongaon
03-06-16

পৰিশেষ— IX (খ)
চিলাইৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (সমাপ্ত)

LIST OF TRAINEES FROM LAOKHOWA BONGAON E.D.C.

S.L. No.	NAME	FATHER/HUSBAND	AGE	SEX	EDUCATIONAL QUALIFICATION	HOUSE NO	NAME OF TRADE	ONSITE/ OFF SITE	REMARKS
1	MIRA LALUNG	SANKAR DEV LALUNG	30	FEMALE	VIII	276	TRAILORING	ONSITE	
2	GITU MONI KONWAR	INDRA KONWAR	35	-Do-	V	268	-Do-	-Do-	
3	SYAMALI BORDOLOI	ZONTI BORDOLOI	17	-Do-	VIII	261	-Do-	-Do-	
4	SUNU MONI KONWAR	RUNUMAI KONWAR	18	-Do-	VII	274	-Do-	-Do-	
5	AJANTI KONWAR	BHUBAN KONWAR	15	-Do-	VIII	281	-Do-	-Do-	
6	PONPI BORDOLOI	RANJAN BORDOLOI	27	-Do-	H.S.	250	-Do-	-Do-	
7	PADUMI BORDOLOI	BHABEN BORDOLOI	27	-Do-	B.A.	279	-Do-	-Do-	
8	BOBITA BORDOLOI	HIREN BORDOLOI	25	-Do-	H.S.	282	-Do-	-Do-	
9	SURABHI KONWAR	RAJIB KONWAR	22	-Do-	VIII	247	-Do-	-Do-	
10	RITUMONI KONWAR	RUPJYOTI KONWAR	20	-Do-	VII	252	-Do-	-Do-	
11	MAYA KONWAR	JADAB KONWAR	24	-Do-	VII	294	-Do-	-Do-	
12	JOISREE BORDOLOI	BASANT BORDOLOI	20	-Do-	VI	254	-Do-	-Do-	

Banjit Lalung
President / M Secretary
Laokhowa Bangaon
... Dev. Committee

পৰিশেষ— IX (গ)
বয়নৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (সমাপ্ত)

NAME OF THE E.D.C. LAOKHOWA BONGAON E.D.C.

LIST OF TRAINEES FROM E.D.C

SL NO	NAME	AGE	SEX	EDUCATIONAL QUALIFICATION	NAME OF TRADE	ON SITE/OFF SITE	REMARKS
1	MARAMI BORA	35	FEMALE	X	WEAVING	ON SITE	
2	SIMA KONWAR	35	F	VIII	-Do-	-Do-	
3	TARALI KONWAR	32	F	IV	-Do-	-Do-	
4	MAMANI KONWAR	30	F	VII	-Do-	-Do-	
5	HEMANTI KONWAR	15	F	IX	-Do-	-Do-	
6	RENUKA BORDOLOI	18	F	VIII	-Do-	-Do-	
7	CHAMPA KONWAR	30	F	VI	-Do-	-Do-	
8	MAUSUMI KONWAR	22	F	VIII	-Do-	-Do-	
9	USHA KONWAR	35	F	V	-Do-	-Do-	
10	DHANMALA KONWAR	25	F	V	-Do-	-Do-	
11	MIRA LALUNG	30	F	VIII	TRAILORING	-Do-	
12	GITU MONI KONWAR	35	F	V	-Do-	-Do-	
13	SYAMALI BORDOLOI	17	F	VIII	-Do-	-Do-	
14	SUNU MONI KONWAR	18	F	VII	-Do-	-Do-	
15	AJANTI KONWAR	15	F	VIII	-Do-	-Do-	
16	POMPI BORDOLOI	27	F	H.S.	-Do-	-Do-	
17	PADUMI BORDOLOI	27	F	B.A.	-Do-	-Do-	
18	BOBITA BORDOLOI	25	F	H.S.	-Do-	-Do-	
19	SURABHI KONWAR	22	F	VIII	-Do-	-Do-	
20	RITUMONI KONWAR	20	F	VII	-Do-	-Do-	

President / M.Secretary
Laokhowa Bangaon
ECO. Dev. Committee

Banjit Lalung
President / M.Secretary
Laokhowa Bangaon
ECO. Dev. Committee

Divisional Forest Officer
Nagaon Wildlife Division,
Katimari, Nagaon, Assam

পৰিশেষ— X
আলোকচিত্ৰ

তামোলৰ বাগিচা	বয়ন
বাঁহৰ সামগ্ৰী	বিক্ৰী আৰু ব্যৱহাৰৰ বাবে ৰখা খৰি
পি আৰ এ মানচিত্ৰ	গাহৰি পালন

পৰিশেষ— XI

জি পি এছ স্থানাংক

১। উত্তৰে — ২৬°৩১´৫৯.৭০৩´´

২। পূবে — ৯২°৪৭´৩.২১৪´´

পৰিশেষ— XI

লাওখোৱা বনগাঁৱত দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী

'ফ্ৰান্স ডেভেলপমেণ্ট এজেন্সী'ৰ বিত্তীয় সহযোগত 'অসম বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প (এ পি এফ বি চি পি)ৰ অধীনত দক্ষতা উন্নয়ন প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হৈছে। এই প্ৰকল্পৰ কম্পেল' (কনছালটিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং লাইভলিহুড অপৰচুনিটী) সহযোগী আৰু আৰ জি ভি এনে নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডলৰ অধীনত লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিত দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণ কৰিছে।

প্ৰশিক্ষণৰ প্ৰকাৰ	আৰম্ভণি তাৰিখ	সমাপ্তিৰ তাৰিখ	সা-সৰঞ্জামৰ সংখ্যা ব্যয়	প্ৰশিক্ষাৰ্থীৰ সংখ্যা	মুখ্য পশিক্ষকৰ নাম/কাৰ্যস্থান
চিলাই	১৪-০৭-১৬	১৮-০৮-১৬	৪ (উষা চিলাই মেচিন) ২৬,৪১২ টকা	১২	মিনতি দেৱী
বয়ন	১৪-০৭-১৬	১৮-০৮-১৬	২খন জেকাৰ্ড তাঁতশাল ৫৭,৫২৪ টকা	২০	জয়ন্ত ডেকা যোগী পাঠক

২০১৬ চনৰ ১৪ জুলাইত দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচীৰ অংশ হিচাপে লাওখোৱা বনগাঁৱত চিলাই আৰু বয়নৰ প্ৰশিক্ষণ আৰম্ভ কৰা হয়। এই অনুষ্ঠানটো শুভাৰম্ভণি কৰে নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডলৰ ডি এফ অ' জিতেন্দ্ৰ কুমাৰে। বৃক্ষৰোপণেৰে এই কাৰ্যসূচী আৰম্ভ কৰা হয়। আৰম্ভণি অনুষ্ঠানত বুঢ়াচাপৰিৰ এ এফ চি কে এছ ডেকাৰজা, গৰাজান বনাঞ্চলিকৰ বিষয়া জে বৰদলৈ, লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সভাপতি বনজিৎ লালুং আৰু আৰ জি ভি এনৰ বিষয়ববীয়াসকল উপস্থিত থাকে।

যোগান ধৰা কেঁচা সামগ্ৰী ঃ

১০০ মিটাৰ কপাহী কাপোৰ, ববিন কেছ আৰু ববিন, ব্লেক বোৰ্ড, চক, ডাষ্টাৰ, ১ ৰিম কাগজ, পেঞ্চিল, টুল, চকী, তাঁতশালৰ সৰঞ্জাম, দুটা সুতা তিওৱা ড্ৰাম, ১৮ কিলোগ্ৰাম বিভিন্ন বৰণৰ কপাহী সুঁতা, তাঁতশালৰ ডিজাইন, ১০টা জোখ-মাখ কৰা টেপ ইত্যাদি।

ৰাইজৰ মতামত

গাঁওখনত এনেধৰণৰ দক্ষতা বিকাশ কাৰ্যসূচী অনুষ্ঠিত কৰাৰ বাবে আৰ জি ভি এনৰ দললৈ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰে চিলাইৰ এগৰাকী প্ৰশিক্ষাৰ্থী পদুমী বৰদলৈয়ে। তেওঁ আশা প্ৰকাশ কৰে যে এই কাৰ্যসূচীয়ে তেওঁলোকক জীৱিকাৰ বাবে এক নতুন সুযোগ প্ৰদান কৰিব।

আনহাতে, বয়নৰ প্ৰশিক্ষাৰ্থী মৰমী বৰাই এই প্ৰশিক্ষণ গ্ৰহণ কৰি নিজকে সুখী বুলি মন্তব্য কৰি কয় যে তেওঁ এই কাৰ্যসূচীত অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ পাই গৌৰৱান্বিত। লগতে ভৱিষ্যতে নিজাকৈ বয়ন কেন্দ্ৰ স্থাপন কৰাৰো সপোন পুহি ৰাখিছে বৰাই।

আলোকচিত্ৰ

চিত্ৰঃ লাওখোৱা বনগাঁৱৰ বয়ন আৰু চিলাই প্ৰশিক্ষাৰ্থী

লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ চিলাইৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা

ক্ৰমিক নং	নাম	দেউতাকৰ /স্বামীৰ নাম	লিংগ	বয়স	শিক্ষাগত অৰ্হতা	প্ৰশিক্ষণৰ নাম
১	মীৰা লালুং	শংকৰদেৱ লালুং	মহিলা	৩০	অষ্টম	চিলাই
২	গীতুমণি কোঁৱৰ	ইন্দ্ৰ কোঁৱৰ	মহিলা	৩৫	পঞ্চম	চিলাই
৩	শ্যামলী বৰদলৈ	জোনটি বৰদলৈ	মহিলা	১৭	অষ্টম	চিলাই
৪	চুনুমণি কোঁৱৰ	ৰুনুমাই কোঁৱৰ	মহিলা	১৮	সপ্তম	চিলাই
৫	অজন্তি কোঁৱৰ	ভূবন কোঁৱৰ	মহিলা	১৫	অষ্টম	চিলাই
৬	পম্পী বৰদলৈ	ৰঞ্জন বৰদলৈ	মহিলা	২৭	উচ্চতৰ মাধ্যমিক	চিলাই
৭	পদুমী বৰদলৈ	ভৰেন বৰদলৈ	মহিলা	২৭	স্নাতক	চিলাই
৮	ববিতা বৰদলৈ	হীৰেণ বৰদলৈ	মহিলা	২৫	উচ্চতৰ মাধ্যমিক	চিলাই
৯	সুৰভি কোঁৱৰ	ৰাজীৱ কোঁৱৰ	মহিলা	২২	অষ্টম	চিলাই
১০	ৰীতামণি কোঁৱৰ	ৰূপজ্যোতি কোঁৱৰ	মহিলা	২০	সপ্তম	চিলাই
১১	মায়া কোঁৱৰ	যাদৱ কোঁৱৰ	মহিলা	২৪	সপ্তম	চিলাই
১২	জয়শ্ৰী বৰদলৈ	বসন্ত বৰদলৈ	মহিলা	২০	ষষ্ঠ	চিলাই

লাওখোৱা বনগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ বয়ন (হস্ততাঁত) প্ৰশিক্ষণৰ প্ৰশিক্ষাৰ্থীৰ তালিকা

ক্ৰমিক নং	নাম	বয়স	লিংগ	শিক্ষাগত অৰ্হতা	প্ৰশিক্ষণৰ নাম
১	মৰমী বৰা	৩৫	মহিলা	দশম	হস্ততাঁত
২	সীমা কোঁৱৰ	৩৫	মহিলা	অষ্টম	হস্ততাঁত
৩	তৰালী কোঁৱৰ	৩২	মহিলা	চতুৰ্থ	হস্ততাঁত
৪	মৰমী কোঁৱৰ	৩০	মহিলা	সপ্তম	হস্ততাঁত
৫	হেমন্তি কোঁৱৰ	১৫	মহিলা	নৱম	হস্ততাঁত
৬	ৰেণুকা বৰদলৈ	১৮	মহিলা	অষ্টম	হস্ততাঁত
৭	চম্পা কোঁৱৰ	৩০	মহিলা	ষষ্ঠ	হস্ততাঁত
৮	মৌচুমী কোঁৱৰ	২২	মহিলা	অষ্টম	হস্ততাঁত
৯	ঊষা কোঁৱৰ	৩৫	মহিলা	পঞ্চম	হস্ততাঁত
১০	ধনমালা কোঁৱৰ	২৫	মহিলা	পঞ্চম	হস্ততাঁত
১১	মীৰা লালুং	৩০	মহিলা	সপ্তম	হস্ততাঁত
১২	গীতুমণি কোঁৱৰ	৩৫	মহিলা	পঞ্চম	হস্ততাঁত
১৩	শ্যামলী বৰদলৈ	১৭	মহিলা	অষ্টম	হস্ততাঁত
১৪	চুনুমণি কোঁৱৰ	১৮	মহিলা	সপ্তম	হস্ততাঁত
১৫	অজন্তী কোঁৱৰ	১৫	মহিলা	অষ্টম	হস্ততাঁত
১৬	পম্পী বৰদলৈ	২৭	মহিলা	উচ্চতৰ মাধ্যমিক	হস্ততাঁত
১৭	পদুমী বৰদলৈ	২৭	মহিলা	স্নাতক	হস্ততাঁত
১৮	ববিতা বৰদলৈ	২৫	মহিলা	উচ্চতৰ মাধ্যমিক	হস্ততাঁত
১৯	সুৰভি কোঁৱৰ	২২	মহিলা	অষ্টম	হস্ততাঁত
২০	ৰিতুমণি কোঁৱৰ	২০	মহিলা	সপ্তম	হস্ততাঁত